לציונות–לסוציאליזם–לאחוות עמים

על המשמר

יום ב', כ' באלול תשמ"ז, 14 בספטמבר 1987 / שנת מ"ח מס' 13446 / המחיר — 1.— ש"ח כולל מע"מ

גיורא צור, כתב הטלוויזיה בדרום עבר על כללי האתיקה ופוטר

מאת אתי רונאל, כתבת „על המשמר"

עבודתו של כתב הטלוויזיה בדרום, גיורא צור, הופסקה אתמול בגלל קשריו העסקיים עם חברת „נגב תקשורת בע"מ", העוסקת בפרסום, יחסי ציבור וטיפוח תדמית — כך החליטו אתמול הנהלת רשות השידור ומנהל הטלוויזיה, חיים יבין. כן הוחלט על הפסקת כל קשר בין רשות השידור ובין החברה, שמנהלה אלון שפריר שימש גם כצלם הטלוויזיה בדרום.

דוברת רשות השידור מסרה אתמול, כי על־פי חוקי ועדת האתיקה של העיתונות חל על העיתונאים איסור חמור לקיים קשר ישיר או עקיף עם כל גורם העוסק בפרסום, יחסי ציבור וטיפוח תדמית גם אם קבל לכך אישור מן הממונים עליו.

מקור בהנהלת תע"א: כולם מאבדים שליטה

זרנוקי גז הניסו מפגינים ששרפו מידשאות בהסתדרות

11 נעצרו ושוחררו בערב ■ נופצו דלתות הכניסה ונזרקו פחיות קוקה־קולה על השוטרים ■ בערב נחסמה צומת הכניסה למפעל

מאת אבשלום קוזו, כתבנו לענייני עבודה

באלפיים מעובדי התעשייה האווירית קיימו אתמול הפגנה סוערת בחצר הוועד הפועל וברחובות הסמוכים לבניין, במהלכה נעצרו 11 מפגינים. שוטר נפגע בראשו מפחית קוקה־קולה ומפגין שבר את כתפו.

ההפגנה התקיימה בעת שהועדה המרכזת דנה בעניינם בהשתתפות נציגות מטעמם והחליטה על הקמת צוות בראשות יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, חיים הברפלד, שתרכז את הטיפול להבטחת תעסוקתם.

כ־48 אוטובוסים עמוסים במפגינים הגיעו לאיזור הוועד הפועל סמוך להתחלת הישיבה. השוטרים הרכים ואנשי משמר הגבול מנעו מהם לפרוץ אל הבניין המרכזי. אולם קבוצה מהם פרצה אל הבניין הסמוך ונכנסה אל אחד החדרים בו היו מרוכזים מעטפות לבוחר של הסתדרות עובדי המדינה. אלפי מעטפות נזרקו מהבניין.

העובדים החלו להבעיר את המעטפות וכן צמיגים שהביאו עימם. האש חדרה אל בניין הוועד הפועל. בד בבד החלה קבוצה אחרת לנפץ את דלתות הכניסה לבניין וליידות פחיות קוקה־קולה בשוטרים, אשר החלו לעצור מפגינים.

קריאות גנאי לקיסר

נציגי העובדים ירדו מהקומה החמישית בה התקיימה ישיבת (סוף בעמוד 2)

זרנוקי גז הבריחו אתמול בערב את מפגיני התעשייה האווירית בצומת החסומה ליד המפעל (ראה עמוד 2) (צילום: מאיר פרטוש)

עובדים מול שוטרי משמר הגבול ליד בניין הוועד הפועל בת"א. השכנים בבניינים הסמוכים צפו ב„הצגה" שהסתיימה בזרנוקי מים וגז ו־11 עצורים (צילום: בועז לניר)

ב„חרות" מדברים על „הגדרה עצמית" לפלשתינים ב... ירדן ● עמוד 3

ישראל פלג הודח מראשות לשכת העיתונות הממשלתית ● עמוד 2

11 מעובדי רום־כרמל נעצרו בשערי המפעל ● עמוד 4

10 מיליון דולר רוצה פרס למחקר ופיתוח ● עמוד 15

ארד לא ידע על פגישת דיניץ־שולץ ● עמוד 2

העצורים יוזמנו לחקירה נוספת

מאת זהבה מוזס, כתבת „על המשמר"

עובדי התעשייה האווירית ובהם יו"ר ועד העובדים, נסים כהן, שנעצרו אתמול במהלך הפגנה סוערת ואלימה בבית הוועד הפועל בת"א, שוחררו ממעצרם בשעות הערב המאוחרות. משטרת מרחב ת"א שיחררה את העובדים לאחר שנפתחו נגדם תיקים וחקירתם הסתיימה.

מהמשטרה נמסר, כי העובדים יוזמנו שוב לחקירה לפי הצורך.

מעצרם של 11 מעובדי התעשייה האווירית במהלך (סוף בעמוד 2)

4 הרוגים — המשך קציר הדמים

נגמר מלאי הדם במד"א ■ גידול של 11 אחוז במספר ההרוגים

מאת זהבה מוזס, ניצה רימון, רנית מורגנשטרן ויואב אביב, כתבי „על המשמר" וכתב עתי"ם בדרום

ארבעה הרוגים ו־3 פצועים — זהו קציר הדמים מאתמול בכבישים, המשך לשבוע הדמים האחרון.

חייל נהרג

תושב חולון בן 36, נהרג אתמול בהתנגשות מכונית סובארו בה נסע במשאית עמוסה ירקות בצומת נחשון. נהג המשאית שנפצע קל הועבר על־ידי אמבולנס מד"א לבית החולים אסף הרופא.

התאונה אירעה בסמוך למושב טל שחר שליד צומת נחשון, עת שמכונית הסובארו בה נהג סטתה ממסלולה שמאלה והתנגשה חזיתית במשאית מסוג סקניה עמוסה ירקות מעזה. נהג המשאית, תושב מחנה הפליטים בראג' בן 47, נפצע קל והועבר לבית החולים לקבלת טיפול. נוסע חרדי שישב לידו והיה אחראי על הובלת הירקות מהרצועה בשל שנת שמיטה לא נפגע.

לאחר שנודע דבר התאונה הגיעו למקום האסון חרדים שבאו לבדוק (סוף בעמוד 4)

ישיבת הממשלה על תאונות הדרכים

● עמוד 15 ●

גרנות לבלגרד לשיחות עם מנהיגי יוגוסלביה

מאת מוטי בסוק, כתב „על המשמר" בכנסת

ח"כ אלעזר גרנות, מזכ"ל מפ"ם, יוצא השבוע לבלגרד לשיחות עם בכירים בהנהגת המפלגה הקומוניסטית היוגוסלבית.

עד לפני 20 שנה היו למפ"ם קשרים עם ברית הקומוניסטים היוגוסלבים. ראשי מפ"ם אף נפגשו בזמנו עם מנהיג יוגוסלביה טיטו. בעקבות ניתוק היחסים הדיפלומטיים בין ארץ זו וישראל, אחרי מלחמת ששת הימים, נותקו גם הקשרים בין שתי המפלגות.

ההזמנה לשיחות בבלגרד מהווה, למעשה, חידוש היחסים בין היוגוסלבים למפ"ם. חידוש הקשרים הוא חלק מהמגמה החדשה בצמרת היוגוסלבית לפתח את הדו־שיח עם מפלגות וגופים ציבוריים בישראל. מפ"ם היא המפלגה הישראלית הראשונה המחדשת את קשריה עם תנועה יוגוסלבית במישור המפלגתי.

ההזמנה לח"כ גרנות נמסרה על־ידי המזכיר הבין־לאומי וחבר הוועד המרכזי של הברית הקומוניסטית היוגוסלבית, קולוביץ'. השיחות בבלגרד יתמקדו בנושא המזרח התיכון והדרכים לקידום תהליך השלום. כן ידונו האפשרויות לשיפור היחסים בין שתי המפלגות.

לרגל סיור מקצועי
של עובדי „מפעלי תכן"
יהיו משרדי החברה
סגורים
ביום חמישי 17.9.87.
במקום תתקיים תורנות בלבד.
מפעלי תכן בע"מ

מה הם רוצים מההסתדרות?

מחזה אבסורד התרחש אתמול סביב בניין הוועד הפועל של ההסתדרות. בקומה החמישית של הבניין ישבו חברי הוועדה המרכזת ודנו במצבם של עובדי התעשייה האווירית יחד עם חברי הוועד של העובדים האלה, והחליטו להתייצב לימינם של המפגינים. מזכיר ההסתדרות, ח"כ ישראל קיסר, אשר מלכתחילה התנגד לביטול פרויקט ה„לביא", מבטיח לתת גיבוי לעובדים במאבק נגד הפיטורים. לפחות לכאורה, זהו המקום שעובדי התעשייה האווירית צריכים לראות בו את משענתם העיקרית. אך בו בזמן התקהלו ליד הבניין המוני מפגינים שהטיחו קריאות גנאי בהסתדרות ובראשה ישראל קיסר, כאילו הללו נושאים באשמה העיקרית לחרב הפיטורים המרחפת מעל ראשיהם.

הפגנה אלימה זו, שכללה נסיונות לפרוץ לבנייני הוועד הפועל והשחתת בה רכוש ציבורי, מעידה על אובדן יכולת העובדים ומנהיגיהם לנווט את המאבק אל הכתובת הנכונה וללא אלימות, דבר המפחית את תמיכת דעת הקהל במאבקם. קשה להימנע מן ההנחה, כי ישנם גורמים פוליטיים הבוחשים בצרת העובדים, והמנסים לעשות רווחים פוליטיים על־ידי השנאת ההסתדרות בעיני עובדי התעשייה האווירית.

גם עובדי התעשייה האווירית מבינים היום, כי ההחלטה על ביטול פרויקט ה„לביא" אינה הפיכה יותר. הפגנות, יהיו אלימות כאשר יהיו, אין בכוחן לכפות על הממשלה את תחייתו של הפרוייקט, שאין צורך לשוב ולהסביר את נזקו לכלכלה ולביטחון המדינה. זכותם הלגיטימית של עובדים לתבוע מן הממשלה להבטיח מיד לעובדים שיפלטו תעסוקה חילופית. אפשר להבין את החרדה בקרב כלל עובדי התעשייה האווירית, כאשר הנהלת המפעל מכינה את רשימת המפוטרים.

הממשלה, אשר בעבר החליטה על פיתוח פרויקט ה„לביא" ועתה ביטלה אותו, נושאת באחריות לגורלם ופרנסתם של העובדים שיקבלו מכתבי פיטורין. במאבק זה יזכו לאהדת הציבור. אך עליהם להבין, כי בהפגנה פרועה נגד ההסתדרות הם עצמם משמיטים מידיהם את הכוח המגן על זכויותיהם. הגיעה העת שהעובדים יחדלו מהפגנות אלימות ויבינו, כי לא ניתן לידות אבנים בהסתדרות ולצפות לתמיכתה במאבקם.

ציור מצב

לו יהי / צפוי השבוע

בוקר טוב, נוסחת יריב – שם־טוב

המיפגשים של ישראלים עם נציגי אש"ף, אחרי החוק שנועד למנוע אותם, הם סיפור הצלחה אדיר. תוך עשרה חודשים בלבד יש התקדמות מ„המיפגש הוא המסר" ברומניה, להפסקת הלוחמה עם תחילת מו"מ בהונגריה, ועד להצעה רשמית, השבוע, של ערפאת למו"מ על שלום, שהופנתה לישראל באמצעות ארבעה חברי כנסת, כולל אלוף (מיל) מתי פלד. תוכן ההצעה — כמו בחלומותינו היפים ביותר: 242 ו־338, הפסקת לוחמה, הפסקת ההתנחלות. עוד התקדמות — במקום הזמנה לחקירה, שהמתינה בעבר לחוזרים מהמיפגשים, זכה צ'ארלי ביטון בלחיצת יד וברכה מפרס, במסדרונות משרד החוץ. סרבני השלום בישראל מחפשים בקדחתנות איזה פלשתיני זוטר מאש"ף, עם השקפות דומות לשלהם, כדי שיכחיש את דברי ערפאת.

זה לא יעזור: נראה שערפאת אימץ את טקטיקת גורבצ'וב, שקיבל את דרישות רייגן לפירוק נשק גרעיני והוסיף עליהן משלו. נראה שערפאת החליט לאלץ את ישראל לשבת עמו למו"מ.

חבל שבראש הישראלים שהרימו את הכפפה הזו עומדים בינתיים וייצמן, שחל ודראושה מ„העבודה", ואילו היונים המסורתיות, במפ"ם ובר"צ,

שותקות עדיין. האם הן חוששות ממחלוקות פנימיות? או אולי מפחדות מתגובת הציבור?

בוקר טוב לכל הגורמים בשכונה, התחיל שבוע חדש. מישהו, עם כפייה וזיפים על הפנים, דופק על דלת השלום. אתם מתכוונים לקום?

עודד ליפשיץ

נדפי־חוק / בי"ד רבני

בסוף הם ינצחו

בית הדין הרבני בבאר־שבע מסרב בעקשנות לוותר על כתר האטימות, הבורות וקשי הלב שרכש לעצמו בשנים האחרונות. עכשיו הוא מכה שוב. הקורבן התורן הוא מאיר אטיאס, מזכיר מושב תדהר בדרום.

צרותיו של אטיאס החלו כשבבית הדין הרבני סברו שבתוקף תפקידו, הוא נוהג להציץ אל חדרי המיטות של חברי המושב. הוא זומן להעיד, ושלושה דיינים חקרו אותו ממושכות ותמורות על אודות הרגלי המין של זוג במושבו. האם האשה בוגרת, שאלו אותו, והאם ידוע לו אם ילדיה הם אכן מבן־זוגה החוקי. אטיאס נדהם. מה אתם רוצים ממני? שאל. אתם גורמים לי עוול. מי אני שאדבר על חברים במושבי?

אחרי שלושה חדשים זומן שוב (נסיעה לבאר־שבע: הפסד של יום עבודה). נסה להיזכר, אמרו לו, אולי שמעת רכילויות על האשה. אטיאס התחנן בפני המזכיר, קליין, שיפסיק לזמן אותו. קליין אמר: תן להם (לדיינים) מה שהם רוצים וזה ייגמר.

בסוף השבוע שעבר, בלילה, הגיעו למושבו שני שוטרים מצוידים בצו־הבאה מידי של בית הדין הרבני. בוא איתנו, אמרו לו, אתה עצור. האשה והילדים בכו, שכנים עמדו במרפסות והסתכלו. במשטרה שמו אותו בתא מעצר, כמו פושע מן השורה, והכל בגלל שלא סיפק לדיינים סיפור צבע. דוד שלה, שוטר, שיחרר אותו כעבור כמה שעות וערב לו שלמחרת בבוקר יתייצב בבית הדין הרבני. הוא התייצב. ישבו אותו ותחקרו אותו שם חמש שעות. מזכיר בית הדין הרבני בבאר שבע, מיכאל כהן, אומר בתגובה לסיפור, שהוא חייב לבצע כל החלטה של הדיינים. אם הם מוצאים לנכון לזמן עוד עד — זו זכותם, והם יכולים גם להעזר במשטרה. הדיינים מנוסים, אומר כהן הם עובדים כאן 30 שנה. הם לא מזמינים אנשים לחינם.

עלילות אטיאס, בית הדין הרבני, וחיי המין והנישואים של [illegible] מושבו — הובאו כאן בקיצור נמרץ. האיש הזה עובר ייסורים משום שהוא מסרב (וגם אינו יכול) להיות מלשין [illegible] בית הדין הרבני. והסיפור, רבותי, עוד לא נגמר. בסוף הם ינצחו. הם ישברו אותו ויוציאו ממנו גם מה שהוא לא יודע.

שלי יחימוביץ'

בשטח / אוטובוסים בכביש

גורם אנושי „מקצועי"

הגורם האנושי — זו, אומרים מומחים, הסיבה העיקרית לתאונות הדרכים. בשבוע האחרון קטל הגורם האנושי 16 בני־אדם. ביום ה' הופיע במהדורת חצות של הטלוויזיה אחד מאותם גורמים אנושיים — נהג „מקצועי" — ותאר את התנהגות נהגי המכוניות הפרטיות בכביש. התאור היה מדויק לחלוטין. אלא מה, צידו השני של המטבע נשכח — אותם נהגים „מקצועיים" או בשמם המפורש: נהגי אוטובוסים. להלן מספר הבזקים לאחור מחוויותי בכבישים בחודש האחרון:

— קו 66 בת"א, רחוב פינסקר ליד קולנוע תל־אביב. אוטובוס

אוטובוס עירוני במצב אופייני

עוצר בשמאל הכביש (חד־סטרי) מול התחנה. כ־20 נוסעים דוחפים אחד את השני בחלקו הימני של הכביש, במאמץ לטפס על מדרגות האוטובוס. 10 דקות שלמות. צפירות של עשרות מכוניות מאחור, עד כיכר דיזנגוף, לא מזיזות לנהג. הוא לא יסטה ממסלול נסיעתו... קאט.

— קו 61 ברמת־גן, הפנייה מהרצל לבן־גוריון. זכות קדימה נתונה, תמיד, לרכב הנוסע בבן־גוריון או פונה ממנו להרצל. נהגי 61 (כן, כמעט כולם) אינם שמים על החוק, הם הגדולים ולהם הכוח, וכך ניתן לראות תדיר אוטובוס חותך שיירת מכוניות ונדחף לצומת... קאט.

— תחנת אוטובוס. לאחר שהנהג הואיל לעצור ליד התחנה ולא במרכז הכביש, מגיע הרגע בו גמר לאסוף את נוסעיו ומוכן להשתלב בחזרה בתנועה. להשתלב? לא ולא. נהג אוטובוס מצוי פשוט חותך שמאלה, לעיתים אף בלא לאותת. רק הצפירות הנזעמות ועצירות הפתאום מעידות על שקרה. אותו נהג „מקצועי" יושב בכסאו הרם ומביט, עלינו הקטנים, מגבוה... קאט.

נהגי משאיות גם הם נחשבים לנהגים מקצועיים. רכב גדול וכבד יותר. בכל זאת, למרות שחיי עשרות אנשים לא מופקדים בידיהם, הם שומרים בדרך־כלל על חוקי התנועה. (ENI), מסתבר, שלא הגודל קובע אלא... הגורם האנושי.

אפי לנדאו

בשטח/קייטנה לילדים חולי סרטן

שוכחים לרגע

קשה היה להבדיל, בשבת שטופת שמש זו, בשוני כלשהו בין עשרות הילדים ששיחקו בדשא של בית־ההארחה בשבי־ציון לבין ילדים אחרים בני גילם. אולם המשותף למאה הילדים ששהו בסוף השבוע בבית־ההארחה — הוא מאבקם, במשך שנים, במחלת הסרטן, מאבק אכזרי עמו הם ומשפחתם מתמודדים מדי יום: זו השנה השנייה שהאגודה למלחמה בסרטן מארגנת נופש לילדים חולי סרטן ולבני משפחותיהם. עבורם זו אתנחתא במאבקם היומיומי וגם ההזדמנות הכמעט היחידה שיש למשפחות לשהות יחד באווירה שונה. שוש הוד, אמו של נער בן 16, החולה זה 3 שנים, מציינת כי „כל התקופה הזאת חיה כל המשפחה בבתי־חולים. אני או בעלי, כל הזמן נמצאים לידו ועכשיו זו ההזדמנות היחידה שיכולנו לצאת יחד לחופשה, גם אם קצרה." הילדים משחקים בדשא עם מצנח מתנפח, צוחקים עם הליצנים שהובאו למקום ושוכחים לרגע את מחלתם. ילדה אחת אומרת: „במחלקה אין לי כוח לדבר עם איש. כאן אני מדברת עם כולם. כאן אני רואה רופאים בלי חלוקים. עמם אני יכולה לשחק ולדבר בלי לחשוב על שום דבר אחר." שושי, אם לילד חולה סרטן בן 5, אומרת: „יש לנו אמצעים כלכליים ויכולנו ללכת לבית־מלון אבל כאן, אין חשש שיצביעו על ילדנו כעל משהו חריג, וזו הסיבה לאווירה הנפלאה השוררת במקום וליחס היוצא דופן של כל העובדים בבית־ההארחה ושל אנשי האגודה למלחמה בסרטן שכל כך טורחים.

מירי זיו, המארגנת מטעם האגודה, מציינת שהמפגש הזה מהווה עבור הורים רבים וילדיהם, הנמצאים שנים רבות באווירה של מאבק במלחמה נגד המחלה, הזדמנות לשהות יחד ולשכוח את המציאות עמה נאבקים.

יהודה צור

אזמל / סוכנות

צחוק מהמדינה

זמן רב זכו ישראלים שנעדרו מן הארץ שנים אחדות — ולא חשוב מאיזו סיבה — בהקלות־מס שונות. הדבר איפשר להם לחזור הביתה ולהתבסס מחדש מבלי להפוך לקבצנים, שהרי בארצנו נטל המסים על חפצים בסיסיים לגמרי הוא הגבוה בעולם. אלא מה, ההקלות הללו ניתנו רק לישראלים־יהודים: ישראלים־ערבים שחזרו הביתה לא זכו בהקלות הללו, והשיבה הביתה הייתה הרבה יותר קשה ויקרה עבורם.

לאחרונה הוחלט שהאפלייה הזו פסולה ושמעתה ואילך יזכו גם ישראלים־ערבים באותן הקלות־המס. מה יהיה? הרי לא יתכן לעודד ערבים לחזור ארצה, לאחר שכבר הצלחנו להיפטר מהם! ואז עלה רעיון גאוני בראשו של עו"ד חיים אהרון, ראש מחלקת הקליטה בסוכנות היהודית: „תנו לנו, לסוכנות, לטפל בזכויותיהם של התושבים החוזרים, שהרי אנו הסוכנות היהודית, לא הישראלית, וזכותנו המלאה להפלות יהודים לטובה."

סביר להניח שהצעתו של מר אהרון לא תתקבל, ולו רק מפני שכדי לממש את ההקלות הללו צריך לערב בתהליך את משרדי הממשלה השונים — משרד השיכון, משרד האוצר, וכו', ואלה אינם פטורים מהוראת המחוקק. אבל זה מזכיר לי קצת — להבדיל, כמובן, כל אלפי ההבדלות המקובלות — את גירוש ספרד. גם שם בעצם לא היה צו־גירוש. פשוט נאמר שמי שאינו נוצרי חייב לצאת את ספרד. אם היהודים מתעקשים להיות יהודים, ממה נפשך... אחרי הקמת המדינה היו מי שטענו ששוב אין מקום לקיים את הסוכנות היהודית, שהייתה מעין ממשלה של המדינה־בדרך, ושיש לפרקה. אלא שמוסדות עשויים מבני־אדם, ואותם קשה מאד לפרק, והאינטרסים גוברים על ההיגיון. במשך השנים הסתבר שנוח מאד שיש עדיין מוסדות כמו הקרן הקיימת והסוכנות היהודית, שכן אלה מורשים להפלות בין אזרח לאזרח. המוזר הוא שדווקא אלה שרוממות המדינה בפיהם תמיד (ומר אהרון, למשל, הוא איש הליכוד), הם המוכנים לעשות צחוק ממנה וממוסדותיה. בבוא העת הם גם יטילו על הסוכנות לבצע את הטראנספר.

יעל לוטן

מן הכורסא / ערב שבת

ערי רפאים

אך סיים השר שרון לבוז לפרס וכנראה גם לנו, על העדר חזון ועל הליכה בקטנות („השבוע, יומן ארועים", ליל שבת), באה ונטלה אותנו כתבתו של איתן אורן למסע מאלף ביו"ש, שהיה מסע אל חורבות החזון וההליכה בגדולות, נוסח הליכוד. הדימיון בין יישובי הרפאים שראינו, לבין ערי הרפאים במערב ארצות־הברית, אותן עיירות כורים, שניטשו על ידי תושביהן משאזל הזהב מעורקיהם — מפליג: רחובות שוממים, דלתות חורקות על צירן, עשבים שוטים בחריצי המדרכות. מעניין: עשרות שנים של תלאות ויגע עברו על בית־אורן, ואנשיו ממאנים לעזבו. למות, או לכבוש את ההר.

לכמה תלאות ויגע ניזקקו המתיישבים ביישובים המפונקים של יו"ש טרם קמו הם ונטשו? לאלה מבינינו שהיכו על חזם והתקנאו בחיוניות המפכה בעורקיהם של „הציונים האמיתיים" מן „התחייה" ומ„גוש־אמונים", מותר סוף סוף לחדול מיסוריהם. ההבדל שבין הימין,

כתב ה„יומן": איתן אורן

חובש כיפה או גלוי ראש, המהלך בגדולות, לבינינו, המהלכים בקטנות, נותר, כנראה כשהיה, ואין אפילו צורך להמתין לפסיקתה של ההיסטוריה בנידון זה.

אדנון לפיד

עורך „עמודאחורי": אפי לנדאו

מפלגת הפועלים המאוחדת — מרכז
שימו לבו
ישיבת מזכירות מפ"ם תתקיים ביום ד' 16.9.87 בשעה 16.00 במרכז
על סדר היום: ועידת מפ"ם
ישיבת מרכז מפ"ם
תתקיים ביום ב' 21.9.87 בשעה 16.00
באולם „צוותא" תל־אביב (ולא כפי שפורסם)
סדר היום יפורסם.
החברים מתבקשים להבטיח השתתפותם

חשש בהנהלת תעשייה אווירית: המצב הוא על סף התפוצצות

צמיגים בצומת

צמיגים בוערים בצומת הכניסה למפעלי התעשייה האווירית. לאחר שחרור חבריהם פינו העובדים את המקום (צילום: מאיר פרטוש)

מאת כתבנו לענייני תעופה

בהנהלת התעשייה האווירית הביעו אמש חשש מהתגברות פעולות המחאה בקרב העובדים. מקור בהנהלת התעשייה האווירית אמר אמש: „המצב הוא על סף התפוצצות. אינני יודע מה עלול להתפתח מכך".

אתמול, אחרי שאלפי עובדי התעשייה האווירית הפגינו ליד בניין הוועד הפועל בתל־אביב ואחרי ש־11 מהמפגינים נעצרו, התארגנה הפגנה ספונטאנית של מאות מעובדי התעשייה האווירית בשטח המפעל.

בשעות אחר הצהריים, כאשר נודע לעובדים כי בין 11 העצורים גם נסים כהן, יושב ראש מועצת העובדים, מיהרו לסגור את שערי המפעל ומנעו יציאת אלפי העובדים לבתיהם בתום יום העבודה. מאות האוטובוסים שהגיעו כמדי יום להסיע את העובדים לבתיהם, נשארו במגרשי החניה ליד השערים הסגורים של המפעל.

צמיגים וגז

בשעה חמש אחר־הצהריים החלו חלק מהעובדים לצאת רגלית משטח המפעל וחלקם צעדו עד צומת נמל התעופה בן גוריון כדי לנסוע באוטובוסים לבתיהם.

סמוך לשעה שבע בערב חסמה קבוצה גדולה של מפגינים את צומת הכניסה לתעשייה האווירית, בעזרת משאית גדולה. במקום נוצר עד מהרה פקק־תנועה אדיר. המפגינים הבעירו צמיגים והשוטרים הבריחו אותם בעזרת זרנוקי גז מדמיע. המשטרה חסמה את קטע הכביש בין צומת בני עטרות וצומת הכניסה לנמל התעופה בן גוריון והודיעה למפגינים כי עליהם לפנות את הצומת. אחרי שהמפגינים סרבו לאפשר חידוש התנועה בקטע הכביש החסום, הפעילה המשטרה כוח וגז מדמיע ופינתה את הצומת. במהלך הפינוי נפצע שוטר אחד.

יצאו באיחור

קצת אחרי השעה שמונה בערב, כשנודע לעובדים במפעל כי העצורים ישוחררו תוך זמן קצר, פתחו את שערי המפעל והעובדים יצאו לבתיהם באיחור של כ־4 שעות.

כאמור, בהנהלת התעשייה האווירית הביעו אתמול חשש, כי ככל שקרב תהליך הפיטורים, עלולים העובדים לשבש שוב את מהלך העבודה במפעל וכן לבצע פעולות מחאה שונות במפעל ומחוצה לו. „ההרגשה היא שכולם מאבדים שליטה", אמר אמש אחד מאנשי הנהלת התעשייה האווירית.

המשכים

זרנוקי גז הניסו

(סוף מעמוד ראשון)

הוועדה המרכזת, וחלקם התקבל בקריאות גנאי תוך השמעת קריאות בגנות קיסר — „קיסר התפטר לא צריכים אותך יותר" — ובגנות ההסתדרות, אשר לטענתם לא התייצבה לימינם בעניין סגירת הפרויקט.

לשעה קלה נרגעו הרוחות, אך המפגינים שבו והבעירו את המעטפות לבוחר וחלקם עבר לאזור הסמוך לבית הסתדרות המורים ברחוב סמוך. מאיזור בית המורים ניתן היה טוב יותר להפריע לישיבת הוועדה המרכזת. בשלב זה הועמלה הניידת המיוחדת לפיזור הפגנות אשר התיזה מים צבעוניים על המפגינים, ונעצרו 11 מפגינים, ביניהם יו"ר מועצת עובדי התעשייה האווירית, נסים כהן.

כהן אמר לכתב עתי"ם כשעה שישב עם חבריו העצורים במכונית המשטרה: „ירדנו להרגיע את הרוחות כשפתאום ראיתי את אחד השוטרים גורר בכוח את אחת המפגינות. נגשתי אליו וביקשתי ממנו שיעזוב אותה. הוא לא הסכים ואיים שיעצור אותי. לאחר שביקשתי שנית — נעצרתי."

תמיכה במאבק

הוועדה המרכזת של ההסתדרות יחד עם נציגות העובדים בתעשייה האווירית, יתנגדו לכל פעולה חד־צדדית הקשורה בתעסוקתם או בפיטוריהם של העובדים. החלטה זו קיבלה הוועדה המרכזת. בהמשך הוחלט, כי הוועדה תומכת במאבקם ודורשים להכין את החלופות שיקלטו את העובדים שעסקו בפרויקט ה„לביא".

נציגי העובדים אשר השתתפו בישיבה אמרו, כי מטרת הפגנת העובדים לעורר את איכפתיות הציבור נוכח האבטלה הצפויה לכחמשת אלפים עובדים מיומנים שהקדישו שבע שנים לייצור ופיתוח המטוס. נציגי העובדים קראו להסתדרות להוביל את המאבק למען התעסוקה ולמניעת פיטורים.

מנכ"ל שירות התעסוקה, דוד מנע, שיגר אתמול מברק למנכ"ל משרד הביטחון בו נאמר, כי כל פיטורים לפני החגים יהיו בלתי־חוקיים כיוון שעד היום לא נתקבלה בשירות התעסוקה כל הודעה על כוונה לפטר עובדים, כמתחייב בחוק.

העצורים יוזמנו

(סוף מעמוד ראשון)

ההפגנה האלימה, גרמה לתסיסה ומרירות רבה בקרב העובדים. מיד עם סיום ההפגנה באו חברי הוועד לתחנת משטרת מרחב הירקון בה הוחזקו חבריהם. בעוד שחבריהם התסיסו את הרוחות בקרב העובדים שהיו במפעל. בזמן שיעקב שפי, המזכיר הכללי של הארגון נפגש עם מפקד מחוז ת"א, ניצב גבי עמיר, ודן עימו על אפשרות שחרורם של חבריו, חסמו שאר העובדים את הכביש המוליך למפעל.

● סכר „אלוחדה" יהיה מסוגל לאגור מאה אלף מטר מעוקב מים, בשנה ובהתאם להסכם הירדני־סורי, ירדן תקבל 75 אחוזים מהמים, לצרכי שתיה והשקייה, ואילו סוריה תקבל 25 אחוזים, לצרכי תחנות־כוח. פרטים אלה מסר כביר ירדני לעתון „אלקבס".

"המשמר" עתון יומי

המו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת

עורך ראשי: מארק גפן
עורך משנה: ישראל זמיר
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל

המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב טל. 378833
חשבון בבנק הדואר 3—43360—4
המען למכתבים: שירות שק־דואר נעול ת"א 61999

"AL-HAMISHMAR"
(The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex 341652

סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין סנסור חדרים 102—121. טל' 3—233161. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה: 33134 רח' פבזנר 17, טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

ארד: לא ידעתי מראש על פגישת דיניץ עם שולץ

מאת דליה רפאל, כתבת „על המשמר" בארצות־הברית ודליה שחורי, כתבתנו המדינית

וושינגטון. — ביקורת חריפה הושמעה אתמול בוושינגטון על „שליחות חשאית" מטעם שמעון פרס של שמחה דיניץ, אשר נפגש בשבת עם שר החוץ האמריקני, ג'ורג' שולץ, בלא ידיעתו או תיאומו של שגריר ישראל, משה ארד, שרק החל במילוי תפקידו.

חוגים ישראליים המקורבים לשגרירות הגיבו בזעם רב על הכשלתו של ארד, עוד לפני שהחל בעבודתו, על ערעור מעמדו וסיכוייו להצליח, כיוון השר והמשרד מטעמם נשלח ואותם הוא משרת. „מעבר לכך מדינת ישראל היא של כולנו", דברי אחד מהם.

מקורות אמריקניים התקשו להסתיר גיחוך לעגני בהגיבם על המקרה. „באמת קשה לדעת מי המדבר ועם מי לדבר אצלכם", התבטא אחד מהם.

השגריר ארד מסר ל„על המשמר" כי נודע לו על פגישת דיניץ עם שולץ לאחר מעשה וכי למיטב ידיעתו היתה זו פגישה פרטית. בניגוד להודעת משרד החוץ בארץ, לפיה ידע השגריר ואישר את הפגישה לפני קיומה.

מלשכת שר החוץ פרס נמסר אמש, בתשובה לשאלה, כי ח"כ שמחה דיניץ נפגש עם מזכיר המדינה של ארה"ב ג'ורג' שולץ פגישה פרטית, לאור הידידות האישית ביניהם. שר החוץ לא ביקש מדיניץ להעלות דבר בפגישתו עם שולץ. כמו כן היה דבר הפגישה ידוע לשגריר ישראל בארה"ב משה ארד.

2 טבעו בחופי ת"א ובת־ים

מאת אשר שלוני, כתב „על המשמר", ועתי"ם

גבר שזהותו טרם ידועה טבע אתמול בצהריים בחוף בת־ים.

המתרחצים שהבחינו בנעשה הזעיקו את המציל, וזה הוציאו החוצה והחל לבצע פעולות החייאה, שלא עלו יפה. רופא נט"ן של מד"א שהגיע למקום קבע את מותו.

גבר בן 31 טבע במוצאי־שבת בחוף תל־ברוך בת"א.

במוצאי שבת, סמוך לשעה 11 בלילה, הגיעה צעירה לתחנת משטרה בת"א והודיעה כי זמן קצר קודם לכן, נכנס חברה לשחייה לילית לים, אולם לא יצא החוצה. כוחות משטרה הוזעקו למקום, החלו לבצע סריקות לאורך החוף בסיוע הסירה המשטרתית, המצויידת בזרקורים, אולם עד הבוקר לא מצאו דבר. אתמול בבוקר נפלטה לחוף גופתו של הצעיר כשהוא ללא רוח־חיים. (עתי"ם)

עם צמרת, מאיר, הגר והילדים,
וכל המשפחה

אבלים וכואבים על מות בננו

אריה רביץ

ההלוויה תתקיים בבית זרע.
על מועד ההלוויה תבוא הודעה

קיבוץ בית זרע

צלצול מהיר — אתי רונאל

ד"ר ישראל פלג,
מנכ"ל לשכת העיתונות הממשלתית:

אמשיך גם בלי גיבוי

מנכ"ל לשכת רוה"מ — כך פורסם — הודיע לך כי העברתך מתפקידך תעשה על פי ההסכם בין פרס לשמיר.

אינני מערער על ההסכמים בין רה"מ וממלא מקומו, אבל מאחר שהסיבות של מי שמבקשים להעבירני מתפקידי רחוקות מלהיות מקצועיות, אני מעדיף להשאיר את העניין הפוליטי למי שחתמו על ההסכם.

ואתה מתכוון להמשיך בתפקידך?

כן. וגם אמרתי זאת למנכ"ל לשכת רה"מ. ישנם שני פרוייקטים ללשכת העיתונות הממשלתית, האחד — הפעלת מאגרי המידע של לשכת העיתונות הממשלתית, והשני — העמדת מסוף למשלוח כתבות בדואר אלקטרוני בחו"ל לרשות הכתבים. אלה הם רק שניים בסידרת הפרוייקטים, שהלשכה תמשיך ותבצע על פי תכנית העבודה השנתית שלה.

ובכל זאת — איך תמשיך בתפקיד ללא הגיבוי הפוליטי של הממונים עליך?

בהיותי עובד מדינה קבוע, אי אפשר לפטרני, ולכן גם לא קבלתי הודעת פיטורים. ומאחר וגם תכנית העבודה של הלשכה אינה ענין פרטי, חובתי המקצועית היא להמשיך ולבצעה. כפי שכבר אמרתי למנכ"ל משרד רה"מ — מכיוון שהנימוקים להעברתי הם פוליטיים, צריכה הבעיה להיפתר בין פרס ושמיר.

הנך מועמד גם לתפקיד יו"ר הוועד המנהל של רשות השידור. אלא שהליכוד, שטרפד את כל ההסכמים בינו ובין המערך בענין זה, מונע את בחירתך ואת מינויו של ועד מנהל חדש לרשות השידור ומעדיף את השארתם של יו"ר הוועד המנהל הנוכחי, שהוא נציג המפד"ל, של סגנו, שהוא נציג הליכוד, ושל מליאת רשות השידור שבה יש לליכוד רוב...

לא ידוע לי מהם הסיבות לאי מינויו של ועד מנהל חדש ושל יו"ר ועד מנהל לרשות השידור.

ישראל פלג פוטר מלישכת העיתונות

מאת הכתבת המדינית של „על המשמר"

מנכ"ל משרד ראש הממשלה, יוסי בן־אהרון, זימן אתמול ללשכתו את מנהל לשכת העיתונות הממשלתית, ד"ר ישראל פלג, והודיע לו בכתב ובעל־פה על סיום תפקידו מעת קבלת ההודעה.

ביום ו' הודיע ראש הממשלה, יצחק שמיר, למ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, על כוונתו להפסיק את כהונתם של ד"ר פלג ושל היועצת למעמד האשה, ד"ר ניצה שפירא־ליבאי, עליפי המיזכר שנחתם בין פרס ושמיר ערב הרוטציה.

ד"ר פלג השיב לבן־אהרון, כי כעובד מדינה כוונתו להמשיך בתפקידו, ואת הסיכומים הפוליטיים הוא משאיר בידי ראש הממשלה וממלא־מקומו. כמועמדים לכהונת מנהל לשכת העיתונות הממשלתית הוזכרו משה עמירב ואריאלה רגול. דובר ראש הממשלה, יוסי אחימאיר, שהיה המועמד הבטוח לתפקיד זה, הודיע לראש הממשלה על הסרת מועמדותו כבר לפני מספר חודשים.

המועמדת לתפקיד היועצת למעמד האשה היא עו"ד אתיה שמחה, שעסקה בכך לפני מינויה של ד"ר שפירא־ליבאי.

● שליט לוב מועמר קדאפי קיבל משגרירות בריה"מ בטריפולי שדר מאת מנהיג בריה"מ מיכאל גורבאצ'וב, מסרה סוכנות הידיעות הלובית.

במלאת שלושים לפטירתו של חברנו היקר

פנחס דוד (פינקו) ז"ל

נעלה לקברו לגלוי המצבה ביום שלישי 15.9.87 בשעה 16.00.

המשפחה
ובית מעברות

ביום השלושים למותו של חברנו

יואב בר־הון ז"ל

נתייחד עם זכרו ביום ד' 16.9.87 בשעה 21.30 באולם הספורט.

המשפחה
וקיבוץ דליה

ביום השלושים לפטירת חברתנו

תרזה שליט

נעלה לקברה לטקס גילוי המצבה ביום ה' 17.9.87 בשעה 16.00.

המשפחה
וקיבוץ אילון

לראשונה בפורום רשמי בחרות: „הגדרה עצמית" לפלשתינים... בירדן

את ההצעה העלה איש מחנה שמיר, משה עמירב □ על פי הצעתו, הפלשתינים יזכו באוטונומיה בשני חלקי הגדה, כאשר ישראל מאצילה „סמכויות" למעין פרלמנט פלשתיני □ בני בגין שלל ההצעה מכל וכל □ דקל שוב הציע לשלוח הפלשתינים ברכבות

מאת פנחס ענברי
כתב „על המשמר"

לראשונה, בפורום רשמי של חירות, הושמעה אמש קריאה להכיר בזכות „ההגדרה העצמית" לפלשתינים, אם היא תתממש תחילה בגדה המזרחית. את ההצעה העלה איש מחנה שמיר, משה עמירב, במהלך דיון במצודת זאב על הדרך לשלום.

משה עמירב שרטט, אף זאת לראשונה בליכוד, מכנה של פתרון קונפדרטיבי בין אוטונומיה בשטחים, לבין מדינת ישראל. כאשר הגדה המזרחית אף היא קשורה בקונפדרציה. עמירב הדגיש כי עלינו לפתור את הבעיה עם הפלשתינים ולא עם ירדן. האוטונומיה בשטחים תהיה רחבה יותר ממה שהליכוד היה מוכן לתת עד עתה, אך הוא סירב לפרט.

עם זאת ציין, כי האוטונומיה לא תכלול ענייני חוץ ובטחון ובסופו של דבר הכנסת תהיה מקור הסמכות שלה, בכך שהיא תאציל סמכויות ל„פרלמנט" הפלשתיני.

הפתרון: טראנספר

מן העבר השני התעמת עם משה עמירב סגן שר הבטחון מיכאל דקל שחזר על דגם הטראנספר. דקל הסתייג מהסכמי קמפ דיוויד ואמר, כי מציאות בית לפליטים הפלשתינאים מעבר לירדן הנא פתרון הומני למצוקתם. הערבים שירצו להשאר עימנו יזכו בזכויות אזרחיות מלאות, אמר מיכאל דקל. הצורך בטראנספר נובע מן הבעיה הדמוגראפית, שהיא בעיה אמיתית שעלינו למצוא לה פתרון, אמר דקל.

בני בגין שלל גם את הדגם של משה עמירב וגם את פתרון הטראנספר של מיכאל דקל ואמר כי הסכמי קמפ דיוויד כפי שהם, הם המסמך הטוב ביותר ועל ישראל לדאוג שארה"ב לא תסטה מהם. הוא שלל מכל וכל את הרעיון להכיר בזכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים, גם בגדה המזרחית, ותקף בחריפות את מיכאל דקל והישווה את תוכניתו לתוכניות של כהנא.

עתוני איטליה: „דו־שיח קשה" בין האפיפיור לנציגי היהדות בארה"ב

באטאון הוותיקן מבליט את ה„הבנות" ומתעלם מהכעס שעוררו דבריו בזכות פיוס־ה־12 ששתק בזמן השואה.

בטאון הוואתיקן „אוסרווטורה רומאנו" הקדיש אתמול כותרות בעמודו הראשון ועמוד שלם לפגישה שנערכה במיאמי בין האפיפיור יוחנן פאולוס לבין כ־200 נציגים של ארגונים יהודיים אמריקנים.

הכותרת על העמוד הפנימי היתה „על ידי התעמקות בסבל האיום של השואה, מכירה הכנסיה במידה גוברת והולכת בקשריה עם היהודים".

מבוא קצר מסביר כי הקהילה היהודית האמריקנית היא הגדולה ביותר בעולם, ודו־שיח קאתולי־יהודי, בייחוד מאז המועצה האקומנית השניה, נעשה אינטנסיבי ופורה. זהו דו־שיח של אמונה, מציין הבטאון, בהוסיפו כי מטרותיו הן חיפוש אחר נאמנות גדולה יותר לנתיבים הרספקטיביים של מאמינים, תוך מחוייבות משותפת כלפי האל, בשליחות של שלום למען האנושות.

„ברובד מקומי, שתוף הפעולה בתחומים דתיים וחינוכיים פורה מאוד. לדוגמא, מפיקים יהודים נוסחאות של תפילות, בלי לגרום לערבוביה מוטעית".

האב פומאגאלי כותב, כי ביקורו של האפיפיור יהווה ציון דרך משמעותי ובסיסי בהיסטוריה של היחסים בין קאתולים ויהודים, בייחוד בארה"ב שם הקהילה היהודית — הגדולה ביותר בעולם — פעילה בכל התחומים של החיים האזרחיים".

רק על התוכן

בטאון הוואתיקן גם הדפיס את רוב נאומו של הרב וקסמן. אולם, הוא איננו מזכיר את דברי הרב וקסמן על ישראל או על ואלדהיים, ומרווה רק על התוכן הדתי של נאומו. מצד שני, הוא גם איננו שם רגש בדברי האפיפיור על זכויות העם הפלשתיני.

עתוני איטליה, לעומת זאת, מצביעים על „עימותים קשים", „דו־שיח קשה" — פולמוס בין האפיפיור והיהודים בארה"ב", בהתייחס לדברים שאמר בזכות פיוס ה־12 ששתק בזמן השואה.

כתבי העתונים האיטלקיים ציינו, כי דברי האפיפיור על זכויות הפלשתינים למולדת משלהם, הם למעשה דרך לבטא את התנאי האמיתי של הוואתיקן להכרה במדינת ישראל.

כל העתונים האיטלקיים ללא הבדל מייחסים חשיבות רבה לפגישה במיאמי, ומדגישים את דברי האפיפיור על השואה, כתולדה של חוויותיו־הוא בימי הכיבוש הנאצי.

דברי אלוהים חיים ב„סדום־סיטי"

ניו־אורלינס. — האפיפיור יוחנן פאולוס ה־2 הגיע בשבת מוסר לאורחה ארה"ב ברכבו, בניו־אורלינס. שבה נוצר הג'ז בבארים, היא מפורסמת בבתי בושת שלה, וממשיכה עד עצם היום הזה לנהוג כמידה של מנסר חופשי.

האפיפיור דיבר נגד קשרי מין מחוץ לנישואין וקרא לזוגות לסלוח איש לרעהו במקום למהר ולהגיש תביעת גירושין.

ראש הכנסיה הקאתולית שהשמיע את נאומו במדינת לואיזיאנה, שבה הוצאו להורג תשעה אנשים במהלך שלושת החודשים האחרונים, אמר כי ביצוע עיוור של החוק עלול להיות שיא אי הצדק.

בעיר זו, שבה הפרדה הגזעית היתה חוק המדינה במשך מאות בשנים, קרא יוחנן פאולוס ה־2 בצורה נרגשת לשוויון גזעי, בהופיעו בפני קהל של כ־2000 קאתולים שחורים שקראו „אמן", „חשבת לאל", „הללויה". (ערד)

איסכור
שרותי פלדות בע"מ

לסוחרים, מסגריות ובתי־מלאכה
בהזדמנות
פחים עם פגמים קטנים ובמידות
לא סטנדרטיות:
שחור מגלילים
שחור בפלטות אורגינליות
דקופירט
מגולוון
איסכורית

החומר מכוון וארוז בחבילות והנכם מוזמנים לראותו ולרוכשו במפעל איסכור, אזור התעשייה - קרית גת
בימים ג', ד' 15.9-16.9.87 בין השעות 10:00-13:00
לרישום ולפרטים נוספים נא להתקשר:
איסכור ת"א, טל. 03-251448 (לפלורה)
או למחלקה המסחרית בקרית גת, טל. 051 882581 (לאילנה)

יועצו של נשיא רומניה הגיע לשיחות עם שמיר

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר"

יועצו המיוחד של נשיא רומניה קונסטנטין מיטיאה הגיע לישראל אתמול. מיטיאה ייפגש היום עם ראש הממשלה יצחק שמיר וידווח לו על תגובותיהם של נשיא מצרים ומלך ירדן לרעיונות המדיניים ששמיר העלה בשיחותיו עם הנשיא צ'אושסקו בקשר לפתרון הסכסוך באזור.

מיטיאה ביקש לא למסור פרטים על תנועותיו בישראל ועל לוח פגישותיו. הוא הגיע לישראל ישירות מרומניה וישהה כאן יומיים.

כידוע, רעיונותיו של ראש הממשלה בקשר לפתרון מדיני עוקפים את הוועידה הבינ־לאומית.

רעיונותיו של שמיר הם כינוס ועידה אזורית, אליה תוזמן ארה"ב, או המשך שיחות האוטונומיה לפי הסכמי קמפ דייויד. מצרים וירדן שוללות את שני הרעיונות.

ישיבת פגרה מיוחדת לדיון בלביא, מלחמת לבנון, „רום כרמל" והפגנות השבת

מאת מוטי בסוק, כתב „על המשמר" בכנסת

הכנסת מתכנסת היום לישיבת פגרה מיוחדת לדיון בלביא, הפגנות השבת בירושלים, מלחמת לבנון וסגירת מפעל רום כרמל.

אתמול החליטה סיעת המערך, ע"י הגשת 20 חתימות של ח"כים על שולחנו של יו"ר הכנסת, להעלות לדיון את נושא הלביא. קודם לכן, אסף ח"כ רב שילנסקי 20 חתימות, גם כן למטרה זו. שילנסקי מתכוון לתקוף את החלטת המערך לבטל את הפרוייקט. המערך, טרם קבע אם יתקוף את עמדת שרי הליכוד כולל רוה"מ, אחרי החלטה לבטל את הפרוייקט.

סיעת מפ"ם תעלה לדיון את נושא סגירת מפעל „רום כרמל" ואת הפגנות החרדים בירושלים. דיון בנושא האחרון דרש גם ח"כ המפד"ל חיים דרוקמן. רן כהן (ר"צ) יעלה היום מחדש את הדרישה להקמת ועדת חקירה ממלכתית למלחמת לבנון. כהן הבטיח לחשוף פרטים נוספים על המלחמה. זאת כדי להפריך טענות של שרון. האחרון לא השתתף היום בדיון. הוא שוהה במערב אירופה.

פרס יצרף פעילי עלייה לפגישותיו בארה"ב

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר"

אנשי הוועדים למען מסורבי העליה מבריה"מ נפגשו אתמול עם מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס, לקראת פגישתו בקרוב עם שרי החוץ של בריה"מ ושל ארה"ב. אנשי הוועדים ביקשו מפרס להעלות את נושא מסורבי העליה בפגישותיו.

פרס אמר, כי מדינת ישראל פעלה ותמשיך לפעול בכל דרך אפשרית למען מסורבי העליה בפרט, ופתיחת שערי בריה"מ ליהודים בכלל. הוא הבטיח, כי יצרף לחלק מפגישותיו בארה"ב אחדים מפעילי הוועד הציבורי למען יהדות בריה"מ.

בפגישה השתתפו מזכיר הוועד הציבורי חיים צ'סלר, חברי הוועד טניה ויולי אדלשטיין, אלמנתו של אלכס קרצ'ובייסקי (שנהרג לפני כשבועיים בתאונת דרכים בישראל) ואחיו, וכן יו"ר ארגון האמהות למען בנים מסורבי עליה ד"ר ונדה אוסקיס וראשי הוועד של הבנים למען הורים מסורבי עליה.

בפגישה עם פרס הודגש, כי הלחץ המתמיד על בריה"מ נושא תוצאות, כדוגמה צויין, כי מאז החל לפעול ארגון האמהות למען בנים מסורבי עליה (לפני שנתיים), בו חברות כ־200 אמהות לבנים מסורבי עליה, יצאו מבריה"מ 45 אחוז מהם. בעקבות הפעילות של ארגון הבנים למען הורים מסורבי עליה כבר יצאו מבריה"מ 40 אחוז מהורים אלה.

נציגי הוועדים אמרו לפרס, כי בכוונתם ליזום רב־שיח בנושא „סירוב עליה מסיבות סודיות ובטחון המדינה". לדבריהם משתמשים הסובייטים בנימוק זה ללא כל הצדקה. בתו של אחד ההורים מסורבי העליה סיפרה, כי אביה בן למעלה מ־80, עבד במכון מדעי אך יצא לגימלאות כבר לפני 18 שנה. אף על פי כן נמנעת יציאתנו בנימוק שעסק בעבודה סודית.

שיראק יחגוג „הנצחון" בקלדוניה: הסוציאליסטים: זו הונאה עצמית

מאת ארנון יפה, כתב „על המשמר" בצרפת וסוכנויות הידיעות

פריס. — הממשלה הימנית חוגגת בפריס נצחון נאמני צרפת במשאל העם באי קלדוניה החדשה בעקבות ניצחון זה בתנאים מפוקפקים, מצפים לעתיד מוער באי האוקינוס השקט. תנועת השחרור הענקית ספגה מהלומה, אך רוב הילידים שומרים לה אמונים.

כמעט כולם נמנעו. שיעור ההצבעה של 59 אחוז נחשב כהצלחה לממשלה הצרפתית. תנועת חסידי העצמאות „פלנק" שקראה להימנעות איבדה מעט מכוחה. התושבים האסייתיים באי הכריעו את הכף אחרי שהצטרפו ללבנים הצרפתים, כהצבעה בעד המשך שלטון צרפת. השלטון הימני מתפאר עתה, כי המשך השלטון הצרפתי זכה ב־98.3 אחוז. אך המפלגה הסוציאליסטית אמרה כי זו הונאה עצמית.

במשאלים קודמים הם מצאו עצמם קרבנות של מצב קולוניאליסטי קלסי, שבו מכריעים את גורלם מתישבים צרפתים ואסיינים שהובאו על ידי הצרפתי לאי.

ראש הממשלה שירק יוצא במטוס „קונקורד" לאי לחגוג את נצחונו, ולחזק את נאמני צרפת מהמפלגה הימנית הקיצונית ר.פ.ס.אר. החולשים על המשק באי. הוא קרא לקלדונים להשלים עם תוצאות משאל העם. הוא יציע להם שלטון אוטונומית.

ראש תנועת השחרור הקנאית, ג'אן מרי צ'יבאו, הודיע על המשך המאבק למען העצמאות.

„נצחון גדול"

השר הצרפתי לשטחים שמעבר לים, ברנאר פונס, הכריז אתמול כי תוצאות הבחירות בקאלדוניה החדשה הן „נצחון גדול לדמוקרטיה לקאלדוניה החדשה ולצרפת".

משאל העם בטריטוריה צרפתית זו שבדרום האוקינוס השקט, נסב על הגדרה העצמית של קאלדוניה החדשה. אולם, כיוון שהמתנגדים לשלטון הצרפתי החרימו את הבחירות, ברור היה כי ההצבעה תהיה בעד הישארות תחת שלטון צרפתי.

ראש ממשלת צרפת, ז'אק שיראק, אמר כי משאל העם על הגדרה עצמית בטריטוריה הצטיין ב„השתתפות מוהירה" מצד האוכלוסיה.

לפי הסיכומים, השתתפו 60 אלף מבין 86 אלף הבוחרים הרשומים.

חזית השחרור הלאומית „קאנאק" (התנועה לשחרור לאומי של המלנזים) קראה להחרים את משאל העם. מלאנזים אלה מהווים 43 אחוז מבין 150,000 תושבי הארכיפלאג. מנהיג של חזית השחרור הלאומית קאנאק דחה „בתוקף את התוצאות של משאל העם".

סלנה אורגיי קרא אתמול באוזני עתונאים, בעיר הבירה נומיאה, לקיים „משאל עם אחר, בהתאם לעקרונות האו"ם". את משאל העם שנערך אתמול הגדיר „מזויף ואנטי־דמוקרטי".

(ראה „ריק רקע" ב„עמוד־אחורי")

בקו־אופ תשמ"ח על חשבוננו*

בכל יום ובכל סניף.

מבצע חג שלא היה כמוהו, בקו-אופ רשת הריבוע הכח

כל קונה* מעל 50 ש"ח באחד מסניפי סופר קו־אופ וקו־אופ רעננה
באחד מסניפי היפר קו־אופ בתקופת המבצע (בין התאריכים 87.
ישתתף בהגרלה יומית ויוכל לזכות בהחזר מלא של סכום קניתו.

אשראי שמח לתשמ"ח

בקו־אופ קונים כבר היום
את קניות ראש השנה
ומשלמים בעוד חודשיים
ב־2 בנובמבר 87'

לבעלי כרטיסי אשראי ישראכרט ויזה וקו־אופ זהב

* בסניפי סופר קו־אופ על כל קניה מעל 50 ש"ח
בסניפי היפר קו־אופ וקו־אופ רעננה מעל 100 ש"ח,
לא כולל חנויות אלקטרוליין. לאלקטרוליין תכניות אשראי מיוחדות ונפרדות.

* ההשתתפות בהגרלה מותנית בקניה מעל 50 ש"ח בסניפי קו־אופ וקו־אופ רעננה,
** החזר סכום הקניה ישולם בתוי קניה של קו־אופ רשת הריבוע הכחול. ההשתתפות

היפר קו-אופ • סו

קו אופ

המשכים

קציר הדמים

(סוף מעמוד ראשון)

מה אירע לחברים ולירקות.

עקב עוצמת הפגיעה במשאית נהרג נהג הסובארו במקום, ולמשאית נגרם נזק כבד.

חיילת מירוחם

החיילת שושנה אביגאי (19,5) מירוחם, נהגה ושני צעירים מבאר־שבע נפצעו, לאחר שמכוניתם התהפכה לתהום אתמול לפנות־בוקר באזור רמת חובב שמדרום לבאר־שבע.

התאונה אירעה שעה שמכונית שכורה מסוג „פיאט 127" נהוגה בידי מאיר אבוקרס (21) מבאר־שבע, נסעה לכיוון ירוחם ובעקומה ימינה של הכביש, סטתה ימינה, התהפכה ונפלה לתהום בעומק של 4.5 מטרים.

למקום התאונה הוזעק אמבולנס מתחנת מד"א בבאר־שבע וזמן קצר לאחר מכן, דיווח צוות האמבולנס על ביצוע טיפול החייאה בפצועה אחת ועל טיפול בשני פצועים קשה נוספים. אנשי הצוות ביקשו לשלוח למקום אמבולנס עם רופא מירוחם, בשל העובדה שבבאר שבע הסמוכה לא יוצא הרופא התורן מהמוקד במרכז הרפואי „סורוקה" ולדעת חובש מד"א היה צורך דחוף בהימצאות של רופא במקום התאונה.

דקות אחדות לאחר מכן הגיע רופא באמבולנס מד"א מירוחם וטיפל בפצועים. הוא קבע את מותה של שושנה אביגאי, חיילת בת 19,5 מירוחם. הרופא טיפל בשני פצועים נוספים מנוסעי המכונית והורה להעבירם להמשך טיפול במרכז הרפואי „סורוקה" בבאר שבע.

הפצועים הם חיים אילוז (22) שנפצע קל והנהג, מאיר אבוקרס (21) מבאר שבע שנפצע באורח קל עד בינוני.

קשישה נדרסה למוות

תושבת גבעתיים בת 80, נדרסה אתמול בצהריים למוות בנסיון לחצות את כביש תל־אביב — חיפה הישן. משאית מסוג מרצדס שהגיעה מכיוון חדרה פגעה באשה סמוך למעבר חציה ליד צומת קדימה. מפגיעת הרכב נהרגה האשה במקום. נהג המשאית כבן 40 נעצר במשטרה לחקירה.

נגמר הדם

ריבוי תאונות הדרכים יצר דרישה מוגברת מאד של מוצרי דם שכמעט רוקן את המלאי הקיים במרכז שירותי הדם של מגן דוד אדום, מסר דובר מד"א. הדובר ציין שבתקופות החגים יש ירידה בהיענות הציבור לתרומות דם בעוד שצריכת הדם בתקופות אלו אינה יורדת.

אי לכך פונה מד"א לציבור לתרום דם בכל סניפי מד"א בארץ, דווקא בתקופות החגים. כל תורם מקבל ביטוח דם לו ולמשפחתו למשך שנה.

תושב נהריה כבן 50, נהרג אתמול בערב, בשעה 21.00 בכביש עכו־נהריה.

התאונה אירעה כחצי ק"מ אחרי מחנה שרגא בכיוון נהריה. האיש רכב על אופניים, ומכונית פרטית פגעה בו, והוא נהרג במקום.

נהג המכונית הפרטית נעצר לחקירה.

שר החוץ הצרפתי לריאד; לפגישה עם סגנו של אסד

מאת ארנון יפה,
כתב „על המשמר" בצרפת

פריס. — שר החוץ הצרפתי ז'אן ברנר רימונד יצא במפתיע לערב הסעודית, כדי לפגוש את סגן נשיא סוריה חלים חדאם בריאד.

בפריס העריכו, כי ביקורו קשור למגעים בין צרפת לדמשק על שחרור בני הערובה הצרפתים בביירות. דמשק מופיעה לאחרונה כגואלת בני ערובה מידי חיזבאללה.

טלקס

● 200 עובדי משחטה במגדל העמק – לחופשה מאולצת

משחטת „קורניש חך" לבשר הודו ופטימים במגדל העמק הפסיקה בסוף השבוע לעבוד ו־200 הפועלים שהועסקו בה הוצאו לחופשה מאולצת.

המשחטה שייכת לארגון מושבי הצפון הסובל מקשיים כספיים חמורים. משה מלאך ממועצת הפועלים מסר, כי המשחטה היא מקום עבודה בלתי מאורגן ומקצת מפועליו הם תושבי מגדל העמק ורובם הם ערבים תושבי הסביבה המועסקים על־ידי קבלן.

לכתבנו נודע, כי בימים אלו מתנהל מו"מ בין גורם פרטי מדרום הארץ וגורם ציבורי מצפון הארץ על קניית המשחטה והפעלתה מחדש.

שלמה גלזר

● הערבים בנצרת עילית שוקלים „לרוץ" לבחירות

חברי ועד התושבים הערבים בנצרת עילית שוקלים לרוץ לבחירות למועצת העיר ברשימה נפרדת.

לדברי חברי הוועד, הסיבה לכך היא הזנחה מתמשכת של העירית בטיפול ומתן שירותים לשכונת כרמים בה גרים רוב תושביה הערבים של העיר.

יו"ר הוועד, עו"ד סלים חורי, שהוא מנהל סניף הבנק הערבי בנצרת והמועמד לעמוד בראש הרשימה החדשה דוחה על הסף את הטענה כאילו הרשימה החדשה קשורה בליכוד.

התושבים הערבים בנצרת עילית מהווים כ־15 אחוז מכלל התושבים וההערכה היא כי רשימה עצמאית תפגע בסיעת המערך בראשותו של ראש העיר מנחם אריאב.

שלמה גלזר

● מחלת הלגיונרים ביוגוסלביה

שירותי בריאות הציבור והמחלקה לאפידמולוגיה במשרד הבריאות מזהירים את ציבור הנוסעים ליוגוסלביה שלא להשתכן במלון „אפידאורוס" שבעיירת קאוואט שליד דוברובניק, לאחר שנתגלו שם שישה מקרים של מחלת הלגיונרים, שהיא מחלה קטלנית מדבקת, בקרב תיירים מאנגליה.

האיזור ידוע כמועדף על ישראלים.

משרד־הבריאות מבקש מאלה שביקרו לאחרונה ביוגוסלביה והתארחו במלון זה להיבדק אצל רופא המשפחה שלהם.

רונית מורגנשטרן

● בית בד מהמאה ה־2 לפנה"ס נחשף בהר גריזים

בית־בד גדול במיוחד במבנה של שלושה חדרים מהמאה השנייה לפנה"ס, אבני ריחיים ומשקולות וכן 112 מטבעות נחושת ו־3 מטבעות כסף גילה הארכיאולוג יצחק מגן בחפירות שהוא עורך על פיסגת הר גריזים בשכם, כשמגמתו לחשוף מקדש שומרוני שנחרב על־ידי יוחנן הורקנוס החשמונאי בעת שכבש את שכם – לפי דבריו של יוסף פלביוס.

אשר שילוני

● צבן ויפת ב„דיאלוג" הסוציאליסטי בבריסל

המזכיר המדיני של מפ"ם, ח"כ יאיר צבן, ואריה יפת, רכז המחלקה לקשרים בינלאומיים של המחלקה. ייצגו את מפ"ם ב„דיאלוג" הסוציאליסטי ישראלי־אירופה שהסתיים אתמול בבריסל.

המפגש בין שתי המפלגות הישראליות, החברות באינטרנציונל הסוציאליסטי, מפלגת העבודה ומפ"ם, והמפלגות הסוציאליסטיות האירופיות, הוקדש לדיון על תרומתם האפשרית של הסוציאליסטים האירופיים לקידום תהליך השלום במזרח־התיכון. בכנס זה השתתפו רבים מראשי המפלגות הסוציאליסטיות באירופה, חברי פרלמנטים והוגי דעות. (שע"ה)

...ו מעובדי „רום כרמל" נעצ... לאחר שניסו למנוע הוצאת סחורה

המו"מ בין ההנהלה לעובדים התחדש אתמול □ היום דיון בכנסת ביוזמת מפ"ם על גורל העובדים □ העובדים הביעו רצון לרכוש אחד מפסי הייצור במפעל

מאת יואב אביב וקובי מנדל
כתבי „על המשמר"

אחד עשר מעובדי רום כרמל שבטירת הכרמל נעצרו אתמול לאחר תקרית עם כוחות המשטרה. המו"מ בין ההנהלה לעובדים התחדש אתמול.

התקרית בין העובדים למשטרה החלה סמוך לשעה 1 בצהריים כשלמפעל הגיעו ארבע משאיות להוציא מהמפעל סחורה. כחמישים עובדים של המפעל התגודדו ליד השער ומנעו את כניסת המשאיות. המשטרה ביקשה מהעובדים לפנות את השטח אולם הם סירבו, ואז הורה מפקד המרחב לשוטרים לעצור את הסרבנים, שהפרו את צו בית המשפט, שהורה להם שלא להתקרב למרחק של פחות מ־300 מ' משערי המפעל.

המעצרים בוצעו ללא הפעלת כוח מיוחד, ואחד עשר העצורים נחקרו עד שעות אחר הצהרים ושוחררו בתום חקירתם.

שניים מקרב עובדי רום כרמל התעלפו במהלך המעצרים. לאחר המעצרים חזר השקט למפעל.

פער של מיליון ש"ח

הבוקר תעלה ח"כ חייקה גרוסמן את ענינם של עובדי „רום כרמל" לדיון בכנסת.

כתבינו מוסרים, כי במהלך המו"מ שחודש אתמול בין הנהלת אורדן לבין העובדים על גובה הפיצויים, נתגלה פער של כמליון שקלים חדשים. ועד העובדים הודיע אתמול, כי הוא ימשיך לנקוט מידי יום פעולות שימצא לנכון.

היום יפגינו העובדים מול בנין כלל בת"א ומול מפעל אורדן בנתניה.

רוצים לרכוש פס ייצור

אתמול ביקשו העובדים מנציגיהם בהסתדרות לבדוק פעם נוספת את האפשרות לרכישת אחד מפסי הייצור שבמפעל. כתבנו מוסר כי בתחילה ביקשו העובדים לרכוש את כל המפעל. אולם באחרונה הביעו התעניינות באחד מפסי הייצור של המפעל שהוא פס ייצור רווחי.

וגר שרון עם שחל

מאת דליה שהורי, הכתבת המדינית של „על המשמר"

הממשלה אישרה אתמול את צאתו של שר התעשיה והמסחר אריאל שרון לחו"ל. בהעדרו ימלא את מקומו שר האנרגיה והתשתית משה שחל.

בישיבת הממשלה פרץ צחוק כאשר שרון הודיע על כך. שרים אמרו כי זוהי אחדות לאומית אמיתית. אחד המשתתפים העיר לאחר הישיבה: „וגר זאב עם ברל".

שמיר לנציגי הסיעות הדתיות: אנסה להרגיע הרוחות בבירה

אתמול בערב נועדו נציגי הסיעות הדתיות בעיריית ירושלים עם ראש הממשלה וביקשו ממנו שיפעיל את השפעתו כדי להביא להפסקה מיידית של חילול שבת בירושלים ובעקבותיה הפסקת המתיחות שנוצרה בעיר.

בפגישה השתתפו נציגי אגודת ישראל, פועלי אגודת ישראל, ש"ס והמפד"ל. לבד מראש הממשלה נכחו גם ח"כ אהוד אולמרט וראש סניף חירות בירושלים רובי רבילין.

נציגי הסיעות הדתיות אמרו לראש הממשלה, כי השבת היא ערך מקודש המצוי מעל לחישובים פוליטיים וקואליציוניים, וביקשו מראש הממשלה להפעיל את כל השפעתו כמחזיק תיק הפנים, כדי לשמור על השבת בירושלים. הם אמרו לו עוד, כי יש לעצור, ומייד, את ההידרדרות המסוכנת בעיר בתקופה האחרונה בכל הקשור ליחסי דתיים וחילוניים.

ראש הממשלה אמר לנציגי הסיעות הדתיות, כי הוא כבר הביע דעתו בעבר שהשבת היא ערך מקודש המצוי מעל לכל המחלוקות המפלגתיות.

ראש הממשלה קרא לשמור על הסטטוס קוו בירושלים ואמר כי לא ניתן להשלים עם העימותים וההתנגשויות בין חילוניים ודתיים ויש לשים לזה קץ. הוא קרא להידברות בין הצדדים ואמר כי ינסה להפעיל את השפעתו המוסרית על הצדדים כדי להפסיק את העימותים. הוא גם ביקש מנציגי הסיעות הדתיות להפעיל את השפעתם כדי למנוע תופעות אלימות. (עתים)

שמיר: האיצטדיון בירושלים? — בודקים...

מאת דליה שהורי,
הכתבת המדינית של „על המשמר"

לשאלת שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו ואם מתכוון ראש הממשלה לאשר בהקדם הקמת איצטדיון בירושלים השיב אתמול ראש הממשלה יצחק שמיר בישיבת הממשלה, כי היועץ המשפטי של משרד הפנים בודק עתה אם בתהליך אישור הקמת האיצטדיון, על־ידי הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה נעשו כל הבדיקות הדרושות. היועץ המשפטי יעביר את ממצאיו לראש הממשלה השבוע או כשבוע הבא.

„המצאה עיתונאית" — אומרים בירושלים על הידיעה: נשק לאיראן תמורת עליית יהודים

מאת הכתבת המדינית של „על המשמר" וסוכנויות הידיעות

דובר משרד החוץ כינה אתמול „המצאה עתונאית" ידיעה שהופיעה ב„אובזרוור" הלונדוני, לפיה נציגים ישראליים ואיראניים נפגשו בשווייץ לשיחות על אספקת נשק לאירן תמורת עליית יהודים מאיראן.

ה„אובזרוור" מסר מפי מקור אותו לא זיהה, כי 25,000 יהודים עשויים לעזוב את איראן בששת החודשים הקרובים.

הוא הוסיף כי ישראל שלחה נציגים למשרדי הבטחון והחוץ כדי להיפגש באירופה עם משלחת בראשותו של אחמד חומייני, בנו של מנהיג איראן.

קורסים להחייאה. עזרה ראשונה והפעלת ציוד כבוי־אש לסגל עובדי מעונות היום של נעמת ברחבי הארץ, הסתיימו בימים אלו. במסגרת הערכות נעמת להגברת הידע בשיטות להצלת חיי־אדם, הפיק הארגון מדריך חדשני בנושאים אלו עבור הורי הילדים והוא ניתן לרכישה במעונות נעמת תמורת 6.80 ש"ח. בתצלום: מטפלות מעון נעמת בהדרכות מתרגלות הנשמה מפה לפה.

Clarke
American Lincoln

הרינו שמחים להודיע שקיבלנו
את הנציגות הבלעדית של חב'
Clarke-American Lincoln בישראל
החברה בעלת המוניטין העולמי.

ציוד ניקוי תעשייתי

לרשויות מקומיות, מפעלים
בתי מלון, בתי חולים, חדרי אוכל,
מסעדות וקבלני ניקיון.

הציוד כולל:
מטאטאים, מכונות לשטיפת רצפות,
שואבי אבק, חופפי שטיחים
ומכונות פוליש.

סוכן בלעדי:
המשביר המרכזי בע"מ
המח' הטכנית

תל־אביב טל' 389241/389291-03 חיפה טל' 662161-04
ירושלים טל' 841411-02 באר־שבע טל' 671021-057
קרית־שמונה טל' 942671-06 אילת טל' 79442-059

לכל בעלי ציוד Clarke-American Lincoln
ניתן לפנות לכל סניפי המשביר המרכזי
לשם קבלת שרות.

על היום
14.9.87

אותות ומופתים

השר נסים זכה לשבחים רבים על מנהיגותו הכלכלית בעת ביקורו בארה"ב ● הובטח לו כי תישמר רמתה הטכנולוגית־תעשייתית של ישראל

מאת דליה רפאל, וושינגטון

מה שמאפיין את ביקור שר האוצר משה נסים בוושינגטון היה היותו בלתי־אופייני. מכובד, צנוע, ביקור ממלכתי־מיניסטריאלי אמיתי. למרות שעת המצוקה. למרות עיתויו, שעה קצרה לאחר ההחלטה על ביטול „הלביא". אולי דווקא בעטייה. שעות בחן עומדת למבחן אישיותו של אדם, מנהיגותו של שר. זו של השר נסים, בוודאי עמדה לו.

השר ניסים מילא תפקיד מרכזי, אולי מכריע, בהחלטת הממשלה לבטל את התוכנית לבניית מטוס קרב ישראלי, בהצגתו את הקווים הממלכתיים, ברביקותו בקווי תפיסתו הכלכלית והחברתית.

רק במקרה התקיים ביקורו בוושינגטון בסמוך כל־כך לקבלת ההחלטה. הוא תוכנן כבר לפני זמן רב, למטרות הבונדס. יצא שהתקיים בעיצומם של הדיונים הקדחתניים שהחלו מייד לאחר שהתקבלה ההחלטה המכרעת. דיונים על דרכים ואמצעים להקטנת הנזקים המיידיים וארוכי־הטווח, כתוצאה מביטול הפרויקט העצום.

השר ועמיתיו האמריקאיים לא הקדישו את כל זמנם המשותף ל„לביא". עוד לפני כשנה, כשביקר ניסים בוושינגטון זמן קצר לאחר כניסתו לתפקידו, הוזמן על־ידי השר שולץ להיפגש לעיתים מזומנות ולדון בכלכלת ישראל. באותה הזדמנות הציג ניסים את תוכניותיו לשינויים ורפורמות. השנה כבר הציג הישגים, שגם אם עדיין הם ראשונים בלבד, יש בהם משום „שינוי כיוון. יצירת אקלים חדש", כהגדרת השר בדבריו ל„על המשמר".

ציפיות מוגזמות

התעניינותו האישית של שולץ בכלכלת ישראל רבה. בבעיותיה הכלכליות של ישראל ובמציאת פתרונות להן רואה השר מפתח לפתרון בעיות נוספות רבות. שולץ ויועציו הכלכליים, ביניהם הפרופסורים הידועים הרברט סטיין וסטנלי פישר, הרעיפו שבחים ומחמאות על המנהיגות הכלכלית שמגלה משה ניסים: הרגעת שוק ההון ויציאת הממשלה ממנו, הרפורמה במסים, תכנונות למכור חברות ממשלתיות, כולם „בראש אחד" עם התפיסה הכלכלית של וושינגטון השמרנית. היועצים־הידידים לא הסתירו מהאורח גם את דאגתם לנוכח העלייה החדשה בצריכה הפרטית בישראל והחשש מ„מפולת דומינו" בתחום השכר, כולם נושאים חשובים וחיוניים לישראל ולכלכלתה. כולם הועבו בצל ההחלטה לבטל את תוכנית ה„לביא", על משמעויותיה בתחומי התעסוקה, כלכלה, התקדמות טכנולוגית ובטחון.

בשל העיתוי, עלו הציפיות לקראת ביקור ניסים בוושינגטון מעלה מעלה. למרות מסרים מרגיעים שכבר החלו מגיעים מכיוון הפנטגון, על כוונות ארה"ב לעמוד בהבטחותיה לסייע בתקופה ובקשיים ש„אחרי הלביא". אותן ההבטחות שניתנו לשר הבטחון רבין ביולי שעבר, בעת ביקורו כאן, בנושאי הסיוע האמריקני לישראל, אשר הוצגו כתנאים, למעשה, לביטול הפרויקט.

משה ניסים לא השתתף ולא שיתף פעולה בבניית הציפיות המוגזמות. נאמן לעצמו, בניגוד למקובל בפוליטיקה הישראלית, לא התיימר לקצור הצלחות או „למלא סליו" בהבטחות אמריקניות. „בעקבות ההחלטה על הלביא נוצרה אווירה של הליכה לשוק (האמריקני) עם סל גדול של תביעות", אמר השר ל„על המשמר". אולם גישתו שונה. „לא תמיד צריך לבוא במטרה להציג תביעות". אפילו בשעה קשה.

נסים. רצון טוב בחלונות הגבוהים

רמת הסיוע תישמר

המילים הטובות וההבטחות החשובות ששמע ניסים משולץ היו חזרה על הבטחות ויינברגר. „גם האיגרת שקיבל ממנו, עם פירוט ההבטחות, דומה במהותה לאיגרת ששלח ויינברגר לרבין. משמעותן רבה מאד עבור המשק הישראלי. ההבטחות המפורטות בהן כוללות:

● רמת הסיוע האמריקני לישראל, בסך 3 מיליארד דולר לשנה (1.8 מיליארד סיוע בטחוני, 1.2 מיליארד סיוע אזרחי), תישמר בשנתיים הקרובות, שתי שנות התקציב שעדיין תיכללנה בתקופת ממשל הנשיא רייגן, למרות בעיותיו התקציביות החמורות; למרות חלקה היחסי הגדול והגדל של ישראל בתקציב סיוע החוץ האמריקני לעומת חלקן הקטן בהדרגה של מדינות אחרות, עקב הקשיים התקציביים ובין השאר כתוצאה מהימנעות מנגיעה בנתח המוענק לישראל.

● בתוך הסיוע הבטחוני יגדל הסכום שישראל יכולה לקבל במזומן ולהשתמש בו לרכישות במשק הישראלי. במקום 300 מיליון הדולר שהוקדשו בשלוש השנים האחרונות למימון הוצאות הלביא בישראל, יעמוד הסכום על 400 מיליון דולר ויוענק כולו בתשלום אחד, בחודש אוקטובר — שהוא ראשית השנה התקציבית האמריקנית. פירוש הדבר שיחד עם הסיוע האזרחי, המוענק באותו אופן, תוכל ישראל להפקיד 1.6 מיליארד דולרים (1.6 + 400 מ') לשנה בחשבון יתרות מטבע החוץ שלה ולהשתמש בהם כראות עיניה.

יש לזכור שבשנתיים הקרובות יהיה צורך להקדיש כמה מאות מיליוני דולרים (סביב 400) מתוך סכום זה לתשלום הוצאות הביטול של פרויקט הלביא. הסכום המדויק ודרכי התשלום הם מהנושאים שעדיין נמצאים בדיון בין שתי הממשלות. רעיונות שונים מועלים מתוך כוונה ורצון להקל את המעמסה על ישראל.

● הסכם „קניות הגומלין" (אופ־סט), לפיו חייבים ספקים ראשיים של מערכת הבטחון האמריקנית לקנות מוצרים בישראל בסכום של 150 מיליון דולר לשנה, יימשך, אף כי היה אמור להיפסק החודש. יחד עימו יישמרו מקומות עבודה של אלפי עובדים ישראלים, שפרנסתם תלויה ביצוא זה.

שולץ הבטיח יחס

בנוסף לנושאי הסיוע קיבל ניסים הבטחות אמריקניות גם בנושאים בהם עדיין אי־אפשר לפרט ולמנות את ההישגים. שולץ, כמו ויינברגר, התחייב ש־75 מטוסי F-16C 100 ימכרו לישראל החל משנת 1991, במקום הלביאים שלא יטוסו. שולץ גם הבטיח לבדוק דרכים „ללכת לקראת ישראל" ביחס למחירים של מטוסים אלה. עוד הבטיח יחס חיובי לשאיפות ישראל להשתלבות רבה יותר במערכת ההזמנות של התעשיה הבטחונית האמריקנית. השוק האמריקני האזרחי פתוח, לכאורה, לפני יצרנים ישראליים, מאז נחתם הסכם הסחר החופשי לפני שנתיים. אולם מיכרזי המערכת הבטחונית עשויים, לעיתים קרובות, כך שרק חברות אמריקניות, או חברות במדינות נאט"ו יכולות לגשת אליהם. מעמדה, החדש יחסית, של ישראל כ„בת ברית שאינה חברה בנאט"ו לא מספיק במקרים רבים.

במכרזים הענקיים של הפנטאגון יכולה להיות „רפואה כמעט שלמה" למצבה הנוכחי של ישראל. יש בהם כדי להבטיח תעסוקה ושמירה על הרמה הטכנולוגית המתקדמת של התעשיה הישראלית. תוכניות נוספות שישראל שואפת למצוא דרך להשתלב בהן, בהגשמת אותם יעדים, בעייתיות יותר עקב היותן סודיות ביותר וסגורות, למעשה, בפני זרים. למשל, בניית „מטוסי העתיד" האמריקניים (ATA ו־ATF), „מלחמת הכוכבים", על תקציבי העתק שלה, ובניית טילים נגד טילים (ATBM) אמריקניים.

רצון טוב

מקורות ישראליים מאשרים שמתקיימים דיונים בנושאים אלה ושמעט „רצון טוב בחלונות הגבוהים", בעיקר של הפנטאגון, עשוי להיות מתורגם לפרויקטים וסכומים משמעותיים מאד עבור ישראל.

ישראל מבקשת גם למצוא דרך להקל עליה את עומס התשלומים השנתיים על חובותיה לארה"ב בגין סיוע משנים קודמות, תקופה בה עדיין לא ניתן הסיוע האמריקני כולו כמענק. בהקשר זה הזכיר השר שכיום 4 אחוזים מתקציבה של ישראל מוקדש לתשלומי חובות — קרן וריבית. „לכן כל חוץ שיופחת משיעור הריבית יחסוך מיליוני דולרים רבים", הסביר.

„הנושא ממשיך להיות נושא בדיונינו עם האמריקנים", הוסיף. משמע, גם הפעם לא נמצאה „נוסחת הפלא" לפתרונו. ההצעות שהעלו האמריקנים אינן קבילות על ישראל. „או יקרות מדי, או משעבדות את הדורות הבאים", אמר השר. „נצטרך להמשיך ולחפש דרכים ופתרונות".

הפעילות הקדחתנית בהיבטים השונים של הנסיבות שנוצרו עם ביטול הלביא נמשכת ביעילות ובאווירה ידידותית. הממשל האמריקני עושה כל מאמץ „להעביר את המסר" של רצון טוב ורצון להקל ככל האפשר, במסגרת המיגבלות.

ביקור השר ניסים היקנה לפעילות זו מימד של „עומק", פרספקטיבה של יחסים בין־מדינתיים. כוונתו לא היתה „לקצור יבולים" או למלא סליו בהבטחות, אלא להמשיך ביסוס מערכת היחסים ולהוסיף בה נדבך של הבנה והערכה הדדית. הופעתו המכובדת, האמינה והמעוררת אהדה של השר הראשון שנפגש עם הממשל האמריקני „אחרי הלביא", תרמה וביססה את אווירת הרצון הטוב והמאמץ „לשתף פעולה" בפתרון הבעיות הקשות עימן מתמודדת ישראל.

שמיר עם חיילים. צבא העם

חוצאת הקווים

מאת יורם נמרוד

מדוע גער ראש־הממשלה [illegible] דן שומרון לכאורה, על ה[illegible] שגילה צה"ל בדיון הציבורי [illegible] בנושא מטוסי העתיד של ישראל [illegible] כבר נכתב על כך, שהביקורת [illegible] נאמרה במקום הלא נכון, בזמן ה[illegible] ואפילו בכיוון הלא נכון — ובכל [illegible] בה משהו.

פרשת הלביא עידנה את [illegible] במחלוקת שנמשכה שנים ארוכות [illegible] המטוס עצמו. מפקדים בכירים [illegible] מלעשות נפשות לעמדות השונות [illegible] במגעים מוצנעים עם העיתונות [illegible] בטרם ניתנה לכך רשות של שר [illegible] ברור, שהדיון בפרויקט ביטחוני [illegible] גורל של הלביא הוא פוליטי, [illegible] שיש לו השפעה על מדיניות־חוץ [illegible] מדיניות־כלכלית, כאחד. והעיקר, [illegible] המדיני של הדוקטרינה [illegible] השואפת לשילוב כוונת [illegible] הכרעה היא עניין שלצה"ל יש בו [illegible]

העמדת הפנים כאילו הדרג [illegible] צה"ל אינו מעורב בהכרעות פוליטי[illegible] צביעות מיותרת. שכן, באותו [illegible] הרמטכ"ל הוא יועץ הממשלה — [illegible] שהוא והסרים למרותו יבטאו את [illegible] בחירת רמטכ"ל אינה נעשית [illegible] יכולתו כמפקד קרבי. נשקלת [illegible] לתפקד בתחום האפור שבין [illegible] צבאית למדינית. בכך משתלבת [illegible] גם מסכת ערכיו ואמונותיו.

עניין אחר הוא מעורבות [illegible] המיועדת להשפיע על התוצאות [illegible] או גרוע מכך, על תפיסת [illegible] במישרין. ההבחנה היא, [illegible] מעורבות פוליטית לגיטימית [illegible] מעורבות מפלגתית־אידיאולוגית [illegible] מידה גדושה של טאקט, איפוק [illegible] מידה כדי לא לחצות את הקווים [illegible] מעת לעת, ביחס לאמות־המידה [illegible] אינה בבחינת מותרות או קנטרנות.

כבר היו דברים בעולמנו. [illegible] היתה רוויה מתחים מפלגתיים. [illegible] בן־גוריון יש עיסוק בפיתוי [illegible] המפלגתית של המפקדים הבכירים [illegible] לו לכך סיבות כבדות־משקל. [illegible] היתה הרת־פורענות: מינוי [illegible] מוכשרים לחילות מקצועיים, [illegible] בהשתייכות למפלגה הנכונה, [illegible] שמפקדים אלה אינם ראויים [illegible] והם עצמם היו קורבן לשיטה [illegible] שיטת הקומיסרים הסובייטית, [illegible] בינתיים משרדם, פתוח מכל [illegible] להם מניעים של תועלת אישית, [illegible] ההם חברות במפלגות [illegible] למסירות ושליחות.

לכל אורך דרכו בשירות [illegible] קידומו של משה דיין בלי [illegible] מובהק וכשירות מאבק [illegible] מפא"י. מינוי כרמטכ"ל [illegible] הראשונה של בן־גוריון. ב־1953 [illegible] את שליטתו של בן־גוריון [illegible] בוקר. מנכ"ל משרד הבטחון [illegible] הרמטכ"ל דיין, בנימין [illegible] בכירים נוספים [illegible] הרמטכ"ל לשר־הבטחון [illegible]

בתחום ענייני צבא, ביטחון, מדיניות־חוץ ופוליטיקה מפלגתית. בראיון מוקלט העיד על כך, חבר בכיר בוועדת — החוץ והביטחון של הכנסת מטעם מפא"י, בימים ההם, אליעזר ליבנה; לטענתו בן־גוריון לא היה חוזר לשלטון, אילמלא הגשר שהונחה [illegible]

„עסק הביש" הוא דוגמה אחת מיני רבות להתערבות הצבא בהחלטות הדרג המדיני. הלביא — אותה הגברת בשינוי אדרת, תרתי־משמע. איפוא יהיה הצבא בהתחדש הויכוח עם עתיד השטחים המוחזקים?

עבור תנקרא עד היום בלשון סגי־נהור, „עסק־הביש". מסקנה מהממת זו של ליבנה, מתאשרת ממקורות צולבים. הצבא אכן ניהל תעמולה ישירה ועקיפה נגד המהלכים המדיניים של ראש־הממשלה דאז, משה שרת. היום, כבר ניתן לעיין ביומני־משרד־החוץ בפרטי המשא ומתן המדיני שנרקם בין שרת לבין ראש־ממשלת — מצריים דאז, נאצר, שהצבא עמל בהכשלתו ושרת, עד סוף ימיו, [illegible] כאחד מפירסומי קצין־חינוך־ראשי דאז אף עשו הקבלה בין חלוקת צ'מברלין־צ'רצ'יל לפרשיות אקטואליות. הניחו שהקורא לא יתקשה בזיהוי צ'מברלין ומיהו צ'רצ'יל, במהדורה הישראלית של בגידת מינכן. על ידי כך, אגב, הגדישו הסאה והפירסום נאסר (ענגנ).

מעטים יודעים היום שמנחם לבון, ניסה לעמוד בפרץ נגד הגל העכור. בעיצומו של קרע במפא"י, אשר הותיר אותו ואת דיין, בן־גוריון, מחוץ לכותלי המפלגה — הערך לבון את חשבונו מעל דפי „מן היסוד". בשם העט י. רץ, (המזוהה עם לבון או אחד ממקורביו) — התפרסם מאמר שכותרתו „מיהו פטן הישראלי" (13.8.61).

במאמר סופר על ראיון שהעניק שר החקלאות דאז, משה דיין, לעיתון הצרפתי „מונד" ועיקרו לא דווח בעיתונות הישראלית. הקורא קיום ימצא נוחם בידיעה כי המצב מאז השתפר.

בראיון נשאל דיין, מה חושב צה"ל על המצב הפוליטי. תשובתו: „אינני יודע מהו חושב, אבל הייה בטוח, הוא חושב". שאלה: „האם לא יתכן שהצבא יבוא לידי כך שישתמש בהשפעתו כדי לשים קץ למריבות של הפוליטיקאים?" תשובה: „לא, אנו איננו בסוריה, צבאינו הוא דמוקרטי בשורשיו וקשריו לעם הדוקים מאד. האפשרות היחידה להתערבותו בעניינים הפנימיים יכולה להיות רק במקרה שאיזה פטן יגיע לשלטון". פטן, כזכור היה ראש־הממשלה הצרפתית שכרת הסכם עם היטלר. „המשל — קבע „מן היסוד" — ברור. גם הנמשל — מובן. אך נקודה אחת דורשת הבהרה: כיצד ייקבע ומי יקבע מה זה „פטניזם בישראל" ומיהו „פטן הישראלי"? (כל ההדגשות במקור).

גם בימיו מימשל בגין נשמעו קולות צורמים אודות טנקים מול לשכת ראש־הממשלה. היו כתובות על הקירות בנוסח „הלאה פטן — ויצמן". לא מיותר איפוא לחזור ולהרהר במשמעויות של קישור צה"ל ליריבויות מפלגתיות ואידאולוגיות, במיוחד, נוכח המחלוקות הצפויות על עתיד השטחים־המוחזקים בידי צה"ל. כרמטכ"ל בעת כהונתו של ממשלות בגין, נתן רפאל איתן דוגמא רעה, כאשר קבע בתוקף סמכותו המקצועית כאילו לא ניתן להגן על מישור־החוף, ללא שליטה צבאית בכל השטחים המוחזקים. הוא יכול לשמש מופת, אילו במקום זאת היה מעריך מה הם הכלים, מה השיטות ומה המחיר של הגנה כזו או אחרת. איתן מעד מפני שהיה להוט לענות על שאלה ערכית שאיש מקצוע מנוע מלהשיב עליה.

אם תתמיד התאוצה שצובר המהלך המדיני, הצבא לא יהיה מחוץ לדיון מחודש בדוקטרינה של איתן. הניתן לקיימו שלא לפי קווים מפלגתיים? דומה שלכך כיוון שמיר בגערתו.

מורשת המחקר של בנקו אדר ז"ל

רוב העבודות ברשימה זו ודרך הסברן מקורן בכתבות־תחקיר ומאמרי־הגות של בנקו אדר בכל שנותיו ב„על־המשמר", ובמוסף „חותם", שהיה בין מעצבי דמותו. יבול המאמרים של בנקו על־צבא, מדיניות ומפלגות הוא רב ועצום. יש במאמרים לא רק שפע מהמם של מידע בדוק ולעתים חדשני — אלא, וזה העיקר, יכולת ניתוח וקישור דברים תוך שילוב של מעוף ועמקות גם יחד. אלה הן שתי תכונות שהכתיבה האקדמית נרתעת מהסתכנות עימן ועוד יותר מכך המו"לות המכובדת.

ידידיו ומוקירי זכרו של בנקו, שבשבוע הבא תיתחם שנה ראשונה בלעדיו — קיוו להוציא [illegible] את כתביו העשויים לזרוע אור על נתונים רבים בחיינו. תקווה זו בעינה עומדת — מי יגשימנה?

שרי אלפים

דמוקרטיה של מלחמה

במצב מלחמה יש מבנה אחר ליחסים בין הדרג הצבאי לדרג המדיני; הצבא יותר דומינאנטי — אומר ד"ר יורם פרי, מרצה למדעי המדינה, הסבור שאם נשקפת סכנה לדמוקרטיה בישראל — כי אז לא מכיוון הצבא

מאת רונית מורגנשטרן

טפח ויותר מן הדפוס המיוחד של יחסי הגומלין בין צה"ל למערכת הפוליטית בישראל נחשפו בפרשת הלביא. הרמטכ"ל דן שומרון אמר בשבוע שעבר, לאחר פגישת „הפיוס" עם ראש הממשלה שמיר, שצה"ל לא התערב בוויכוח על הלביא. ראש הממשלה טען, בתגובה, „הצבא כן לקח צד בוויכוח הציבורי". שומרון: „הצבא רק הציג את עמדתו בצורה מקצועית, מתוקף תפקידו ליידע את הדרג המדיני בנושאים בטחוניים": תורת הניסוח בפעולה. שהרי עמדה מקצועית במקרה דנן היא גם נקיטת צד, כלומר, מעורבות בוויכוח.

מעורבות צה"ל בהחלטות הדרג המדיני לא נולדה בפרשת הלביא. מערכת היחסים בין צה"ל לממשלה היא מערכת מורכבת וייחודית לישראל. „ישראל היא הדמוקראטיה שבה מעורבות הדרג הצבאי בדרג המדיני היא הגדולה ביותר", אומר ד"ר יורם פרי; מרצה למדעי המדינה, פרופסור אורח בהארוורד הנמצא עתה בחופשת מולדת בארץ.

המעורבות הגבוהה של הדרג הצבאי נובעת, לדעתו של ד"ר פרי, מכך שישראל היא הדמוקראטיה היחידה הנמצאת במצב של מלחמה מתמדת. פרי: „במצב מלחמה יש מבנה אחר ליחסים בין הדרג הצבאי לדרג המדיני. בזמן מלחמה הצבא הרבה יותר חזק, דומינאנטי, משפיע מאשר בתקופות שלום. איך מדינה במצב מלחמה מתמדת שומרת על המבנה הדמוקראטי שלה? צה"ל שומר ונשמע למרות המדינית, כי כך הוא חונך. אבל נוצר דפוס מיוחד של יחסים בין הצבא למערכת הפוליטית וזה איננו הדפוס עליו מדברים כולם, כששמיר „מזועזע" מהתערבות צה"ל בוויכוח על הלביא, הוא יודע שלמעשה אין לו ממה להזדעזע. הדפוס שמקובל לחשוב עליו הוא שהצבא הוא הכלי המבצע של הדרג המדיני. זהו הדימוי הקיים. לכן הצבא אינו קובע את גודלו, את תקציבו, את מבנהו, את מדיניות הבטחון — הכל נקבע על־ידי הדרג הפוליטי.

בפועל זה לא כך; בפועל נוצר בישראל דפוס אחר, אותו אני מכנה „שותפות צבאית פוליטית" — שפירושו צבא הרבה יותר פעיל, משפיע, מעורב בתהליכים של החלטות הדרג הפוליטי. ניתן לראות זאת בכל מיני תחומים; בזמן מלחמה ניתן לראות באיזו מידה מבצע הצבא הנחיות של הממשלה. לא פעם תוך כדי קרב פועל הצבא על דעת עצמו, והדרג המדיני מאשר את הפעולה רק בדיעבד. כך היה במלחמת לבנון וכך היה לאורך כל מלחמות ישראל, למן מלחמת השחרור.

בזמן שלום — צה"ל היה זה שקבע כל הזמן את גודלו, את מבנהו ואת גודל תקציבו.

וייצמן רצה להגביל

עד שנות השבעים לא היה בכלל ויכוח על תקציב הבטחון. ועדת החוץ והבטחון של הכנסת כלל לא התערבה, עד לשנים האחרונות, בכל מה שקורה בצבא. לעומת זאת הצבא היה מעורב בכל מיני תחומים שהם מעבר לתחום הבטחוני, כמו יחסים בינלאומיים, כלכלה. מעורבות צה"ל בכלכלה הישראלית היא משמעותית ביותר. בכל מדינה אחרת בונים תקציב כולל וממנו מפרישים לצבא. בישראל בונים קודם כל את תקציב הבטחון ואחר־כך בונים סביבו את התקציב הכולל. לצה"ל יש מעורבות חזקה גם בתחומי החינוך והתעשיה — לצה"ל יש תעשיה משלו, ביגוד, למשל.

המעורבות באה לידי ביטוי גם במספר ישיבות הממשלה בהן משתתף הרמטכ"ל. היו שנים בהן השתתף הרמטכ"ל באופן קבוע בכל יום ראשון בישיבת הממשלה, גם אם לא היו נושאי בטחון על הפרק. וייצמן כשר בטחון רצה להפסיק את הנוהג הזה ולא הזמין את מוטה גור לישיבה. גור בא אוטומטית, אך כשלא הגיעה הזמנה שבוע שלישי ברציפות, הבין הרמטכ"ל שוייצמן רוצה להגביל את השתתפותו בישיבות הממשלה.

התערבות הרמטכ"ל בהחלטות הדרג המדיני הגיעה לשיא בזמן שבגין היה גם ראש ממשלה וגם שר הבטחון. בגין ממש התבטל לפני הגנראלים ורפול היה זה שניהל למעשה את מדיניות הבטחון.

— כיצד נוצר הדפוס המיוחד הזה של מבנה היחסים בין צה"ל לדרג המדיני?

פרי: הדפוס הזה התפתח כך: מצד אחד — בגלל העוצמה האדירה של הצבא בכלל והרמטכ"ל בפרט, הרמטכ"ל הוא שופרו היחיד של צה"ל. אין דמוקראטיה במטכ"ל ואין זרועות עם גנראלים, כמו בצבאות אחרים. מצד שני — הדרג הפוליטי אינו חזק כי המשטר אינו משטר נשיאותי. יש קאבינט שהוא גוף קולקטיבי והוא המפקד העליון של צה"ל, ואם הוא קואליציוני, כמו בדרך כלל, זה עוד יותר מחליש אותו. למרות קבלת חוק יסוד צה"ל בעקבות מלחמת יום־הכיפורים, יש עדיין אי־בהירות לגבי הסמכויות של ראש הממשלה והממשלה מצד אחד ושל הרמטכ"ל מצד שני. והעירפול הזה, שלכאורה לא מגדירים אותו כי הוא נוח לשני הצדדים, גם הוא מאפשר את המעורבות.

— מעבר לפוליטיקה לאומית, באיזו מידה נקי צה"ל ממעורבות בפוליטיקה מפלגתית?

עד שנות החמישים אפשר לומר שהיתה מעורבות פוליטית מפלגתית של צה"ל. החל בשנות השבעים צה"ל התנתק מהפוליטיקה המפלגתית. מבחינה זו רפול היה חריג — רפול ניהל ויכוחים פוליטיים פומביים עם חברי כנסת. הוא היה הראשון בצה"ל שהתבטא פוליטית־אידיאולוגית לגבי השטחים. הוא דן בנושא הטריטוריאלי דיון אידיאולוגי, מה שאף אחד מקודמיו וממשיכיו לא עשה. ברגע שרמטכ"ל דן בשטחים דיון אידיאולוגי, אז מותר גם לי כעיתונאי, למשל, להתווכח איתו. ואז הוא הופך להיות צד פוליטי. אם הוא היה מתייחס לעניין רק מבחינה בטחונית, זה היה מקובל עלי.

— אחד הביטויים של המעורבות הוא הרכב הדרג המדיני, בו יושבים רמטכ"לים לשעבר.

בהחלט. צה"ל מהווה צינור מוביליות למערכת הפוליטית. אותם רמטכ"לים לשעבר עסקו בפוליטיקה כבר בצבא. מי שחשב שרפול ילך לעסוק בנגרות וויתים לאחר סיום כהונתו כרמטכ"ל, היה נאיבי מדי. זה עוד ביטוי לכך שהצבא מעורב מאד בפוליטיקה. זה מסבך ומעמיק עוד יותר את המצב שנוצר, כי המעבר הישיר מצה"ל לממשלה מחדיר לפוליטיקה מצד אחד קונפליקטים ומישקעים שסוחבים אותם מהצבא, ומצד שני מאפשר להכניס לצבא פוליטיזציה מפלגתית, מבחינת אנשי שלומו של שר הבטחון, למשל.

— במצב כזה, של צבא דומינאנטי כל כך, עם מעורבות משמעותית בדרג המדיני, אין סכנה לדמוקראטיה, נטיות של שלטון גנראלי, כמו שקרה במדינות אחרות?

סכנה של מיליטאריזם יש במקרים בודדים מיוחדים בעולם. אצלנו א. הצבא הוא לא קליקה סגורה. העילית היא קבוצה מגוונת בדעותיה ואפילו יותר פלורליסטית וליבראלית מהציבור הרחב. אם יבוא מיליטאריזם, הוא לא יבוא מהצבא. אולי הוא יבוא מהציבור. לפני שלוש שנים ערכתי מחקר על הקצונה הצעירה בצה"ל — לא מצאתי שום שינוי בין הדעות שהיו לפני 15־20 שנה לבין היום.

— איך אתה מסביר, שלמרות השינוי וההקצנה ברחוב הישראלי, שממנו בסופו של דבר מגיעים החיילים המרכיבים את הקצונה בצה"ל, הקצונה בסך הכל מתונה ופתוחה בדעותיה יותר מהציבור הישראלי בכללו?

אחת הסיבות היא שיש ודאי בצה"ל השפעה של הדורות הקודמים. כלומר, הקצינים הבכירים מחנכים את הצעירים בדמותם. הם מהווים מודל לחיקוי — הקצין הצעיר רואה סיכוי להתקדם אם יהיה דומה למודל החיובי של הדור המבוגר יותר. יש גם משהו בעיסוק הצבאי התמידי בארץ, שמאפיינת אותו תפיסה יותר ריאליסטית, פרגמאטית ופחות פונדמנטליסטית. כמו כן קיים המשקל הגבוה של התנועה הקיבוצית בקצונה וגם השכלה גבוהה יותר של כלל החיילים — והוכח כבר שיש מיתאם בין השכלה לבין פתיחות וליבראליות בתפיסות. הקצונה הגבוהה באה משכבות העילית של החברה הישראלית.

— זה לא יכול לגרום לפער או משבר אמון בין צה"ל, שמיוצג על־ידי הקצונה הבכירה שלו בתקשורת, לבין אותו חלק בעם שהוא קיצוני יותר בדעותיו?

יש גם פער בין הממשלה לחלק גדול מהציבור. העילית לאו דווקא מבטאת בהכרח את הציבור הרחב. דווקא אותו חלק בציבור אליו התייחסת רואה בצה"ל מעין פרה קדושה; כשהיה משבר אמון בין העם לצבא, לאחר מלחמת לבנון, הוא נעלם מהר מאד. מידת האמון של הציבור בצה"ל גבוהה יחסית מכל מדינה דמוקראטית אחרת. אין סכנה שצה"ל ינתק מגע עם הציבור — זו אומה במדים.

צבא בגבולות החוק

במשך 28 שנים לא היה מעוגן היחסים המשפטיים בין צה"ל לבין ממשלת ישראל, מוגדר בחוק. בפקודת צבא ההגנה לישראל, שנחתמה על ידי דוד בן־גוריון במאי תש"ח, נאמר רק כי שר־הביטחון הוא השר הממונה על ביצוע הפקודה. בפקודה זו נעדרה להסדיר את חלוקת הסמכויות בתוך הממשלה בנושאים הנוגעים לצה"ל ולא קביעת היחסים בין המערכת הצבאית למערכת האזרחית.

נוהגים דמוקראטיים בריאים איפשרו למערכת הצבאית ולמערכת הפוליטית הישראלית לפעול בתיאום שנים רבות, כשהמערכת הפוליטית נועצת בבכירי צה"ל ומאפשרת להם להביע את דעתם, לעיתים אף בפומבי וצה"ל מכיר בעליונות המערכת האזרחית. כשהתעוררו מחלוקות בין פיקוד צה"ל לבין הממשלה, לא היססו ראשי־הממשלה ושרי־ביטחון לקרוא רמטכ"לים לסדר.

הקרע הראשון בין צה"ל לבין המערכת הפוליטית התרחש לאחר דו"ח ועדת אגרנט, שכזכור הטילה את עיקר האחריות בגין מחדלי מלחמת יום הכיפורים על הדרג הצבאי. הוועדה גם הצביעה על ליקויים בהגדרות ובקביעת חלוקת הסמכויות בין המערכת הפוליטית ובין המערכת הצבאית. אחת מפירותיו של דו"ח ועדת אגרנט הוא „חוק־יסוד: הצבא", שחוקקה הכנסת באפריל 1976. חוק זה קבע את מעמדו של צה"ל, ייחודו, כפיפותו לדרג האזרחי והחובה לשרת בו.

בדברי ההסבר של הכנסת לחוק נאמר: „החוק המוצע מוסיף הוראות בעניין כפיפות הצבא לממשלה ומעמדו של הרמטכ"ל והוראות אחרות שוועדת אגרנט המליצה עליהן". שני סעיפים ב„חוק־יסוד: הצבא", עוסקים ביחסים בין צה"ל לבין הרשות האזרחית. בסעיף 2 לחוק נאמר: „הצבא נתון למרות הממשלה. השר הממונה מטעם הממשלה על הצבא הוא שר־הביטחון". בסעיף 3 נאמר: „הדרג הפיקודי העליון בצבא הוא ראש המטה הכללי. נתון למרות הממשלה וכפוף לשר הביטחון. ראש המטה הכללי יתמנה בידי הממשלה, לפי המלצת שר הביטחון". החוק מבטיח בצורה ברורה את עליונות המערכת האזרחית על הצבאית ועם זאת הוא קובע, כי שר־הביטחון הוא החוליה המקשרת בין שתי המערכות (הוא הממונה על הרמטכ"ל).

נראה כי במקרה שפעולותיהם של מפקדי צה"ל אינן מקובלות על הממשלה, רשאית היא המוסמכת להעביר לצה"ל את הערותיה ואת הנחיותיה. אולם מתחייבת מן החוק שתעשה זאת בדרך שנקבעה על ידי החוק, כלומר באמצעות שר־הביטחון.

חנה איש־הורביץ

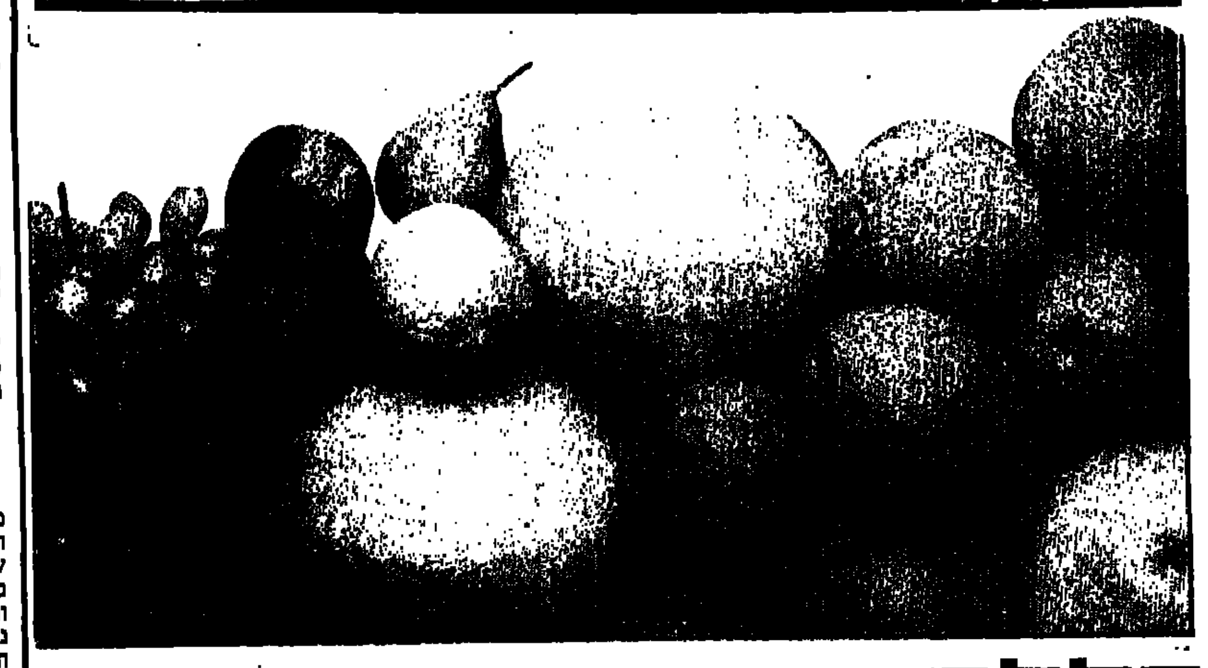

קללת הערך המוסף

המדיניות הכלכלית הננקטת זה שנים עלולה להביא לקריסת מערכות ייצור ושיווק מן היפות שנבנו במשך דורות במדינה. מדיניות המרחיקה את הצמיחה, מגבירה את התלות הכלכלית בגורמים חיצוניים והורסת את המערכות הקיימות — טוען ראובן איילנד, יו"ר המועצה לשיווק פרי הדר ואגרקסקו, בתזכיר שהגיש לוועדת השרים לענייני כלכלה ועותקים ממנו לראש הממשלה, לממלא מקומו ולשר החקלאות.

ענף הפרדסנות גמר השנה בהכנסה כוללת מכל המקורות — יצוא, שוק מקומי ותעשיית ההדרים — כ־55 מיליון דולר יותר מאשתקד, בסך הכל — 341 מיליון דולר; חברת „אגרקסקו" תגמור השנה בפדיון פו"ב של 256 מיליון דולר יותר משנה שעברה.

ראובן איילנד מאשים את הממשלה כי המדיניות הכלכלית הנוכחית „פוגעת באותם יצואנים חקלאיים שמוצריהם מביאים ערך מוסף הגבוה ביותר והתורמים לכלכלה הלאומית את התרומה המשמעותית ביותר". יתרה מזו: „קללת היצוא החקלאי מלווה בפאראדוקס: ככל שערך מוסף גבוה יותר וכדאי למשק הלאומי, היצואן החקלאי מוצא את עצמו בצרה גדולה יותר".

הסוס יתפגר

ראובן איילנד, השקוע כל כולו במערכות היצוא החקלאי, חש שהקרקע נסדקת מתחת לרגליו, מתאר בנימה סרקאסטית את המצב הדומה לאותו סוס בסיפורו של שלום עליכם, שבעליו ניסו בהדרגה להרגילו לאכול פחות, עד שהתפגר. בתזכירו לוועדת השרים לענייני כלכלה נאמר: „היצוא החקלאי הסתכם השנה בערכו פו"ב בכמיליארד דולר, עם ערך מוסף שהסתכם ב־0.74 מיליארד דולר: היצוא החקלאי תורם 20־21 אחוזים ממטבע־חוץ מסך הכל ערך מוסף עבור יצוא סחורות (למעט יהלומים)."

שתי סיבות עיקריות, לדבריו, מסכנות את היצוא החקלאי: „עיוות מוחלט של שער החליפין מול ההתייקרויות בשקלים, וגובה הריבית". אם לא תוסרנה שתי המכשלות האלה ולא יחול שינוי מיידי במדיניות — „תהיה עונת היצוא 1987/88 העונה האחרונה לגבי יותר משליש של היצוא החקלאי ויביא לקריסתו הטוטאלית תוך שנתיים־שלוש".

שער החליפין מפגר באופן כרוני אחרי ההתייקרויות בשקלים זה עשר שנים. השחיקה המצטברת בענף ההדרים בלבד הסתכמה ב־376 מיליון דולר, כאמור, בגין אי התאמת שער החליפין. בשבע עונות האחרונות נשחקה כליל ההכנסה — במונחי פו"ב של שתי עונות יצוא שלמות. את המצב ממשיל איילנד לשחיקת תרנגולת המטילה ביצי זהב. הוא מזהיר כי מדיניותה הכלכלית של הממשלה „תכריע ותגרום גם למשק נזק אדיר ובלתי־הפיך...".

אם נוריד מהערך המוסף התעשייתי את זה הנובע מיצוא חברות ממשלתיות (בטחון, פוספאטים, ים המלח וכד') ובצד החקלאי נוסיף את זה הנובע ממוצרים שפותחו בחקלאות — ונהנים מהמוניטין העולמי של החקלאות הישראלית (השקייה, מכונות) — אולי יתברר, לדעתו, ש„התרומה של היצוא החקלאי במונחי ערך מוסף תהיה לא פחותה (ואולי גדולה) מזו של התעשיה שבסקטור העסקי...".

אם המערכת הזו תיפול, וכתוצאה יפסיד המשק את התרנגולת שמטילה ביצי זהב, ואם לא נרצה להשתעבד עוד יותר לגורמי חוץ, או יהיה צורך, לדעת איילנד, בהשקעה של 3.5 מיליארד דולר בתעשיה (איזור), כדי להשיג יצוא שיהיה שווה־ערך במונחי הערך המוסף ל־0.74 מיליארד דולר.

מדיניות הממשלה הורסת את החקלאות — טוען ראובן איילנד, יו"ר המועצה לשיווק פרי הדר ויו"ר אגרקסקו, בתזכיר שהגיש לוועדת השרים לכלכלה — מרחיקה את הצמיחה, מגבירה תלות בגורמים חיצוניים והורסת מערכות קיימות

שער החליפין מפגר באופן כרוני אחרי ההתיקרויות זה עשר(!) שנים. לדוגמה, חשבון מפורט של ענף ההדרים על השחיקה המצטברת.

	מדד עליות הדרים 1	מדד של מטבעות הדרים 2	מדד של מט"ח כולל ביטוח שער 3	יחס תשומה/ למל כולל ביטוח שער 4	כמו 4 בניכוי אינפלציה בחו"ל 5	פדיון פו"ב הדרים מיליוני $ 6	פיצוי חסר במיליוני $ 7
79/80	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	245.00	0.00
80/81	2.65	1.94	1.94	1.36	1.23	240.00	*45.76
81/82	4.85	3.47	3.72	1.30	1.11	193.00	20.43
82/83	14.01	6.57	7.76	1.81	1.46	171.00	77.92
83/84	44.14	20.97	23.49	1.88	1.46	113.00	51.58
84/85	235.29	93.57	110.13	2.14	1.59	168.00	**87.50
85/86	513.10	263.37	287.70	1.78	1.29	172.00	49.96
86/87	639.78	342.12	373.74	1.71	1.21	200.00	42.88
						סה"כ	376.03

* בניכוי 10 מ' $ פיצוי מיוחד שניתן על־ידי הממשלה בשנת 1980/81

** בניכוי 12 מ' $ פיצוי מיוחד שניתן על־ידי הממשלה בשנת 1984/85

	% פיצוי בהכנסה הכוללת ביטוח שער	% התייקרות בעלות הייצור (20% אינפלציה)
ייצוא 80 אחוז ערך מוסף	8.04	16.00
ייצוא 40 אחוז ערך מוסף	4.19	8.00
הפרש	3.81	8.00

הערה: ההצדקה לבחירת 1979־80 כבסיס היא:
א) בין 2/1977 ל־2/1980 עלה המדד פי 4.99 ושער החליפין של הדולר פי 3.30 בלבד, כלומר השחיקה החלה כבר לפני 1979/80.
ב) ב־1981 הופעל ביטוח השער, דהיינו, הממשלה הכירה בבעיה של פיגור השער מול האינפלציה. משמעות הנתונים לעיל, דהיינו שחיקה מצטברת של 376 מיליון דולר בגין אי התאמת שער החליפין, היא, כאמור, כי מתוך שבע העונות האחרונות נשחקה כליל ההכנסה במונחי פו"ב של שתי עונות יצוא שלמות. ענף ההדרים מהווה כ־30 אחוז מסך כל היצוא החקלאי הטרי ולכן לא יהיה מוגזם להניח, כי השחיקה הכוללת של היצוא החקלאי היתה מעל ל־1.0 מיליארד דולר בעשר השנים האחרונות.

בהתייחסו ל„ריבית הרצחנית" עליה דובר רבות בשנתיים האחרונות, הטעים ראובן איילנד כי האשראי המכוון מכסה רק באופן חלקי את עלות הייצור לייצוא. השאר ממומן על־ידי המערכת הבנקאית בריבית ריאלית, שבהערכה זהירה ביותר היא כפולה ויותר מזו העומדת לרשות אלה שאנו חייבים להתמודד איתם בשווקים, ואשר בנוסף להנ"ל נהנים מתמיכות נדיבות ביותר מממשלותיהם. „הקפאת שער המט"ח הופכת, בעצם, לגבי היצואן את הריבית הנומינלית לריבית ריאלית".

יתרחש אסון

ראובן איילנד מנה שלוש סיבות למצוקתו של היצוא החקלאי לעומת היצוא התעשייתי:
א) התעשיה מפצה את עצמה בשיעור גבוה יותר ממכירה בשוק המקומי, דבר שהוא מזערי בענפי הדרים, אבוקדו, פרחים ומיני ירקות ליצוא (כ־6 אחוזים מהתפוקה);
ב) המחזוריות של ייצור־שיווק מהירה יותר בתעשיה מאשר בחקלאות;
ג) הערך המוסף נמוך יותר בתעשיה מאשר בחקלאות.

המסקנה: הקללה של היצוא החקלאי היא הערך המוסף הגבוה שלו (81־87 אחוזים). כאשר שער החליפין מפגר אחרי ההתייקרויות. יצואן בעל ערך מוסף גבוה אינו מפוצה עבור חלק גדול יותר מעלויותיו בהשוואה ליצואן בעל ערך מוסף נמוך.

ביטוח שער הוא האלמנט היחיד שיש בו משום עידוד־ייצוא בעל ערך מוסף גבוה. אליה וקוץ בה: הוא פועל רק כשוליים. אין במנגנון הנוכחי של ביטוח השער ביטוי מספיק להתייקרות היצוא עקב האינפלציה, בהשוואה לזו של ייצור מוצרים בעלי ערך מוסף נמוך. לדוגמה:

	% פיצוי בהכנסה הכוללת ביטוח שער	% התייקרות בעלות הייצור (20% אינפלציה)
ייצוא 80 אחוז ערך מוסף	8.04	16.00
ייצוא 40 אחוז ערך מוסף	4.19	8.00
הפרש	3.81	8.00

ועוד לא דיברנו על כל הנושאים וההיבטים, כגון התמיכות הממשלתיות שמהן נהנים, באופן מאסיבי, מתחרינו בשווקים; לא דובר על העלות הלוגיסטית האדירה שלנו מול ספרד; לא הוזכר החרם הערבי הגורם להתייקרות הספנות שלנו ועוד. על כל אלה, הטעים איש שיחי, אנו מתגברים על־ידי איכות מוצרינו וארגוננו הריכוזי, שהוא נושא לקנאת רבים, ובעיקר על־ידי חקלאינו, שאין מעולים מהם.

לא דובר על ענף האבוקדו, שהפסיד כ־7 שנים אחרונות 205 מיליון דולר בגין אי התאמת שער החליפין לתנאי האינפלציה: בסכמו את דבריו, הדגיש ראובן איילנד כי הענף לא מבקש תמיכות וסובסידיות אלא מדיניות כלכלית כמו שנוהגה בכל מדינה נורמלית. היודעת להגן קודם על יצרניה, כי „אם להם יבולע — יתרחש אסון".

בהתייחסו לתוכנית הסיוע, שהוחלט עליה בממשלה ובוועדת הכספים של הכנסת לגבי החוב והריבית עליו הרובצים על החקלאים, אמר כי סיוע זה הוא בבחינת השבת חלק מן הגזלה, המגיע לחקלאים בזכות ולא בחסד.

מבזקים כלכליים

מינויים בבל"ל

■ מינויים חדשים בקבוצת בנק לאומי: שלמה טגנר, מנהל סניף ראשי חיפה, מומלץ לתפקיד מנכ"ל בנק לאומי למשכנתאות. המינוי טעון אישור דירקטוריון הבנק; יהושע נגרין, יו"ר הוועדה הארצית של מנהלים ומורשי חתימה בבל"ל, ימונה לסמנכ"ל בבנק לאומי למשכנתאות; אברהם מולם, שכיהן כ־9 השנים האחרונות כמזכיר בנק לאומי, יתמנה למבקר פנימי של הקבוצה לשירותים פיננסיים והשקעות; שלמה הנדל, סגן מבקר ראשי, יתמנה למשנה למבקר הראשי.

סיוע לאלקטרוניקה

■ מפעלי אלקטרוניקה ומתכת, שנפגעו מהירידה בהזמנות הביטחון ומירידת רווחיות היצוא לגוש הדולר, קיבלו עד כה סיוע ממשלתי מהקרן לסיוע למפעלי האלקטרוניקה במצוקה. הקרן, הוקמה בחודש יוני 1986 והיקפה הכספי נקבע ל־30 מיליון דולר. היא נועדה להעמיד סיוע למפעלים בתחומי האלקטרוניקה והמתכת כמו גם למפעלים בטחוניים אחרים שנקלעו למצוקה זמנית בגלל הירידה בהזמנות מערכת הביטחון. ראש מינהל תכנון כלכלה ומימון במשרד התעשייה והמסחר, דוד ברודט, מסר כי בימים אלה הוקצו הסכומים האחרונים מקרן זו למפעלי אלקטרוניקה הנמצאים במצוקה. ברודט הוסיף, כי אילמלא הסיוע שהעמידה הקרן היו חלק מהמפעלים מסכנים את המשך פעילותם. לדבריו, כל המפעלים שנהנו מהסיוע הצליחו בעזרתו, ובעזרת תוכנית הבראה שגיבשו, להתמודד עם הקשיים הזמניים אליהם נקלעו.

מדיחים לטייוואן

■ משלוח ראשון של באלף מדיחי כלים מתוצרת ישראל יוצא בימים אלה לטייוואן. מנכ"ל מפעלי „אמקור", אורי ברנשטיין, הדגיש כי מדובר במדיחים שמהנדסי החברה פיתחו והם נושאים את השם „פוני". לדבריו, בשנה הקרובה תייצא „אמקור" אלפי [illegible] „פוני" בשווי של כ־5 מיליון דולר. נוסף [illegible] טייוואן ימכרו מדיחי „פוני" גם [illegible] דרום־אפריקה, יוון והולנד.

שינוי ב„חץ"

■ קרן נאמנות „חץ" שבניהול [illegible] ניהול קרנות בנאמנות" משנה את [illegible] ההשקעות שלה, במגמה להתאים להתפתחויות במשק — ירידה [illegible] האינפלציה ועליית שערי הריבית השקלית. על־פי מדיניות ההשקעות החדשה [illegible] יוכל מנהל הקרן להגדיל את שיעור [illegible] של נכסי הקרן בניירות־ערך שקליים לא צמודים — פקדונות קצרי מועד ומקמ"ם — ולהשקיע בהם עד 70% מנכסי הקרן. המדיניות החדשה של „חץ" מאפשרת [illegible] גבוהה יותר בניהול הקרן ועשויה להקנות יתרון במיוחד למשקיעים לתקופות קצרות יחסית.

שרון לצרפת

■ שר התעשייה והמסחר אריאל שרון יצא אתמול לצרפת בענייני משרדו, [illegible] נפגוף ב„אחדות הלאומית" מינה [illegible] האנרגיה משה שחל כממלא מקומו. [illegible] ייפגש עם עמיתו הצרפתי אלן מדלן [illegible] לסחר חוץ מישל נואר. כן ייפגש עם [illegible] הפרלמנט האירופי הנמנים עם [illegible] ישראל בפרלמנט.

שירותי תוכנה

■ „עינת מחשבים 78", חברה [illegible] בקבוצה „אורי לוי", החלה לתת שירותי [illegible] לסוכני הביטוח בארץ, וכבר מעניקה שירות ל־160 לסוכנים. תוכנת „עינת" מקיפה [illegible] תחומי פעילותו של הסוכן בתחום [illegible] חיים וביטוח אלמנטרי, וכן כוללת כלי [illegible] שיווקיים ותוכניות הסבה [illegible] למערכות של חברות הביטוח. מחיר [illegible] — 4,000 דולר. החברה תנוהל על־ידי [illegible] פרידמן.

בצורת מאיימת על שלטון גאנדי בהודו

רוח הרפאים של תנאי רעב מהלכת על פני הודו. חלק גדול של תת היבשת, בעיקר אסם התבואה בפונג'אב, האריאנה ומערבה של אוטאר פראדש, נפגע בבצורת החמורה ביותר במאה הזאת.

תמונה קודרת של האסון התלוי ועומד ציירו בפרלמנט ההודי ציירי האופוזיציה והמפלגה השלטת כאחד. הנחמה היחידה היא המלאי של 23 מיליון טונות תבואות מאכל המצוי באסמי הממשלה, מלאי שיספיק זמן רב כדי למנוע מה שהיה נהפך לרעב הרסני.

עובדה עגומה היא, ש־40 שנה לאחר שהודו השיגה את עצמאותה והחלה בפיתוח מתוכנן, חקלאותה עדיין תלויה במידה כזאת בגחמות המונסון. להוציא המלאי של תבואות מאכל, תהיה בעיה ביחס למספוא, למים ולתעסוקה, כפי שציין ראש הממשלה ראג'יב גאנדי.

המצוקה כבר החלה ברמותם של עובדים חקלאיים חסרי־קרקע רעבים, העוברים לאזורי הערים לשם מציאת עבודה. תהליך המביא לאלימות, ושל בקר הנודד אל שטחים שמחוץ למדינות המוכות בבצורת או אל שמורות יער.

גאנדי הקים ועדת שרים בראשותו למאבק בקללת היובש ללא תקדים. ועדה למעקב אחר המשבר, מורכבת מפקידים, מונתה כדי לעקוב אחר התקדמות המונסון במדינות, ועדה מיוחדת העוקבת אחר מזג האוויר באזורי התבואה מבצעת מחקר לעומק, כדי להציע צעדי שיפור מיידיים.

את תמונת המצב ניתן להסיק מהודעות הממשלה: בלא פחות מ־262 מתוך 407 המחוזות, כמויות הגשם אינן מספיקות, זעומות או מגיעות לאפס: רק אסאם, מערב־בנגאל, המדינות הצפוניות־מזרחיות, ביהאר וכן חלקים של אנדרה פראדש, קארנאטאקה ומהאראשטרה זכו בכמויות גשם מספיקות; על יותר חלקיה של הודו רובצת קללת היובש; 47 אחוז ממצבורי המים הגדולים מכילים רק 70 אחוז ממה שהכילו בשנה שעברה, שאף היא לא היתה טובה במיוחד.

מי שתיה בקיצוב

השטחים שנפגעו בבצורת מייצרים 50 אחוז מכלל המזון ומפיקים חלק ניכר של יבול זרעי השמן והכותנה. גידולי ה„חאריף" (קיץ) נבלו ובגלל העדר מים בקרקע אף סיכויי הזריעה הקרובה של גידולי „ראבי" (חורף) קודרים. החשש הוא, שיבולי תבואות המאכל יגיע השנה לשפל של 130 מיליון טונות בלבד, ירידה תלולה של 16 מיליון טונות לעומת אשתקד, ושל 23 מיליון טונות לעומת יבולי השיא בשנת 1984/1983.

[illegible] והבריכות מתייבשים. המחסור החריף במים אילץ את [illegible] המקומיים להפסיק את ההשקיה. במחוזות מסויימים אף הונהג קיצוב במי שתייה.

שהמחסור כזה כבר לבש ממדים [illegible] נוכח המחסור במספוא, חוששים [illegible] יתבע מחיר כבד מקרב הבקר.

ישיגותו של מלאי תבואות מאכל [illegible] תמנע את הצורך ביבוא, אך יהיה הכרח [illegible] כמויות אדירות של שמני מאכל, [illegible] וסיבים, כדי למנוע עליות מחירים, [illegible] ולהבטיח ישיגות סבירה של מצרכים [illegible] הממשלה נקטה כמה צעדי חירום. [illegible] מספוא למדינות בהן המחסור [illegible] הבקר; פורסמו תוכניות לניצול [illegible] מי השתייה; מפלגת הקונגרס השלטת [illegible] ועדה מיוחדת, כדי להבטיח ניהול [illegible] פעולות הסיוע.

100 מיליון מובטלים

החשש הגדול ביותר הוא מאבטלה [illegible] הפועלים החקלאיים, שתביא [illegible] שרשרת. הכל מסכימים, כי אם הבעיה [illegible] תטופל כראוי, עלול להיווצר מצב [illegible] מבחינת החוק והסדר הציבורי.

בחודשים הקרובים יהיה צורך [illegible] תוכנית נרחבת כדי להבטיח הכנסת [illegible] לפועלים חסרי האדמה ולאיכרים [illegible] הממשלה מנסה להתוות תוכנית של [illegible] ציבוריות. וכלכלני חקלאות מעריכים [illegible] יהיה צורך למצוא עבודה ל־50 עד [illegible] מיליוני בני־אדם עד לזריעת תבואות [illegible] בחודש אוקטובר. גם בהנחה שהסיוע [illegible] ל־50 מיליון בלבד, יהיה צורך ב־10.5 [illegible] טונות תבואות מאכל וב־1.5 מיליארד [illegible] בכספים ישתמשו, בין היתר, [illegible] בארות בכל מקום שהדבר ניתן, [illegible] מאגרים או לתיקון מאגרים קיימים [illegible] תעלות ולהובלת מי ההשקיה [illegible] החקלאיים. נכסי הקרן שייווצרו [illegible] הכפריים יסייעו להגדלת התפוקה [illegible] בטווח ארוך.

ההשפעה המזיקה של הבצורת [illegible] במגזר התעשייתי. מחסור [illegible] ירידה בתפוקה התעשייתית [illegible] כי ירידה בשיעור של אחוז אחד [illegible] החקלאית תביא לירידה של 2 [illegible] בתפוקה התעשייתית.

החשש לאינפלציה הוא ממשי [illegible] מחירי המצרכים החיוניים עולים [illegible] ויתכן שלא יהיה מנוס מאינפלציה [illegible] ספרתית.

הסיכויים ל־8 החודשים הקרובים [illegible] קודרים ומהווים אתגר [illegible] לממשלה נצורה, המשותקת [illegible] בשחיתות. אם גאנדי [illegible] בדינאמיות ובשאר־רוח, יתכן [illegible] רק למנוע אסון אלא אף להחזיר [illegible] את האמון במנהיגותו. אולם [illegible] ספק בכך. לדעתם, המשבר [illegible] יפגע קשות בסמכות שלטונו [illegible]

[illegible]

לייצב את המשק — לפני סגירת ברגים נוספת

התכנית הכלכלית של יולי 1985 הגיעה לרדודס שלה ועליה לקפוץ לאחד הכיוונים האפשריים. שער השקל ביטא פחות או יותר את נקודת שיווי המשקל של ראשית השנה. מאז נרשמה עליית שכר של כ־10 אחוזים. לכן קובעי המדיניות תוהים אם יש לפצות את הייצור בגין עלייה זו בעלויות, או שניתן להמשיך במצב הקיים.

למעשה אין בעיה ביצוא לאירופה. הוא זכה בפיצוי של כ־15 אחוז פיחות של המטבעות האירופיים. אין גם בעיה חמורה בשוק המקומי, כי המדד הסיטוני של מוצרי התעשיה עלה בהתאם לשיעורי עליית השכר. קיימת בעיה יחידה — היצוא לאיזור הדולר, המהווה כ־36% מכלל היצוא, שהסתכם ב־1986 בכ־2.4 מיליארד דולר. במונחי ערך מוסף ללא יבוא לשם יצוא, מדובר בייצור ליצוא של כ־1.2 מיליארד דולר.

רווחיות יצוא זה נפגמה קשות והדבר משתקף במאזני „כור", במאזני ענף האלקטרוניקה והיצוא הבטחוני. מדובר כאן בתעסוקה של כרבע מהתעשיה, ובאומדן גס בכ־50 אלף עובדים.

רב רוס ממשרד התעשייה סבור, כי למרות הירידה ברווחיות היצוא לגוש הדולר אין לוותר על יצוא זה. לנוכח העובדה כי זה הינו שוק מרכזי וגם לאור הסכם איזור סחר חופשי עם ארה"ב. לכן הוא ממליץ להמשיך במאמצי החדירה והתבססות בשוק זה, ולא לנטוש אותו כתוצאה מ„גורמים חולפים".

גורם חולף או תופעת קבע

השאלה הגדולה היא, האם היחלשות הדולר היא גורם חולף או תופעה קבועה למדי, שתימשך לאורך זמן, כי היא מבטאת טוב יותר את יחסי הכוחות הכלכליים החדשים. גם אם לא מדובר בתופעה חולפת, אין זה אומר כי יש לזנוח שוק זה. ההסכם על איזור סחר חופשי לבטח תרם אחוזים בודדים לרווחיות היצוא לארה"ב. את יתרת המחיר יצטרך היצוא הישראלי להשיג ע"י העלאת מחירים בשוק האמריקני. אין ספק כי ירידת ערך הדולר תייקר בשיעור מסויים את כל היבוא לארה"ב, וגם היצוא הישראלי זכאי לתוספת מחיר. המלונאים כבר העלו את מחיריהם לתיירות האמריקנית ב־43 אחוז לעומת מחירי 1985. יתכן שבתקופת מעבר יצוא זה יזדקק לסיוע כלשהו כדי להחזיק מעמד. ניתן להשלים עם סיוע כזה למשך שנתיים־שלוש, בשיעור יורד. מאידך, יצואנים שאינם מצליחים להשיג מחירים טובים יותר בשוק האמריקני חייבים לדאוג להסבת היצוא שלהם לאירופה. מכל מקום, לא ניתן לפתור בעיה חלקית באמצעות פיחות, אלא באמצעים מיוחדים. פיחות הוא כלי יותר מדי מקיף ואם הוא יתקן עיוותים בשליש מגזר היצוא או יעוות את שני השלישים הנותרים, בענפים הנוספים הרווחיות עשויה להיות מופרזת, עם כל תופעות הלוואי השליליות הנובעות מכך. לפיכך, אם כתוצאה מצרכי תעסוקה כדאי להמשיך ביצוא לארה"ב בכל מחיר, הממשלה חייבת לדאוג לכך בטיפול נקודתי ולא באמצעים כוללים.

באסיה מסגו את הפרשי השער

אין גם ביטחון כי השער שנקבע בינואר הוא שער שיווי המשקל הטוב ביותר. עובדה היא, כי מדינות אירופה, יפאן והנמרים הקטנים של המזרח הרחוק, ממשיכים לייצא ולצבור יתרות, על אף היחלשות הדולר ביחס למטבעותיהם. אין זה נובע כבר, לפי האגדה המקובלת, מהשכר הנמוך הנהוג במדינות אלו. אומנם השכר נמוך שם ביחס לארה"ב — כ־2.5 דולרים של פועל ייצור לעומת 13 דולר בארה"ב ו־10 דולרים ביפאן ובאירופה — אולם השכר נמוך גם בישראל. למרבה הצער, בישראל הסטטיסטיקה מפגרת ואין למצוא נתונים על שכר לשעת עבודה לפועל ייצור. הנתונים הממוצעים על התעשייה הישראלית כוללים, נוסף על שכר פועלי הייצור, את משכורות המנהלים, הנעות סביב 8־10 אלפים דולר לחודש, ואת שכר המינהלה ועובדי השיווק. אולם שכר של 2.5 דולרים לשעה, שהם כ־800 ש"ח לחודש, אופייניים בענפי התעשייה הישראליים, הדומים לענפים במזרח הרחוק, כמו מזון, טקסטיל והלבשה וכן במלונאות ושירותים אחרים. השכר הממוצע בתעשייה, שכאמור כולל לא רק עובדי ייצור, הוא גבוה מזה, כשם שהוא גבוה גם בתעשיות הבטחוניות ולבטח בתעשייה האווירית, בה השכר הגיע לכ־15.5 דולר לשעת עבודה. השכר הממוצע בתעשייה הוא, איפוא, נתון מעוות ועל מנת לקבל החלטות ריאליות יש לשפר את הסטטיסטיקה ולהביא אותה לרמה המקובלת בעולם.

בנק ישראל, בהעדר סטטיסטיקה ונתונים רלוואנטיים, ממשיך ללחוץ על השכר. השכר הנמוך המבוקש ע"י בנק ישראל הוא נגזר של מחיר הון גבוה. בתחום מחיר ההון, בנק ישראל לגמרי לא מאופק ואף גרם את העלאת שיעורי הריבית בכ־40% במחצית הראשונה של 1987. אולי יש לשנות את ההרכב, לגרום הקטנת שיעורי הריבית במשק והתאמתם לשוק העולמי, ולתת לשכר להיקבע בשוק. בסופו של דבר, כל העיוותים הנגרמים ע"י המדיניות הכלכלית טעונים פיצוי. הריבית הגבוהה מפוצה ע"י מחיקת חובות ע"י הבנקים, סכום מחיקת החובות במשך שנה וחצי הגיע כבר ל־800 מיליון דולר ועוד היד נטויה. אם היו גובים ריבית נמוכה יותר, סכום מחיקת החובות היה נמוך יותר. בסך־הכל גם הבנקאים וגם הלווים ידעו שריבית כזאת אי־אפשר יהיה לשלם. הלווים הסכימו ללוות, והבנקים הסכימו לתת אשראי, כי ידעו שמישהו ישא במחיר.

לפיכך המדיניות הכלכלית הרצויה לשנה הקרובה היא המשך ההתבססות על היצוא. יתכן כי השלב הבא, של ירידה לאינפלציה חד־ספרתית, עדיין מוקדם מדי. המשק עדיין מלקק את פצעי הייצוב הקודם. זאת ניתן ללמוד משני הקונצרנים התעשייתיים הגדולים „כלל" ו„כור" והמגזר החקלאי.

צריך קודם להכניס אותם למסלול יציב, שיבטיח רווחיות. סגירת ברגים נוספת, הכרוכה בלחץ על השכר ובהכרה והמשך מדיניות מוניטרית מרסנת, עשוייה להחטיא את המטרה. יש לנצל את שנת 1988 לצמיחה בתנאי אינפלציה נמוכים ככל האפשר, אך לא בהכרח ללחוץ את האינפלציה לרמה של 5 אחוזים.

צבי טימור

חדשות המשק

הבנקים מזהירים מהתחרות פרועה במשיכת פקדונות בריבית גבוהה

גורמים בנקאיים בכירים מזהירים מפני המשך התחרות הפרועה על מתן אשראי, ומותחים ביקורת על ההעלאה החריגה בריבית הזוכות על הפקדונות השקליים. (בסוף השבוע הגיעה הריבית ששולמה על פקדונות ג'מבו לכ־20 אחוז לשנה). לדבריהם, שתי המגמות האלה גורמות המשך השחיקה ההדרגתית במרווחים הפיננסיים — שחיקה העלולה לפגוע בתוצאות הכספיות של הרביע השלישי של השנה.

אותם גורמים מציינים, כי בתחומים מסויימים המרווחים עתה הם כמעט אפסיים, והגידול בהיקף הפעילות אינו מאזן את השחיקה הזו. עם זאת מעריכים בבנקים, כי בסוף השבוע תרד ריבית הזכות, בעיר בבנק לאומי, שהעלה אותה בסוף השבוע בשיעור של עד 3.5 אחוזים לשנה.

בינתיים מצטרפים למלחמת האשראי גם בנקים נוספים. דיסקונט הודיע אתמול על הפעלת מסגרת אשראי מיוחדת לחברי התאחדות הסוחרים, ויעמיד לחבריה הלוואות בסכומים של עד 50 אלף ש"ח לתקופת החזר של 25 עד 60 חודש בריבית שנתית צמודה של 10.3 — 11 אחוזים, בהתאם לבטוחות הלקוח. נוסף על כך מוצעת הלוואה בלתי צמודה עד סכום זהה, לשנתיים, בריבית שתגיע ל„פריים" + 1.75 אחוזים לחודש.

בנק המזרחי מציע אשראי נוסף עד 10,000 ש"ח למקבלי משכנתא מבנק טפחות. הביטחון לאשראי יהיה ערבות של אותם ערבים שחתמו להבטחת המשכנתא שקיבל הלקוח מטפחות. ההלוואה עד 7,500 היא בריבית של „פריים" +1.5 אחוזים לחודש, לתקופה של שנתיים. כן מוצעת מסגרת חח"ד עד 2,500 ש"ח בריבית זהה.

אודי נחשון

תיבחן רכישת „רום כרמל" ע"י עובדי המפעל

הוועדה המשותפת לממשלה ולהסתדרות, לרכישת מפעלים קטנים על־ידי העובדים, התכנסה לראשונה בסוף השבוע ודנה בבקשת עובדי „רום כרמל" לרכוש חלק מקווי הייצור של המפעל. הוועדה החליטה לפנות להנהלת „אורדן", כדי שתבחן את הצעת העובדים. במקביל החלה הוועדה בבדיקה כלכלית של הצעת עובדי המפעל.

לפי תקנות הוועדה, ניתן לאשר הלוואות לעובדים לשם מימוש רכישת המפעל כאשר מקורות המימון להלוואות אלו הם מהממשלה וההסתדרות. הוועדה מטפלת רק במפעלים קטנים שנסגרים, המעסיקים לא יותר מ־200 עובדים. בקשת עובדי „רום כרמל" היא הראשונה המוגשת לממשלה למימוש חוק זה.

א.נ.

ביטוח חיים

גידול במכירות ובפדיון

● חברות הביטוח מנסות לדחות את הרפורמה בשוק ההון

גידול ריאלי של כ־20 אחוז נרשם במכירות ביטוחי חיים מתחילת השנה, ובמספר חברות ביטוח הגיע הגידול ל־25 אחוז. עם זאת מציינים גורמים בכירים בענף, כי היקף הפדיונות בביטוחי חיים הגיע בתקופה זו לשיעורים גבוהים ביותר — עד 17 אחוז מהמחזור. בחודשיים האחרונים גבר קצב הפדיונות ומעריכים כי מרבית הכספים יועדו לנסיעות לחו"ל.

בינתיים ממשיכות חברות הביטוח לנסות ולשכנע את האוצר לדחות ככל האפשר את הרפורמה באגרות חוב ח"ץ (לכיסוי ביטוחי החיים), שבמסגרתה התכוון האוצר לצמצם את הנפקת האג"ח האלה לחברות כבר החל מינואר 88. בתמיכת יו"ר ועדת המשנה לענייני ביטוח של ועדת הכספים, חה"כ שלמה עמר, מבקשות החברות להתנות כל רפורמה בביטוח חיים בצעד מקביל בקרנות הפנסיה. אולם האוצר מוגבל בכפיית רפורמה חד־צדדית על קרנות הפנסיה עד אפריל 88, בגלל הסכם בין שני הצדדים. במועד זה תוגדל, על־פי ההסכם, ההפרשה לפנסיה ב־1.5 אחוזים (מתוכם אחוז אחד הפרשת המעביד), ובחברות הביטוח טוענים עכשיו כי אם הכספים הנוספים שיופרשו לפנסיה יושקעו באג"ח המיוחדות, תוגדל הנפקת האוצר לקרנות ב־50 מיליון דולר. סכום זה, טוענים ראשי חברות הביטוח, שקול כנגד הצמצום המתוכנן בהנפקות ח"ץ לביטוחי חיים. כך שבפועל האוצר לא ישיג דבר.

גורמים בכירים בענף הביטוח טוענים, כי אם אכן תונהג רפורמה בענף ברפורמה מקבילה בקרנות הפנסיה, יוסט המאבק למישור של האוצר־הסתדרות, ותהיה בכך הקלה לחברות הביטוח.

א.נ.

גלגלי הבורסה

186 מניות ירדו

אתמול חל מפנה במסחר במניות ההשתפויות — ירדו 186 שערים, לעומת 86 שעלו. ערך השוק שלהן ירד ב־1.05%. בעוד מניות ההסדר עלו ב־0.18% בממוצע.

בשוק איגרות החוב עלה ערך השוק של הצמודות למדד ב־0.13%, בעוד הצמודות למט"ח ירדו ב־0.62% בממוצע.

פעילות הציבור בקרנות הנאמנות הוגדרה כבלתי משמעותית.

המסחר התנהל אתמול בצל הידיעה כי הגרעון במאזן המסחרי של ארה"ב הגיע בחודש יולי לשיא חדש של 16.4 מיליארד דולר, במיליארד דולר יותר מכפי שציפו בעולם. ההודעה הרשמית פורסמה בוושינגטון ביום ו', כשבע שעות לאחר שבנק ישראל קבע את שער הדולר היציג. התגובות הראשונות היו היצעים בדולרים. אולם כעבור שעה קלה נהפכה המגמה, בהשפעת השמועות והידיעות כי יש לצפות להעלאה נוספת בשיעורי הריבית בארה"ב ולחוקים חדשים, שיגבילו את היבוא לארה"ב והעלולים להביא לזעזועים גדולים בשערי מטבעות־חוץ ובמחירי הסחורות בשוק העולמי.

בנק ישראל יציע היום לציבור שתי סדרות נוספות של איגרות חוב צמודות למדד, בערך נקוב כולל של 35 מיליון ש"ח, מזה 10 מיליוני ש"ח מסוג „שגיא" לשש שנים במחיר מינימום של 94% מע"נ ו־15 מיליון ש"ח מסוג „גליל" ל־15 שנה, במחיר מינימום של 88% מע"נ.

במסחר בשערים משתנים לפני הצהריים עלו 10 שערים, לעומת 13 שירדו ו־2 שנשארו ללא שינוי. העלייה הגדולה ביותר — ב־3 אחוזים — היתה בחברה לישראל 1.

הירידה הגדולה ביותר — ב־2.5% — היתה בטבע. ללא שינוי נשארו דלק ופולגת ב'. המחזור הגדול ביותר — 351 אלף ש"ח — היה בכלל תעשיות.

במניות ההסדר נעו עליות השערים בין 0.4% (דיסקונט א' וכלל) ל־0.5% (הפועלים ע"ש ואגוד רג'). לעומתן נעו הירידות בין 0.1% (כלל ואי די בי ב') ל־0.3% (דיסקונט ב'). תשואותיהן השנתיות נעו בין 11.84% (הפועלים ע"ש) ל־12.86% (אי די בי רג'). המחזור במניות ההסדר הסתכם ב־1.7 מיליון ש"ח.

במניות הבנקים המסחריים שמחוץ להסדר חל שינוי רק בשער אחד, של כללי מ"ר שעלה ב־1.1%. בפיבי ובהספנות 01 ו־05 היו היצעים, שנקלטו ללא שינוי בשעריהן. לאוה"ה היה ביקוש, שסופק ללא שינוי בשערה.

במניות ההשתפויות בלטו העליות ב־10% ברפק 05 ובאטאס. לעומתן בלטו הירידות (ב־%): תויה ישראל (27.3), משוב 1 (11.9), עפר וסלע (10.1), לוינשטין 1 (10.1"), ו.ס.ק.ל (10.0). המחזור במניות ללא בנקים בהסדר הגיע ל־15.9 מיליון ש"ח.

בשוק איגרות החוב נרשמו תנודות עד 1% בצמודות למדד ב־100%. בצמודות ב־80% למדד היו תנודות עד 3%. בסוג „ברירה כפולה" היו ירידות עד 3%. בצמודות לדולר בלטו הירידות עד 2%. המחזור הסתכם ב־6.5 מיליון ש"ח.

במילווה קצר מועד נעו התשואות השנתיות בין 15.15% ל־14.75%, תוך מחזור של כ־10.2 מיליון ש"ח.

קרן „חץ" שבניהול הפועלים, החליטה לשנות את מדיניות ההשקעה שלה, במגמה להתאימה להתפתחויות במשק — ירידה בקצב האינפלציה ועליית שיעורי הריבית השקלית. זהו חידוש נוסף בקרנות הנאמנות שבניהול „הפועלים", לאחר שבשבוע שעבר הופעלה קרן „קשת", המתמחה בהשקעה באג"ח קונצרניות.

אלחנן הורוביץ

פרס קפלן

18 נציגי מוסדות, מפעלים ויחידות קיבלו אתמול את פרס קפלן בטקס שנערך במשכן הכנסת. [illegible]

קו מנחה על מניות

בשבוע שעבר היתה זו הפעם השנייה ברציפות שהשער השבועי הממוצע היה גבוה מזה שקדם לו, ולדעת מומחי „קו מנחה" אין הגדרה טובה מזו לתאר מגמת שערים עולה. לכן הם ממשיכים להמליץ להצטייד במניות מומלצות.

„בהדרגה גדל אמונם של המשקיעים בשוק", אומרים ב„קו מנחה", „ומשכי העליות מתארכים. אנו נמצאים עתה רק בתחילתו של גל עליות חדש והמשקיעים החבולים עוד זוכרים את מכות השחיקה החזקה של ארבעת החודשים האחרונים. האמון בשוק עדיין איננו עיוור, ומשקיעים רבים עדיין מעדיפים לממש מהר את רווחיהם ולא לסמוך על גלי עליות עתידיים. רק כשהשוק יוכיח בהדרגה את חוסנו, בפתחו ביקושים מחודשים לאחר הריאקציות, נזכה לראות את המשקיעים מעניקים לשוק אשראי ארוך יותר ובעקבות כך — גלי עליות מתמשכים. אנו ממליצים להתעלם מהתנודתיות התכופה בשערי המניות ולהתרכז במגמה ארוכות הטווח".

מה לקנות?

בין המלצות הקנייה השבוע: בנק הספנות, פ.י.בי. משקן, טפחות, קריסטל, אלרוב (היימור מעניין, עם עלייה אפשרית של כ־25 אחוז), ישראלום (המניה יכולה לעלות עתה בלמעלה מ־100 אחוז, עד שתשוב לשיאה מספטמבר 86), מנרב. ארגמן, לדרזיה 0.4, קיסטואות מת, כבלי ציון 5, קליל, אלקטרה א' (מניה המצליחה לרוב להקדים את גלי העליות בשוק וגם לזנק יותר גבוה ממדדיה). בשבוע שעבר פרצה את קו ההתנגדות שהגביל את שעריה מאז סוף אפריל 87), ת.א.ת. 5, תראות, מפעלי נייר.

אודי נחשון

מוסיקה התמורת הקאמרית הקיבוצית:

תזמורת של ימי שלישי

מאת יוסי שיפמן

שני — גרעיני־השיבולת שהיו לקולן מחווים את סימלה של התזמורת־הקיבוצית. השנה קיבל המראה החיצוני טיפול קוסמטי. כריזה פרוספקט בצבע חום הגולש אל הלבן. פירסומים עם „סטייל", משהו עם רוח של חוץ־לארץ. זהו צד אחר של השינוי. מעבר לקוסמטיקה מתחילה עבודה עם מנהל־מוסיקלי חדש. ליאור שמבדל, מנצח ישראלי המתגורר רוב־ימות השנה בגרמניה.

ליאור בן השלושים ושבע צבר „שעות ניצוח" עם תזמורות מפורסמות בארצות אירופה השונות. הופעות, שידורים ברדיו, הקלטות מסחריות וניצוח על אופרות, כל אלה מהווים את כרטיס הביקור המכובד, של ליאור. נוסף לאלה הוא מלחין, הגאה להציג את יצירותיו בהזדמנויות שונות.

שווקים חדשים

לכאורה סיפור של תזמורת רגילה, אלא שהדבר בפירוש אינו כך. תזמורת הקבוצים שונה מעצם הגדרת תפקידה. בתקנון מוגדר תפקידה של התזמורת „תזמורת של חברי קבוצים למען חברי קבוצים". ההיסטוריה כדרכה, אינה מתחשבת בתקנונים כתובים והתזמורת פונה בהכרח אל קהל שוחרי־המוסיקה־בישראל בכלל ולא רק במשקים. אולם הבעיה היא דו־כיוונית, שכן רכזי התרבות עובדים על „זכותם" לייבא גופים מתחרים ולכן התזמורת חייבת לחפש לעצמה שווקים חדשים. קושי חמור יותר הוא ההתמודדות עם סוגי בידור אחרים. צריך לחפש רכז־תרבות שמוכן „להסתכן" ולהביא קונצרט לקיבוצו. המוסיקה והתזמורת שהיתה אבן־פינה בבנין־התרבות־והחינוך בקיבוצים היתה לאבן־נגף. דבר שמסתכנים בו ולכן עדיף לממן את נסיעתם של שוחרי המוסיקה לעיר הסמוכה. אפילו קבוצים שנציגיהם מופיעים בתזמורת מזה שנים — בראש הסולם נמצאת חפציבה עם ארבעה נגנים — אינם צרכנים של התזמורת.

דבר מתוך דבר: מכיוון שהפופולאריות של המוסיקה־הקלאסית יורדת פוחתת עמה הנטיה לאפשר לבני־הקבוץ להשתתף בתזמורת כנגנים. בתזמורת מנגנים כיום כארבעים נגנים, שרובם חברי־משקים — הם באים מחמישה־עשר קבוצים שונים — עמם מנגנים מספר נגנים בשכר מהעיר.

בעיות שבהן מתחבטת החברה הקבוצית מוצאות את ביטויין בתזמורת. למשל, נגן צעיר המתפתח בקבוץ. המגיע להישגים גדולים בגיל צעיר יחסית מייצג את בעיית היחיד מול החברה. הוא צריך לקבל תנאים מיוחדים, שהחברה אינה מוכנה להעניק לו בקלות. גיל ההצטרפות לקיבוץ כחבר — לאחר עמידה בכל המטלות החברתיות — הוא גיל שבו מוסיקאים כבר נמצאים בשיא־הקריירה־המקצועית שלהם. כשמגיע רגע ההחלטה האישית של ההתמודדות בין הרצון להתקדם והרצון להמשיך ולחיות בקבוץ־הוא ייבכר בד"כ להצטרף לתזמורת בעיר ועיתים אפילו לצאת את הארץ.

מקורות מימון

למנהל התזמורת — עדה ידלין מחצרים — אין זמן לבחון את הבעיות מהיבטן החברתי והמתמשך. האתגרים הניצבים לפני המנהל הן להשיג נגנים מתוך חברה שמוכנה לקבל את הרעיון אבל אינה אוהבת אותו; לבנות תכנית מרתקת שקל יהיה לשווקה לקהל־הקבוצי ולקהל אחר; להשיג מנצחים טובים וסולנים בעלי שם; להזמין יצירות אצל מלחינים בני־קיבוצים ולדאוג לביצוען. לצד משימות אלה חשוב לדאוג לתקציבה של התזמורת ולמצוא מקורות מימון חדשים בנוסף למקור התנועתי.

לתקציב השוטף דואגת בעיקר ברית־התנועה־הקבוצית במימון ישיר, בהקצאת ימי פעילות לחברי התזמורת ובקניית קונצרטים. משרד־החנוך־והתרבות הינו שותף סמלי לתקציב. מקורות מימון אחרים דואגים למפעלים יחודיים של התזמורת שאינם במסגרת פעילותה השוטפת. מנהלת התזמורת והמזכירה הן בעצם העובדות היחידות הקבועות. הנגנים שייכים לתזמורת רק בימים שלישי ורביעי ובדוחק גם שישי ושבת. חריגות מן הדפוס הזה מזמינות בעיות והן כבר מסתמנות באופק.

תוכנית מרתקת

למרות כל המיגבלות מציגה התזמורת תוכנית מרתקת ובה בין־הייתר: ערב על טהרת המוסיקה הנורבגית, שתי קנטטות ו„המגניפיקאט" של באך, יצירות נפלאות שאינן מנוגנות לעתים קרובות של ברוקנר, אייבס, הולסט וסטרווינסקי, יצירה נדירה של מוצרט „בתוליה המשוחררת" וכן ערב משותף עם להקת המחול הקבוצית ובו יועלו יצירות משך מוצרט, ברג והמלחינה הישראלית, חיה ארבל. המוסיקה הישראלית זוכה גם היא לייצוג נכבד והתזמורת הזמינה מספר יצירות אצל מלחינים בני־קבוצים; משה גסנר, דב כרמל, יהודה אנגל ומשה קילון. כן תנגן התזמורת יצירה של אריה רופאיין ושל מנהלה המוסיקלי ליאור שמבדל. לנוער הכינה התזמורת סידרת' קונצרטים שעניינה עונות השנה.

בין המנצחים והסולנים נמצא את הכנר והמנצח סידני הארט, הזמרת מירה זכאי, המנצח ניל סטולברג מארה"ב. „מה מושך את הנגנים האורחים להופיע עם התזמורת, שהרי שכר גדול אין באפשרותכם להציע" — שאלתי את עדה ידלין — „דבר אחד יש לתזמורת להציע וזו התמסרות מוחלטת לידיו של המנצח. רוח השותפות הזו היא המושכת אורחים לבוא אלינו ולשוב לאחר מספר שנים".

ליאור שמבדל, מנהל מוסיקלי

קונצרט ראשון

שני רבי־אמנים — שיחה מרתקת

מאת אורה בן־דרור

התזמורת הקאמרית הישראלית בקונצרט מתוות לארתור רובינ־שטיין; כריסטוף אשנבאך, (מנצח ופסנתרן). צימון בארטו, (מנצח ופסנתרן). בהיכל התרבות ב־10.9.87. בתוכנית: קונצרטו מספר 1 בדו מינור לשני פסנתרים ולתיזמורת כלי־קשת. מאת באך. קונצרטו מספר 20 ברה מינור לפסנתר ולתיזמורת. קונצרטו מספר 446 למוצרט. קונצרטו מספר 24 בדו מינור לפסנתר ולתיזמורת. קונצרטו מספר 491 למוצרט וקונצרטו בדו מג'ור לשני פסנתרים ולתזמורת כלי־קשת, לבאך.

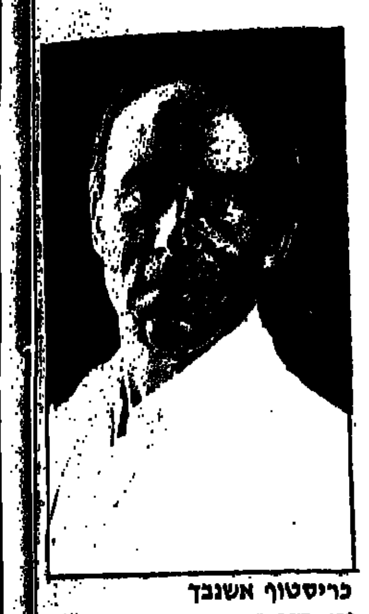
כריסטוף אשנבך

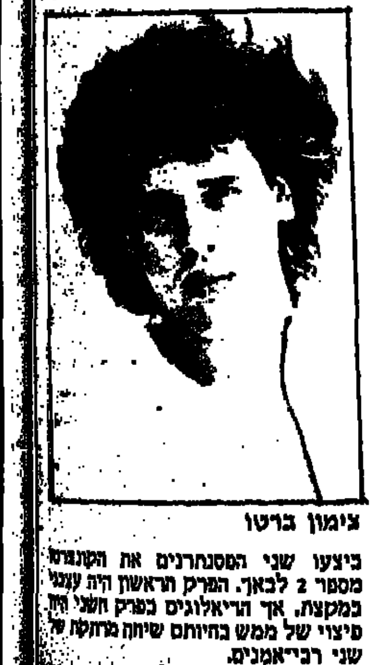
צימון ברטו

התזמורת לא נזקקה לשהות כדי להיכנס לאווירה. הקונצרטו מספר 1 לשני פסנתרים מאת באך עמו נפתח הערב, פרס כנפיים והמריא כבר מהתוו הראשון. אנרגיה מרהימה עברה במשך כל הערב בין שני הפסנתרנים ובינם (כמנצחים) לבין התיזמורת.

מפרק ראשון נמרץ, עברנו לעולם אחר. בפרק השני, למרות ההאטה המגמישת בטמפו, לא נגרמה כל האטה במסירת התכנים והיה זה פרק של קו אחד עוצר־נשימה. האקרנצה שהופיעה בסוף הפרק, הגיחה בפתאומיות, וכאילו כפתה המסקנה שרירותית של זרימת התכנים. צימון בארטו, בביצוע הקונצרטו ברה מינור למוצארט, הוכיח שליטה מלאה בפסנתר ובתיזמורת, והקדנצה היתה מבריקה ומליאת תוכן. הפרק השני נוגן במסירות מרהימה. היתה זו נגינה של פסנתרן צעיר, במובן הטוב של המילה. בארטו ניגן ברצינות יתרה, כמו היה מאמין לכל תוו. נגינת ההדרן שלו, שהיתה כשלעצמה הפגנה של וירטואוזיות מושלמת, חטאה בבחירת הנושא.

הרפסודיה ההונגרית של ליסט ניכנסה בחטיפה מהירה מידי ובמגמיים, לקוד הקורשים של מוצארט. על ידי כך חיזק בארטו, את האלמנט התיאטרלי והמוחצן שבאישיותו. אשנבאך, בקונצרטו בדו מינור למוצארט, הגיש אותו באופן יותר אלגאנטי ומופנם, תוך תיכנון קפדני של כל פרט.

כלי־הנשיפה בפרק השני ניכנסו לתמונה ברגש, (קלרינט ניפלא!) ויצרו תחושה של אינטימיות נדירה המושגת בנגינה קאמרית' ההדרן המאורי היה בהחלט במקום והעיד על עומק מחשבה וטעם טוב. בסיומו של קונצרט ארוך זה ביצעו שני הפסנתרנים את הקונצרטו מספר 2 לבאך. הפרק הראשון היה עצוב במקצת, אך הדיאלוגים בפרק השני היו פיצוי של ממש בהיותם שיחה מרתקת של שני רבי־אמנים.

הרעיון הבסיסי של הצמדת הפרק השלישי לשני, מסתבר שיש לו איכויות אחרות בנוסף לאלו המוסיקליות [illegible] הקטנה משמעותית במיסוף [illegible] השיעולו

מבט ראשון

הדרך מ„ראש פינה"

מאת דורית קידר

בבית־האמנים והפסלים מוצגת תערוכה גדולת־מימדים — „ראש פינה", (נעילה ב־2.9). התערוכה ממוקמת בשני אולמות המהווים את עיקר תמציתו של הבית.

עבורנו התערוכה מהווה הזדמנות־פז להעלות מיספר נקודות חשובות. ישנן סדנאות רבות העוסקות בנושא היציאה לטבע וציור נוף. בצורה פרדוכסלית הנוף כנושא לציור הוא נודם משחרר ללא תחום. המצייר יכול לראות את הנוף כאוות־נפשו ולקשרו עם פנימיותו, כאשר את צורת ההבעה — הוא בוחר על־פי ראייתו. לכן, התוצאה של ציור נוף עשויה להיות ציור־מופשט באותה מידה שהיא יכולה להיות ציור־פיגורטיבי. אופיו של הציור יכול להיות מופנם או מוחצן לפי טבעו והלך רוחו של המצייר. לא־בכדי הפך ציור־הנוף לאבן־פינה באמנות, והוליד מהפכות גדולות.

נקודת המוצא ליסוד־הרוחני באמנותו של קנדינסקי הנו הנוף. נקודת־מוצא למופשט של מונדריאן משמשים איפיוני־נוף ספציפיים. מונה עוקב אחר הפרטים המוחשיים ובסופו של דבר עומד על־פי חותם המופשט. דוגמא נוספת — סרה שמגייע לצורניות גיאומטרית מדוייקת ותוקי־צבע נוקשים ותאורטים אך דוקא מתוך רצון להיות נאמן לנראה על ידי העין התמימה... הנוף, מהווה איפוא שלב משמעותי בהוראת־הציור, כפיתוח האני המייחד את התלמיד וכמגרה דימיונו וכמקביל הינו גורם להפגנת מתח ולקניית תחושה של שיחרור מחולה. אולם, אין טוב, שאין בו רע פוטנציאלי.

במקרה שלנו הרע הפוטנציאלי ממומש כאשר קבוצת תלמידים יוצאת לנוף מתוך נהייה חברתית ויעד משותף מדיני, חברתי, או השקפת עולם. הדמאגוגיה מאחורי מלכדת אותה למיקשה אחת על ידי כך מתבטלות כל התכונות והמידות הטובות הכלולות בנוף. הנוף הופך מכשיר בידי הקבוצה לדלות ממנו את צורתו החיצונית והשיטחית ביותר. באותו האופן ישמש הנוף אב עילה לכינוי מציירו „אמן".

בעיה נוספת נכנסת לתמונה והיא המיומנות הטכנית. בלי מיומנות־טכנית אין ציור מעולה (מיומנות מתבטאת גם במשיכת המיכחול המינימאלית ביותר או בהנחת כתם צבע). אולם מיומנות שאינה ספוגה ברוח, בנופי הנפש האינדיבידואלית אינה אומרת מאום.

התערוכה העכשווית בבית־האמנים מציגה מיומנות־טכנית בהחלט סבירה אך הבוסר ניכר לעין. אין לדעת כמה זמן פעילים „אמנים" אלו. כארץ המלה „אמן" הפכה לכינוי זול ושגור מידי. לא כל סטודנט שסיים בית־ספר לציור ומקבל תעודת־אמן ואף מתקבל לאגודת־הציירים והפסלים — הינו בהכרח אמן לשמו. זה סוד שהקריטריונים של האגודה (ולא רק בתל־אביב) אינם גבוהים דיים וכי אמנים חשובים בוחרים להציג בגלריות אחרות ולא בבית־האמנים וזאת מחמת התדמית שרכשה האגודה.

האגודה נמצאת במצוקה. מצוקת איכות ותקציב כאחד. אשר כי עליה לקבל כל־דיכפין עקב מחסור בכספים וצורך לקיים את המוסד. העיריה מצידה־היא לא תורמת לאמנויות. הללו מתוים. על פי העיריה בקתות מותרות מישניים שאינם משפיעים על הלך רוחו של העם ולכן התוצאות לא מרנינות.

התערוכה העכשווית היא אור אדום. יש לנער את היסודות, לחייב את הועדה המקבלת לנקוט במדיניות מקצועית או לסירוגין למנות ועדה חדשה. יש לפעול בתוך העיריה למימון רחב יותר ובו־זמנית לשפר את התדמית החלשה של האגודה על ידי העלאת איכותה האמנותית.

החברים המשתתפים היום ב„ראש פינה" ילכו כיברת־דרך ארוכה ואנו בטוחים שהם ימצאו את סיגנונם והתבטאותם היותר מייחדת, זאת כמובן אחר פיתוח והעשרה־עצמית שהיא אבן בוחן בל תעבור לכל אמנות המכבדת את עצמה.

כנות רגשות

ב„צוותא" נפתחה זה עתה תערוכת־תחריטים של גיורא כהנא. בעיקרה מעבירה התערוכה כנות של רגשות ויכולת הבעה חופשית וטובה. כנראה ששיקולים חיצוניים כמו גם שיקולים פנימיים חזקים, מהווים את המצע והבסיס הרחב והנכון. (על פי הציורים נראה שהצייר הולך בדרך של חשיבה ואורח־חיים התורמים בלי ספק לכנות צורת ההבעה). מאידך גיסא ישנן תופעות של התחנת יתר. כדאי לו לכהנא לעכל את החוויות לתומן ורק או להגיע בצורת תחריט. ראויים לציון התחריטים המספרים הכל בלחש: תחריטים מספר 19, 21 ו־35.

> עקב שליחת הסקירות מתערוכות חו"ל בבתי־ביר נפלו טעויות מצערות בשמות האמנים בלועזית. עם תום הסקירות, הננו להתנצל בפני קוראינו.

מופע

מופעים חדשים לגוב וארצי

מאת עופר ניר

שלמה ארצי חוזר ל„צוותא". לאחר ההצלחה ההיסטורית של ההופעות המתוחות — בקיסריה, צמח, פארק־הירקון וה„סינרמה", שב שלמה ארצי אל האינטימיות של „צוותא" — לחמש הופעות בלבד.

ההופעה הראשונה תתקיים ב־18 בספטמ־בר, בשעה אחת־עשרה בלילה. כדאי להביא שקי־שינה, משום שארצי מתכנן להגיש לא פחות משלוש שעות של שירים נבחרים מכל תקליטיו ובנוסף שירים חדשים, מאלה שיופיעו בתקליטו החדש (מפיק לואי להב). ילוו את ארצי שלושה נגנים, שהופיעו גם ב„לילה לא שקט" — דני רובס (גיטרה), עדי רנרט (קלידים) ומאיר ישראל (תופים).

הזכרנו את לואי להב, לו יש מידה לא־מבוטלת של אחריות להצלחת תקליטו האחרון של גידי גוב — „דרך ארץ". התקליט נמכר עד כה בלמעלה מ־25 אלף עותקים וזכה לכבוד, שאינו מוענק להרבה תקליטים מקומיים, לצאת גם על גבי קומפקט־דיסק. לא מכבר הוענק לגוב גם תקליט־זהב.

ב־8 באוקטובר תתקיים בקיבוץ דורות, הבכורה של המופע — „דרך ארץ", גוב יגיש קטעים מתוך התקליט הזה, כמו גם להיטים ישנים ולא פחות [illegible] תקליטים [illegible]

שלמה ארצי — חוזר ל„צוותא"

שלו ושל הרכבים כמו היה שותף [illegible] („דודה", „גזוז").

רמי קליינשטיין מפיק את המופע [illegible] תתף בו, כנגן קלידים. אלון הלל [illegible] גיטרה־בס [illegible] לגיטרות [illegible]

תיאטרון

מחאה שחורה בברודווי

להקה דרום־אפריקנית שרה זולו לקהל אמריקני בהצגה על האפרטהייד, וזוכה לתשואות

„אסינאמאלי" פירושו „אין לנו כסף" — וזו היתה הסיסמה של מחאה מרה נגד העלאות שכר הדירה על־ידי ממשלת דרום־אפריקה ב„טאונשיפ" השחורות.

וזו גם שמה של הצגה שהועלתה לא מכבר בברודווי על־ידי להקה דרום־אפריקנית שחורה בהנהלתו של מחבר המחזה, מבונגני נג'ימה, אשר אמר על מסר ההצגה: „חרף כל מה שקורה, הניצחון אפשרי, מי שמסוגל להתאושש תמיד — אי־אפשר לרומסו". כל תנועה בהצגת אנסאמבל זו, בעלת הכוריאוגרפיה המורכבת, מחושבת היטב ומושם עליה דגש, דבר המשווה לה יותר אופי של טקס מאשר של ריקוד.

מקום העלילה הוא בבית־כלא, והיא מורכבת מחמישה סיפורים אשר גרמו לחמישה גיבוריהם להגיע לשם. המשחק נרגע, לפעמים בוטה ותכופות טעון אירוניה מרה — אך תמיד חי. תכופות מוחא הקהל כפיים ומתנועע לקצב שירי הזולו המושרים על הבימה.

המפיק קנת וייסמן, שראה את „אסינאמאלי" לראשונה בפסטיבל של מחזות דרום־אפריקניים בהארלם, הביאו לברודווי כי חשב שחרף השוני התרבותי הוא עשוי להלהיב קהל אמריקני, ואכן כך היה.

„אסינאמאלי" הוא מחזה פוליטי, אך הגם שהוא מזכיר את שמותיהם של פעילים שנהרגו במאבק נגד האפרטהייד, הרי גיבוריו הם אנשים בשר־ודם ולא דמויות תעמולה עשויות נייר. אחד מהם הוא גנב הגונב מבני עמו, ושני — רועה חזירים ש„התעסק" עם אשתו הרעבה־למין של איכר לבן ועל־כן נכלא.

המחזה, שאיננו זקוק להסברים רבים בפני הקהל של ברודווי, נולד ממש ליד הרחוב ושחקניו אינם מקצועיים.

„התחלנו בתוך ה„טאונשיפ", באולם של כנסיה. עשינו זאת למען החברה שלנו", אמר נג'ימה; „די הופתענו שההצגה עוררה תשומת לב כה רבה".

נג'ימה, שהתחיל את דרכו האמנותית כנגן גיטארה, היה שותף להצלחה בינלאומית קודמת, „וווה אלברט". לאחר סיור בהצגה הזאת ב־1982 שאב השראה מלהקת תיאטרון ניסויית מקסיקנית־אמריקנית, „אל טיאטרו קאמפזינו", וכשובו לדרבן (דרום־אפריקה) הכשיר להקה בתיאוריות הדרמאטיות החדשות שלו. הלהקה שלו, „האמנים המעורבים", זכתה עתה להצלחה גם ברחבי העולם, אך נאלצה להיאבק על קיומה בדרום־אפריקה שבה „אסינאמאלי" הותקף על־ידי השלטונות: „היה לנו משפט. הצנזורה דרשה מאיתנו להוציא כמה תמונות (בייחוד אלו שעניינן מודיעים משטרתיים), אך אני טענתי שהן מבוססות על עובדות, וזכינו", אמר המחזאי בן ה־30. חוויה הרבה יותר חמורה היה המקרה בהצגה לא הרחק מדרבן, כאשר אנשים פרצו אל האולם והיכו את יוזם ההצגה למוות, והשחקנים הצליחו להימלט אך בקושי.

נג'ימה, שבערב הבכורה החליף שחקן שחלה, לא התרשם ביותר כאשר מישהו במסיבה לאחר ההצגה אמר לו: „אתה כוכב ברודווי של ממש", אך השחקן שגילם את תפקיד רועה החזירים אמר כי הוא חושש מן הביקורת (הרגשה נפוצה בברודווי), אך כאשר נקראו כמה רצנזיות במסיבה. הוא נרגע בהחלט. למשמע הביקורות פרצו השחקנים בשירת שיר ניצחון בלשון זולו.

ימי הזוהר מתחת לאבק

אחרי 130 שנה התעורר תיאטרון החצר השוודי מתרדמתו וחידש את פעילותו — במירב האותנטיות

תיאטרון־חצר שוודי, ש„תרדמת החורף" שלו במשך 130 שנה שימרה את כל אביזריו המקוריים ואת מנגנון הבימה שלו, מאפשר לחובבי אופרות לזכות בחוויה דומה לזו שהיתה נחלת בני־זמנו של מוצארט.

תיאטרון החצר בדרוטנינגהולם, אשר נבנה בשנת 1766 בשטח ארמונו של המלך ליד שטוקהולם, ראה את ימי הזוהר הקצרים אך מפוארים שלו בימי שלטונות של מלך שוודיה אוהב התיאטרון, גוסטאב ה־3. אך מאז הרצחו של מלך זה בנשף מסיכות שנערך בבית האופרה של שטוקהולם, בשנת 1792 (הרצח שימש יסוד לאופרה „נשף המסיכות" מאת ורדי), ננטש הבניין המפואר והתמלא אבק וקורי עכביש. והנה, בשנת 1921 הלך היסטוריון התיאטרון אגנה בייר אל הבניין כדי לחפש ציור שמן וירדה על הבימה השכוחה. הוא ניקה אבק של למעלה ממאה שנים, התקין חשמל, החליף חבלים מרופטים, אך חוץ מזה לא שינה דבר לפני עלות המסך מחדש בשנה שלאחר־מכן.

„שנת־היפהפיה" שלו מנעה מן התיאטרון מודרניזציה וחידוש הציוד, שהיו מנת חלקם של יתר תיאטראות החצר באירופה במאה ה־19. הכל בו — כולל מנגנון הבימה — נשאר כמות שהיה או", אומר מנהלו האמנותי של התיאטרון ומנצחו, ארנולד אוסטמן.

אוסטמן מעלה העונה, המסתיימת בסוף חודש אוגוסט, 27 אופרות שנות מתקופת היווסד התיאטרון, לרבות „נישואי פיגארו" ו„חוכמת טיטוס" של מוצארט ו„פאריס והלנה" של גלוק.

לדברי המנהל־המנצח, ניתן רק בדרוטנינגהולם ליצור את האווירה המקורית מימיו של מוצארט. בפתיחת העונה הוא קיבל את פני 450 הצופים (אולם מלא) עם תזמורתו בת 35 הנגנים, כשכולם חבושים פיאות נוכריות. האולם האינטימי, ובו 32 ספסלים, שישה תאים ושתי כורסות מלכותיות, קושט בקישוטי נייר — היוצרים אשליה של חומרים יקרים יותר. אך חוץ מזה — וחוץ מן החשמל המחליף את נרות השעווה מן המאה ה־18 — לא נעשו שום ויתורים לעידן המודרני.

כ־15 הרכבי תפאורה, המתארים שמים, גיהינום, יערות, ארמונות, מחנות צבא וכו', מוסיפים לאשליה. כ־30 עובדי בימה מפעילים את מנגנון הבימה המורכב מעציצים וחבלים וכן אביזרי בימה מיוחדים למאה ה־18, כגון ארבע דלתות ריצפה גדולות, מרכבות מעופפות, תיבת־רעם, „רעש גלים" ומכונת רוח. המנגנון הישן מסוגל לשנות את התפאורה כולה תוך דקה אחת והוא מופעל ידנית. הפעילות מאחורי הקלעים בשעת ההצגה דומה לזו שעל סיפונה של אוניית מפרשים גדולה בעת סערה...

„בשעתו, ביקש הבמאי אינגמר ברגמן לצלם את גירסתו המפורסמת של „חליל הקסם" מאת מוצארט בדרוטנינגהולם, אך נדחה מתוך חשש שהדבר יהיה מעמסה כבדה מדי לתיאטרון העתיק. אך צילומי טלוויזיה של ההצגות נערכים לעתים מזומנות.

מסע דראמטי במגדל

אחד מבתי התיאטרון המוזרים ביותר בעולם מתנוסס באמצע כיכר המוזיאונים של אמסטרדאם — מגדל של 15 קוביות עץ חלולות גדולות בצבע לבן, הניצבות זו על־גבי זו. עצם נוכחותו — גובהו 50 ושטחה של כל קוביה 36 מ"ר — ליד מוזיאון ואן־גוך המשופץ ו„רייקסמוזיאום" המפורסם, די בה כדי לעורר סקרנות.

אך הצלחתה הקופתית של „הדראמה הפיסולית במגדל", כפי שהיא מכונה, באה לה מן החוויה התיאטרונית שהיא מעניקה. כמה פעמים ביום מציגים 50 שחקנים 15 תמונות שונות בתוך החדרים הקוביים, אשר אליהם עוברות קבוצות של 20 צופים כל־אחד דרך כמה מערכות של מדריגות. כל הצגה מתארת אחת משורת של תמונות חיות המסמלות שלבים בהתפתחות התודעה האנושית: לידה, גדילה, השראה, תיסכול והמאבק הסופי כדי להימלט מאילוצי החיים.

המגדל הוא פרי רוחו של פראנס מאלשארט מבלגיה, שמטרתו למזג אמנות פלאסטית ותיאטרון בסדרה של תמונות מודגשות על־ידי קולות.

„רציתי ליצור פרויקט אשר בסופו אתה מגיע לאין, לאחר שהתנסית בכל", אומר מאלשארט.

בראשית החיזיון מזמינה אשה שמנה לבושה וילון את הצופים לאחת הקוביות כדי לראות את תחילת החיים. והנה מופיעה כאילו מתוך הפרש הקרמון, שתי אצבעות — ואחריהן מופיעים הראשים והגופות. לשיאה מגיעה ההצגה עם בוא הקהל אל הקוביה העליונה של המגדל, הפתוחה לרוחות ולגשם ומסמלת את החירות. שם הצופים פוגשים את מאלשארט.

אחר־כך הם מובלים אל תחתית המגדל, מקום שם חופר לו גבר דרך בריחה בחול. כל הצגה של החיזיון כולו נמשכת 75 דקות. הוא מלווה מקהלה צורמנית של אנחות, צחוקים. גרגורים ונגינת קרנות דיסונאנטית. אופיו ה„קרמוני" של החיזיון מתבטא בבגדים המעוטים והבלויים שלובשים השחקנים ובצבעים הדוהים.

„לגבי המגדל, הקוביות — הם הכל, הם החיים, אהבה, אנרגיה ומוות", אומר מלשארט. מאז פתיחתו, בחודש יוני השנה, מושך המגדל מדי יום כ־300 צופים. מלאשארט מקווה שבסופו של דבר יסייר עם החזיון גם בארצות־הברית. („רויטר").

רשות הקורא

משרד החינוך הוא הכתובת

באחרונה מתנהל ויכוח ציבורי בעניין עמותות ההורים, שקמו על מנת להעניק לילדיהם שעות העשרה מגוונות, ויכוח שהגיע לשיאו בטלוויזיה. איני בא בטענות למנהיג המורים יצחק ולבר; הוא עסקן סוליטי, שתפקידו היחיד הוא לדאוג לציבור כסאו. אולם מפליאה אותי מאוד ח"הכ אמירה סרטני ממפ"ם, שבזמן האחרון אינה מפסיקה לתקוף את ההורים מארגני העמותות.

הכתובת האחת והיחידה לטענותיה של ח"כ סרטני היא הממשלה, או משרד החינוך. לא לעבר התוצאה שנגרמה מהקיצוצים חייבת סרטני להפנות את זעמה, אלא כלפי אלה האחראים להם, ועמותות ההורים הן אחת התוצאות הנלוות לקיצוצים במערכת החינוך.

מה יאמר אבא בצפון תל־אביב לילדו בעור עשר שנים, כאשר יטיח בו שלא דאג דיו להעשיר את לימודיו — האם יאמר לו שלא עשה כן משום שגם האבא בשלומי לא יכול היה לנהוג כך?

בכלל, איזה מין קו מחשבה זה — כאשר אני מוותר על ארוחות הבוקר שלי, המקיר בהורן נעשה שבע. האם נסמין את הראש בחול ונגיד: גם לי גם לך לא יהיה? הכתובת האחת והיחידה היא משרד החינוך. אם שר החינוך לא נענה בזמנו להפגנות המחאה שערכה ח"כ סרטני בפתח משרדו, נגד הקיצוצים, עליה להשלים עם כך. אם אני לא יכול לשלוח מכתב לתל־אביב, אינני שולח אותו לירושלים רק בגלל העובדה שזה יותר נוח לי, ואם אינני יכול להניע את שרי האוצר והחינוך מקיצוציהם, אל לי להפנות את חיצי אל עמותות ההורים, רק בגלל שהם יותר פגיעים.

ח"כ ביץ־עוז — טוען (ב„חותם" האחרון), כי איננו עושים די כדי לפתור את בעיותינו־אנו, הקיבוצים. ואכן, לדאוג לכל העולם זה דבר יפה מאוד, אולם רק כאשר אתה עושה זאת על קיבה מלאה. האדמה, ח"כ סרטני, רועדת מתחתנו. בואי ננסה לעשות משהו בגרון ורק אח"כ ננסה לטפל ברעידות אדמה של אחרים.

אמנון שיטוני, בית קמה

יורדים על הסתדרות המורים

ב„על המשמר" מיום 6.9.87 פורסמה, בעמ' 8 במסגרת, דברי גינוי של גדי יציב נגד ארגוני המורים, שככיכול לא תמכו בשביתת הלימודים במגזר הערבי. אני מציעה שגדי יציב יבדוק העובדות לפני שהוא מוסרן לפרסום:

א. הסתדרות המורים תמכה בשביתה, ואף מסרה הודעה על כך לכל אמצעי התקשורת. אם הדברים לא פורסמו, זוהי הוכחה להתייחסות כלי התקשורת, ו„על המשמר" בכללם, לחומר המועבר להם.

ב. בהפגנת נציגי הרשויות המקומיות במגזר הערבי, שהתקיימה לפני סיום שנה"ל תשמ"ז, השתתפה נציגות של הסתדרות המורים וחברנו יצחק אסא, יו"ר סיעת מפ"ם בהסתדרות המורים, נשא דברים בשם הסתדרות המורים כולה.

ידוע לי שאחד מתחביבי העיתונאים הוא „לרדת" על הסתדרות המורים, אך יש גבול לכל והפעם עבר הח' גדי יציב גבול זה.

ריקלה ויצמן,
ס/יו"ר האגף המקצועי בהסתדרות המורים

החלטות ממשלה זה לא בצק

על מי מוטלת החובה לכבד את החלטות הממשלה?

כמובן, קודם כל על ראשה. אך שמיר מתמיד בהרגלו להטיל את האשמה על אחרים, ובעיקר על יריביו. כך היה בפאשלת פולארד, שתחילתה היתה בממשלת הליכוד הקודמת בראשותו של שמיר, וגם אז האצבע המאשימה הופנתה בעיקר אל פרס, בלחץ חבריו של שמיר בוועדה החקירה.

גם הפעם לא פרס היה הראשון בהטלת משמעת סיעתית על שרים בניגוד לרצונם. זאת עשה שמיר ממש ערב נפילת ההחלטה. לולא זה נעשה, גם אז לא היה הבדל בתוצאות ההצבעה, כי שני השרים היו מוסיפים קול לשני הצדדים והתוצאה היתה 13 נגד 12 במקום 12 נגד 11. רק בהבדל אחד, שאז היתה זו באמת תמונה אמיתית של הצבעה לפי גוף העניין והמצפון.

כל הסתמכות על מה שקרה יותר מיום אחד להצבעה איננה תופסת, כי צור ויעקבי, ולא הם בלבד, שינו את דעתם לאור הוכחות נוספות לגבי חוסר מימון ללביא והתגברות ארצות־הברית להמשך מימוש הפרויקט.

והתנגדות זו היא בעלת משקל ואף מכריעה. אם כל־כך היה חשוב לאריק שרון להרחיב את השותפות עם ארה"ב לכוכבי השמים, מה הפלא שהשותף העיקרי בעל המאה אינו משלים עם העובדה שבכספו תיוצר ישראל את הטוב שבמטוסים, ושמה של ארה"ב לא תתנוסס על תוצר זה. התנגדות זו היא מובנת, הן מבחינת יוקרה והן מפני סכנת התחרות ביצוא לבין ישראל במכירת מטוסים.

גם מכירת הלביא היתה במקצת של שותפות רשמית בייצור הלביא מובטחת יותר.

> ## השלום מתחיל בבית
>
> „יותר ממיליון תלמידים פתחו שנת הלימודים בחזרה לבית־הספר" נאמר בכותרת „ידיעות אחרונות" מ־2.9.87 ומתחת לכותרת — תמונתם של ילדות יהודיות רעננות, צוהלות ושמחות בפתיחת שנת הלימודים. הכתבה לא הזכירה אפילו במילה אחת את 300.000 התלמידים הערביים בישראל, שלא הגיעו אל ספסלי הלימודים וישבו בבתיהם עצובים באותו יום, בשביתת מחאה על אי־השוויון בחינוך לכלל ילדי ישראל. ממשלת ישראל, שהוא אבא לכלל ילדי ישראל, יהודים וערבים כאחד, הוא אבא שהרשה לעצמו שאחד מבניו ישמח ויחזור לפתיחות שנת הלימודים בצהלה והשני יישב עצוב בבית. אבא כזה בוודאי איננו אבא טוב. הוא יגורם לכך שיותר שנאה תשרור בין ילדיו.
>
> נקודת האור בקצה המנהרה באותה כתבה, של שלומית מורים, היתה הכותרת השנייה — „בשנת הלימודים תשמ"ח ידברו בבתי־ספר על דמוקרטיה, גזענות, 40 שנה למדינה". את דבריו בפתיחת שנת הלימודים תשמ"ח פתח שלום כהן, מנהל ביה"ס „שלום" בשכונת עמידר ברמת־גן, באחלו לתלמידים „שנת דו־קיום ערבים ויהודים, דתיים וחילוניים". בעקבות האירוע המביש בשכונת עמידר גובשה תוכנית לימודים שתחנך לערכים.
>
> אני מברך אותך מכל הלב, שלום כהן, ומברך את עיריית רמת־גן וכל אלה שיזמו לכיוון של חינוך לערכים. תאמין לי, שלום (אני עדיין לא מכיר אותך), זו הדרך לכל אלה שאוהבים את עמם, ארצם ומדינתם, ולא דרך האיבה השנאת, הגזענות. עמינו, הערבי והיהודי, בני אברהם אבינו, שילמו את המחיר היקר ביותר במחיר דמם של טובי בניהם. ארצנו הקדושה צמאה לאהבה, אחוות, הבנה וידידות, לחיים בצוותא בשכנות טובה.
>
> מתוך אמונה שהשלום מתחיל בבית, אני מציע שמועצת התלמידים שלכם תקיים ישיבה משותפת, לדיון בנושא דו־קיום בין יהודים וערבים, יחד עם מועצת תלמידים של אחד הכפרים השכנים, כפר קאסם, כפר ברה, ג'לג'וליה, קלנסווה, טירה וטייבה, שראשי המועצות שלהם היו באחרונה אורחי הכבוד של ראש עיריית. כן אני מציע, שמועצת התלמידים שלכם תקיים דיון על פער החינוך בין התלמידים היהודיים והערביים בישראל, ותחליטו להצטרף לסולידריות בהפגנה של התלמידים הערביים העומדת להתקיים מול הכנסת, למען השוויון בחינוך של כל ילדי ישראל. ההפגנה תתקיים, אם ממשלת ישראל לא תיענה בחיוב, ותחליט בתוכנית חומש לסגור את הפער הקיים בין החינוך היהודי לערבי. בתי הספר בקיבוץ הארצי קיימו דיונים בנושא ושבתו ליום אחד לאות הזדהות.
>
> **מחמוד יונס,**
> **חבר הוועדה המרכזת**

ויש להתפלא ששום מרינאי לא חשב על מוצא שכזה.

מסיבות אלה יש להתנגד בתוקף לכל מניפולציות מפוקפקות, ואף מכוערות, לשינוי החלטת הממשלה כאילו זה בצק שאפשר ללוש אותו כרצונו של הצד המפסיד, מטעמים מפלגתיים גרידא.

בעניין זה יש ללכת עד כדי פיצוץ האחדות המזוייפת. **אליעזר פולרשקי, יגור**

טיפול צבאי בבעיה עדינה

ב„על המשמר" הופיע בימים אלה קטע תחת הכותרת „מאסר לחייל שערק בגלל הרטבת לילה", המספר כי גילה לקצינת בריאות הנפש בכלא הצבאי את הבעיה, וכי הדבר גורם הרעת היחסים בינו לבין חבריו ליחידה ולכן הוא נעדר. (החייל מרטיב בלילה בגלל ליקוי נפשי).

זה כואב לי. לא כך צריך לטפל בחיילים הסובלים מבעיות נפשיות. אני מקווה שאנשים המבינים בנושא טוב יותר ממני יעוררו את הגורמים המוסמכים בצה"ל לבעיה, כדי שלא יישנו מקרים דומים בעתיד.

מאורה אילתי, ירושלים

ושיננת לבניך

הכרזת העצמאות שלנו דומה מאוד לעקרונות הזהרה, שוויון ואחווה של המהפכה הצרפתית וקרובה להצהרת העצמאות של ארה"ב, שלוש ההצהרות עוסקות בעקרונות המשולש ההומניסטי הגדול. הכרזתנו חוברה ע"י אישים ראשונים במעלה במדינאות, בספרות (כבן־גוריון, שרת, ורהפטיג, צ'זלינג) והם הוסיפו עוד משולש חשוב על עקרונות — יהדות ציונות ושלום, והם עשו זאת בעת שהתותחים והטנקים היו ממש על הגבול ברצונם להרוג ולהרוס. התלמידים בארה"ב חייבים לשנן ע"פ את הצהרת העצמאות האמריקנית. לדעתי, עלינו ללמד את הכרזת עצמאותנו שלנו לילדינו וגם למבוגרים.

מלאכי שבאלי, באר־שבע

מייק בראון אמר שלום למכבי במילאנו

השאיר מספר טלפון אם יגיע אישור משיקאגו-בולס ★ רלף קליין מחפש מידע על מונטה-ליבנו מבראזיל, היריבה הראשונה של הישראלים מחר

● כדורסל

מאת משה כהן,
מיוחד ל"על המשמר"

מייק בראון, מי שהיה מועמד לחזק, בזר שני, את האלופה, מכבי ת"א, נפרד אתמול במילאנו מחבריו והצטרף לחברתו השווה באיטליה. נראה כי מכבי ת"א תיאלץ לחפש זר אחר במקומו.

בראון הבטיח לבוא למשחקה הראשון של מכבי ת"א בגביע הבין-יבשתי בצופה, מחר במילאנו, נגד אלופת בראזיל, מונטה ליבנו. הוא השאיר מספר טלפון לראשי המועדון התל-אביבי, במקרה שיגיע אישור משיקאגו-בולס. הוא הבטיח לבוא מייד.

המאמן רלף קליין הביע פסימיות לגבי סיכויי הצטרפותו של בראון. קליין אמר שהוא מתכנן את משחקי הקבוצה בהנחה שבראון לא יהיה חלק ממנה.

במילאנו נמסר כי ראשי מכבי ת"א, עזיר שמעון מזרחי ורוני שטיינר, הנמצאים באירן, עושים מאמצים להשיג זר אחר במקום בראון, במידה שימצאו כזה ישגרו אותו מייד למילאנו.

במכבי ת"א היתה שביעות-רצון מהצגית הקבוצה בטורניר בפירנצה. לראשי המשלחת היתה "בעיה טובה": מי יסחוב את שלושת הגביעים הענקיים שקיבלה בסיום הטורניר. הצעיר גלעד כץ "קיבל את המשימה"...

גם רלף קליין הביע סיפוק מתוצאת הטורניר אך ציין, כי הקבוצה עדיין אינה מתפקדת כמו שצריך. לדעתו, יש עדיין ליקויים בהתקפה וגם ההגנה אינה פועלת כהלכה. "יחד עם זאת קיימת מגמה של שיפור ממשחק למשחק. הבעיה המיידית של מכבי ת"א פרטים על היריב הברזילאי מחר, שהוא בבחינת נעלם. לפי המידע המועט עד כה הרי ש"השחקנים מברזיל הם בעלי כושר גופני ויכולת קליעה מבחוץ" — אמר קליין.

כדורסלני מכבי ת"א ביקשו אתמול, לאחר הניעם ברכבת מפירנצה, לקיים אימון ראשון באולם המפואר של טרסר מילאנו, אולם בגלל כינוסה של ועידה בין-לאומית גדולה במקום נמנע מהם הדבר. רק היום יקיימו אימון באולם.

הפועל חולון השלימה נצחון רביעי בפולין 76:103

שרות "על-המשמר"

קבוצת הכדורסל של הפועל חולון, שזכתה עוד בשבת בטורניר הבין-לאומי בעיר הפולנית ביטום, השלימה אתמול נצחון רביעי, כאשר הכניעה את קבוצת שטאל המקומית — 76:103.

במחצית הראשונה היו הכוחות שקולים והתוצאה בהפסקה היתה 36:40 לחולון.

במחצית השנייה הפך המשחק חופשי. שתי הקבוצות זנחו את ההגנות והחולונים, במשחק יעיל ומהיר, מוטטו את יריביהם. 1500 הצופים הריעו מדי פעם למבצעי הישראלים.

כוכב המשחק היה החולוני דאוסן, שקלע 44 נקודות. הוא השיג 15 סלי-שדה מ-19 זריקות וקלע 14 כדורים חופשיים.

את שאר הנקודות לחולון קלעו: בורמור 22; בובין 11; טרי 7; מולכו 7; זיסמן 4; בן-יואב 4; אלימלך 2 ומאור 2. לשטאל ביטום הירבו לקלוע: מטישה 18 וסומצקי 18.

דאוסן הוכתר כמלך-הסלים של הטורניר; ג'יימס טרי כמטביע הטוב ביותר ושמואל זיסמן זכה בתחרות קליעה של 3 נקודות.

האמריקניות של אליצור לא משהו מיוחד...

מאת יוסף חכם

במשחק-אימון בכדורסל לנשים שנערך אמש באולם בכפר-הירוק גברה האלופה ומחזיקת-הגביע, קבוצת אליצור ת"א, על מכבי ת"א — 58:79, לאחר 36:38 למכבי ת"א במחצית.

המשחק היווה מבחן לשלוש הכדורסלניות של אליצור שחומות-העור מארה"ב שבאו למבחנים לגביע-אירופה: קרול בואקר (1.89) לא היתה יעילה מתחת לסלים. לעומת זאת ביצעה סנדרה מורי (1.77) מספר מבצעים נאים ואילו קלנט האסקינס (1.78) היתה חלשה.

בשורות אליצור הצטיינו במחצית השנייה ענת דרייגור ואורלי גרוסמן, שהגדילו את יתרון קבוצתם בדקה ה-32 ל-45:68.

● קלעו לאליצור ת"א: גרוסמן 26; דרייגור 20; מורי 10; בואקר 12; בירקו 4; קוטינסקי 4; גושן 2 והאסקנס 2.

● קלעו למכבי ת"א: שרף 14; יניצקי 12; קסטן 11; לב 8; אגאי 4; פרישברג 4; גיוסטר 3 ואלכסנדרוני 2.

שפטו מנשה הרמן וזאב נרימן.

מכבי רמת-גן זכתה בגביע

מכבי רמת-גן זכתה אמש בגביע לזכרו של יצחק (מריו) טייטל, לאחר שגברה על אליצור קרית-אונו — 68:102 (38:51).

ליאור ארדיטי (20), בינו (16), קילינג (12), רכליס (12) ונעמן (12) הירבו לקלוע למכבי רמת-גן. לקרית-אונו הירבו לקלוע: משה רייס (18), יהודה לוי (18), רוזנברג 18 ולבנובסקי 14.

● 37 נקודות שקלע פורסט מקנזי ו-25 של ארל וויליאמס העניקו אמש לקבוצתם, אליצור נוה-דוד רמלה, נצחון 112:128 על קבוצת כוכבי המזרח מארצות-הברית.

● קבוצת הכדורסל של הפועל הגליל-העליון תתמודד הערב ב-8 בכפר-גלעדי עם קבוצת כוכבים אמריקנים, המסיירת בישראל.

המו"מ באן.בי.איי. — ב"קפאון עמוק"

מאת שלמה מלתי, מיוחד ל"על המשמר"

לוס-אנג'לס — בשורה לא משמחת: לאחר שלושה שבועות ללא מגעים נפגשו נציגי הנהלת הליגה, בעלי המועדונים ואיגוד הכדורסלנים באן.בי.איי. להמשך המו"מ על הסכם חדש. הפגישה הסתיימה ללא תוצאות לאחר שעתיים וחצי. הצדדים סירבו לפרסם כל הודעה.

נודע כי המרחק בין הצדדים גדול מאוד בשלוש נקודות-מחלוקת: החתמת שחקנים מתקולגים, שוק העברות חופשי והסכם-גג בשכר לכל הקבוצות.

נמסר כי המגעים יתחדשו רק בשבוע האחרון של ספטמבר. בינתיים, עד ה-1 באוקטובר, נאסרה החתמת שחקנים חדשים או כאלה שהחוזים שלהם הסתיימו עד להסכם, אולם כזה אינו צפוי בקרוב.

לא ברור מה יקרה ב-1 באוקטובר. הסיכויים לפתוח את משחקי הליגה בנובמבר קלושים. בינתיים נמצאים כל השחקנים "באוויר". הם יצטרכו להחליט אם לחתום בארצות אחרות או להמר על הליגה המקצוענית, אז קיימת סכנה של אי חתימת חוזה עמם.

בהפועל אין מתנדבים לקבל עקרון "האחריות האישית"

מזכירות מרכז הפועל שמעה בישיבתה אתמול סקירה מפי מזכ"ל הפועל, יצחק אופק, ודנה ביישום החלטות הוועדה המרכזית של ההסתדרות בקשר לקבלת "אחריות אישית" של חברי התאגידים שהוקמו ליד קבוצות הכדורגל, הכדורסל והכדוריד של הפועל.

אופק דיווח למזכירות שבחודש יוני השנה נשלח חוזר לכל התאגידים שבו הם נתבקשו להוסיף סעיף בתקנון האומר כי כל אחד מחברי הוועד ישא באחריות אישית כלפי העמותה בכל חוב החורג מתקציבה המאושר ושנגרם בעת כהונתם. אחריות זו תמשיך ותחול גם לאחר פרישת חבר מתפקידו.

לבד מתאגיד הפועל רחובות בכדוריד מסרבים יתר חברי הנהלות התאגידים לבצע את ההחלטה, ורובם נימקו זאת בעל-פה וטענו שאינם יכולים ליטול עליהם אחריות אישית.

המזכירות החליטה להביא את הנושא לדיון חוזר בפני ועדת הספורט של ההסתדרות או הוועדה המרכזית, עם המלצה שאת הטלת האחריות האישית יש לעשות בשיתוף מועצות הפועלים. לפני הטלת האחריות על חברי התאגידים יש למצוא פתרון לגרעונות העבר.

לקראת האסיפה הכללית של ההתאחדות לספורט שתתקיים בתחילת נובמבר בחרה המזכירות ועדת סקר ומינויים. בראש הוועדה יעמוד עו"ד מיכאל צלטנר.

הליגה האיטלקית נפתחה אתמול: מגן קבוצת צסנה מנסה לבלום את כוכב נאפולי, דייגו ארמנדו מאראדונה. במשחק בו ניצחה קבוצתו 0:1 (תצלום: איי.פי.)

הפתעה באיטליה: פסקארה ניצחה אינטר במילאנו 0:2

● ליגות באירופה

הפתעה היתה אתמול במחזור הפתיחה של משחקי הליגה האיטלקית בכדורגל, כאשר אינטר מילאנו נוצחה במגרשה על ידי העולה החדשה, פסקארה — 2:0.

את השערים לפסקארה הבקיעו: הברזילאי ג'וניור והיוגוסלבי סלישקוביץ' בבעיטת-11.

יריבתה העירונית איי. סי מילאן, ניצחה בחוץ את פיזה — 1:3.

למילאן כבשו ההולנדים ואן-בסטן (בבעיטת-11) וחוליט.

גם בעלת התואר הכסול, נאפולי, ניצחה בחוץ את צ'סנה — 0:1.

תוצאות נוספות: אסקולי — רומא 1:1; אבלינו — טורינו 2:1; פיורנטינה — וורונה 0:0; יובנטוס — קומו 0:1; סמפדוריה — אמפולי 0:2.

שער לנאפולי: סלבטורה באני (קרקה לא שיחק) וליובנטוס, בלי איאן ראש, הבקיע מארינו מאגרון.

נצחון גבוה לריאל

נצחון גבוה השיגה האלופה הספרדית, ריאל מדריד, לפני משחקה מתיתיים עם נאפולי, בגביע-אירופה לאלופות. היא הביסה את סאראגוסה, מחזיקת הגביע — 1:7, כששישה שחקנים התחלקו בשערים.

ברצלונה נחלה הפסד שני רצוף, והפעם על-ידי בת-עירה אספניול — 2:0.

רוזנטל הבקיע שער ראשון

רוני רוזנטל הבקיע שער ראשון העונה בליגה הבלגית בכדורגל, כאשר קבוצתו, פ.צ. בריז', סיימה בתיקו במגרשה עם המובילה אנטוורפן — 2:2.

רוזנטל, שכבש את השער הראשון במשחק, גילה יכולת טובה על-אף שהחטיא שתי הזדמנויות נוספות.

מאלין, עם אלי אוחנה, ששיחק 90 דקות ולא הבקיע, הכניעה במגרשה את העולה החדשה, סנט. טרויידן — 0:3. החלוץ הישראלי החטיא משלושה מצבי-הבקעה קורצים.

בוורן, עם משה סיני, ששיחק, הובסה במשחק-חוץ ע"י וארגם — 4:1.

ישראלי רביעי, אייל בגלייבטר, שיחק 75 דקות במדי האסלט מהליגה השנייה, במשחק התיקו 1:1 עם ז'יל.

האלופה, אנדרלכט, השיגה נצחון-חוץ על קראוטרן — 0:3, ותופסת את המקום הרביעי עם 9 נקודות, אחרי אנטוורפן (10), ווארגם ומאלין, עם אותו מספר נקודות. בריז' מדורגת חמישית עם 8 נקודות.

נצחון גבוה לאיינדהובן

נצחון גבוה השיגה האלופה, פיליפס איינדהובן, בליגה ההולנדית, על וולנדאם — 1:4, משלושער של חנס גילהאוס. את שער הכבוד לוולנדאם הבקיע הדני מורן לרבי.

אייאקס אמסטרדם הפסידה באוטרכט — 2:1, ורודה, בה משחק מוטי איוניר, ניצחה באותה תוצאה את וילהם.

פיליפס צועדת בראש עם 12 נקודות משישה משחקים, לפני ספרטה פיינורד וצוולה, עם 10 נקודות משבעה משחקים. ספרטה ופיינורד נפרדו אתמול בדרבי של רוטרדאם בתיקו 1:1

● צרפת: החלוץ האנגלי מרק הויטלי ממשיך להבקיע בליגה. שער שכבש בבעיטת-11 העניק נצחון למונאקו על בורדו — 0:1.

● התעמלות

מתעמלות ישראל מוליכות בנורבגיה

נבחרת הנשים של ישראל בהתעמלות מוליכה בתחרות בין-לאומית משולשת במולדת, נורבגיה, בתום תרגילי החובה.

ישראל צברה 181.9 נקודות, לפני בלגיה — 178.25 ונורבגיה — 177.1.

רביטל שרון מדורגת ראשונה בקרב-4 עם 37.95 נקודות; פרנסיס גארט שנייה — 36.95, ומיכל ארטן רביעית — 36.45.

"מכה טובה": תושב קרית-גת זכה ב-415 אלף שקל בטוטו

תושב קרית-גת הוא הזוכה היחידי בטוטו בשבת, כשניחש את כל 14 תוצאות משחקי המחזור השני בליגות הלאומית והארצית. הוא יקבל 415,457 שקל.

26 מנחשי 13 תוצאות נכונות יקבלו 5960 שקל; 422 מנחשי 12 תוצאות נכונות יקבלו 366 שקל; 4078 מנחשי 11 תוצאות נכונות יקבלו 37.50 שקל ו-23,883 מנחשי 10 תוצאות נכונות יקבלו 6 שקל.

ישראל תשתתף כחלק מהמערב בקונגרס בפראג

● כדוריד

מאת יוסף חכם

בכנס המדינות המערב-אירופיות בכדוריד, שנערך שלשום באנטוורפן, בלגיה, הוחלט כי איגוד הכדוריד הישראלי יהיה שווה זכויות ויוכל להשתתף בקונגרס הראשון של מדינות המערב והמזרח, שיתקיים בשנה הבאה בפראג.

את ישראל מייצגים בכנס מזכ"ל ההתאחדות לספורט, שמואל ללקין, יו"ר איגוד הכדוריד, מני וייצמן וסגנו שמואל אבנון.

הנציג ההולנדי מתח ביקורת קשה על יו"ר ההתאחדות הבין-לאומית בכדוריד, ארווין לאנץ, על שמנע בקונגרס שנערך בדקר, סנגל, את אירוח משחקי אליפות העולם דרגה ג' בחודש פברואר בישראל. המשחקים הועברו לפורטוגל.

בכנס באנטוורפן אושר שהטורניר הדו-שנתי בכדוריד, שבו משתתפות נבחרת גרמניה, דנמרק, אירלנד וישראל, יתקיים בפברואר 1989 בישראל.

[illegible]

ספרד — יוון 71:85

נבחרת הכדורסל של ספרד ניצחה אמש במשחקי הים-התיכון בלטקייה, סוריה, את אלופת אירופה, יוון — 71:85 (38:44).

אלבניה ניצחה את איטליה בכדורעף לנשים — 3:0.

בתום היום השני יש לשלוש מדינות מדליות-זהב: איטליה 11 זהב, 8 כסף ו-1 ארד, לפני צרפת 4"4"1 וספרד 1"2"3.

שלוש מדליות-זהב לשחיין עיוור מישראל במוסקבה

מאת אברהם תשובה

השחיין הנכה יוהר כהן, חבר בית-הלוחם באפקה, זכה בסוף השבוע בשלוש מדליות זהב בתחרויות אליפות אירופה לעיוורים שנערכות במוסקבה.

בשלושת ימי התחרויות, שהחלו ביום שישי, ניצח יוהר כהן במשחים ל-50 מטר חופשי, בזמן 28.71 שנ'; 50 חזה — 38.08 שנ' ו-50 גב — 37.08 שנ'.

לאחר נצחונו בכל אחד מהמישחים הוענקה ליוהר כהן מדליית-הזהב, לקול נגינת "התקווה".

המשלחת הישראלית זכתה ליחס נאה מצד הקהל והוועדה המארגנת. במירוץ המרתון מחר ישתתף הישראלי דוד יעקוטביץ.

ארזוות שבדיות: הטניסאים סטפן אדברג ומאטס וילאנדר יורדים חבוקים מהמגרש בפלשינג-מדו, ארה"ב, לאחר שוילאנדר גבר על אדברג בחצי-הגמר (תצלום: איי.פי.)

תכנות קפדניות לתחרויות-סוכות ברמת-השרון

קונורס מעל לדירוג

מאת יצחק וימוזף

ג'ימי קונורס, הטניסאי האמריקני המצטיין, יגיע לישראל ביום שני, ה-12 באוקטובר, וישתתף בטורניר הפרס הגדול הנושא את שמו של משולם ריקלים, שיתקיים במרכז הטניס ברמת-השרון.

קונורס, בן ה-35 (חגג לפני שבועיים את יום הולדתו), ביקש שלא לדרגו בטורניר.

לפיכך זכה בהזמנה חופשית, יחד עם הבלתי-מדורג שלמה גליקשטיין (374 בעולם) והצעיר עמית נאור.

קונורס יגיע לישראל מטורניר-הזמנה בהשתתפות שמונה טניסאים, מהטובים בעולם, שייערך באטלנטה, ארה"ב. מטוס פרטי יטיס את ג'ימי מאטלנטה לנמל-התעופה קנדי, משם ימשיך לישראל.

המדורג מספר 1 בתחרות-ריקלים, ברד גילברט, יבוא לישראל מתחרות שתיערך באריזונה.

בטורניר הפרס-הגדול, שהוא חלק מתחרות נביסקו, יחוג מרכז הטניס את תחרות-העשור שלו.

בנוסף לג'ימי קונורס וברד גילברט ישתתפו באירוע גם עמוס מנסדורף (מדורג שני), אהרון קריקסטיין (אם יחלים משבר הליכה ממנו הוא סובל), השבדי לונדגרן, המערב-גרמני וסטפאל, הבריטי בייטס והדרום-אפריקני שטיין.

במסיבת עיתונאים, שהתקיימה אתמול בת"א, מסר ד"ר איאן פרומן, מנהל מרכז הטניס ומנהל התחרות, כי משולם ריקלים המממן העיקרי של פרסי התחרות, לא ישתתף, ובנו הוא אשר יעניק את הפרס למנצח.

בסיום התחרות בשבת, ודין באוקטובר.

אורח-הכבוד של תחרות-סוכות יהיה פרד פרי, שדורג בין השנים 1931-1933 בין שבעת הטניסאים הטובים בעולם. בין השנים 1934-1936 ניצח בגמר וימבלדון והיה מדורג מספר 1 בעולם. כיום משמש כפרשן טניס.

נאוורטילובה — אלופת פלשינג-מדו

האלופה מרטינה נאוורטילובה הגנה על תוארה האמריקני בפלשינג-מדו, כשניצחה את יריבתה המערב-גרמניה שטפי גראף — 6:7, 6:1 במשחק שנמשך 77 דקות.

קודם-לכן ניצחה מרטינה את גראף בגמר וימבלדון, לאחר שהפסידה לגראף בגמר פתוחה צרפת.

הגמר בין הגברים יפגיש את אלוף השנתיים האחרונות, איוואן לנדל, והשבדי מאטס וילאנדר, שהעפיל לראשונה לגמר האמריקני. בחצי-הגמר הכניע לנדל את ג'ימי קונורס — 6:4, 6:2, 6:2 ווילאנדר עמל קשה כדי לגבור בארבע מערכות על בן-ארצו סטפן אדברג.

● קבוצת מכבי ראשון-לציון מהליגה הארצית, החזיקה אמש מעמד מחצית אחת במשחקה עם מכבי נתניה מהלאומית (40:36). כתבנו [illegible] מוסף כי במחצית השנייה [illegible] קולוב ייטס (24), וילי בראון (20) ומייקל קרטר (16) והצעירים [illegible] מכבי בנגבים לנצחון.

מה ● מתי ● היכן

מדינת ישראל
חוק התכנון והבנייה תשכ"ה 1965
מרחב תכנון מקומי
נהריה

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבנייה, תשכ"ה 1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבנייה, מחוז הצפון, החליטה באשור שר הפנים לאשר שנוי תכנית מתאר הנקראת תכנית מס' 5136 שנוי לתכנית מתאר מס' 851 הגדלת אחוזי הבנייה וקומות, נהריה, שהודעה על הפקדתו ביחד עם התשריט המצורף אליו, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3255 מיום יו' בתשרי התשמ"ו (3.10.85) עמוד 443.
ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית:
גוש 18171 חלקה 95.
עיקרי מטרת שנוי התכנית: הגדלת מספר הקומות מ-3 קומות על עמודים ל-4 קומות, הגדלת אחוזי הבנייה המותרים מ-85% ל-138% כאשר מתוכננת מעלית לבנין והפיכת דיור מ-9 יחידות ל-16 יחידות.
שנוי בקוי בנין צדדיים מ-5 מ' ל-4.5 מ'.
השנוי האמור בצורה שבו הועדה המחוזית אישרה אותו ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית ואושרה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבנייה נהריה שבעיריית נהריה.
כל המעונין רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
עמרם קלעג'י, יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבנייה צפון

ועדת המשנה לתכנון ובניה
מרחב תכנון מקומי
ראשל"צ

הודעה לפי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבנייה תשכ"ה 1965

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לועדת המשנה לתכנון ולבניה ראשל"צ בקשה למתן הקלות חלקה 129 בגוש 3926 רחוב רוטשילד 109. לפי תכנית מתאר תכנית מפורטת נמצאת החלקה הנ"ל באיזור מגורים ג' ומותר לבנות עליה: קיים בית מגורים משותף.
בקשת בעלי החלקה בקשת דיירי הבית הקלה לתוספת בניה 5570 לצורך סגירת מרפסות.
לכל מי שיש התנגדות מאיזו סיבה שהיא לבקשה הנ"ל יואיל להגיש לועדה תוך מועד של 15 יום החל מיום פרסום מודעה זו בעיתון. באם לא תתקבל כל התנגדות בתקופה הנ"ל תובא הבקשה לאישור.
מ. ניצן, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה ראשון לציון
16.7.87

מרחב תכנון מקומי "שורקות"
חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

בהתאם לסעיף 149 לחוק — הרינו מודיעים בזאת, כי הוגשה בקשה לועדה המקומית "שורקות" למתן הקלה בגוש 3742 מגרש 41 — בית-חנן.
מהות ההקלה:
1. הקטנת מרחק בין 2 מבני מגורים מ-5,0 מ' ל-4,6 מ'.
2. הקטנת מרחק בין מבנה מגורים לבית אמון מ-7,0 מ' ל-6,2 מ'.
כל מי שיש לו התנגדות להוצאת ההיתר הנ"ל, רשאי להגיש התנגדותו המנומקת בכתב תוך 14 יום מפרסום הודעה זו, למשרדי הועדה המקומית "שורקות", דואר גבעת-ברנר 60948.
ציון כהן
יו"ר הועדה המקומית שורקות

חוק התכנון והבניה תשכ"ה-1965 מרחב תכנון מקומי
שמעונים
הודעה בדבר הפקדת תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965 כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון שמעונים הופקדה תכנית הנקראת מס' — 361/03/7 — ישוב בידואי אלקיה.
ביחד עם התשריט המצורף אליו.
עיקרי הוראות התכנית: קביעת יעודי קרקע ליצירת שכונות מגורים, קביעת מגרשים למגורים ולמוסדות ציבור שכונתיים וקביעת מגבלות בניה בשטחים אלה וכן קביעת דרכים ושטחים ציבוריים פתוחים.
ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: שטח התכנית: 199 דונם מתכם צ/1 ישוב בידואי אלקיה.
כל המעוניין בתכנית רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן כל זכאי על פי סעיף 100 לחוק, רשאי, תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה. התנגדות תוגש בכתב בפירוט והנמקות בלווי תצהיר המאמת את העובדות עליהן מסתמכת ההתנגדות.
שלום דנינו, יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה תשכ"ה-1965 מרחב תכנון מקומי
הגליל העליון
הודעה בדבר אישור תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הצפון, אישרה תכנית מפורטת הנקראת תכנית מפורטת מס' 4917 — חלוקת מגרשים מחדש, בית הלל והסביבה שהודעה על הפקדתה, יחד עם התשריט המצורף אליה, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3291 מיום כ' בשבט התשמ"ו (12.1.86) עמוד 1186 ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית:
גושים בשלמות 13180, 13188, 13281.
חלקי גושים: 13119, 13128 — 13131, 13170, 13172 — 13174, 13177, 13179, 13181, 13187, 13189 — 13191, 13282, 13286 — 13288, 13430.
עיקרי מטרת התכנית:
א. ביטול ואיחוד חלקות קיימות וחלוקתן מחדש בהתאם למצב הקיים והפיתוח בעתיד.
ב. ביטול דרכים קיימות והתוית דרכים חדשות.
ג. ביטול מקרקעי יעור.
התכנית האמורה, בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותה ביחד עם התשריט המצורף אליה, הופקדה במשרדי הועדה המחוזית האמורה וגם במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה — הגליל העליון שבמועצה האזורית הגליל העליון, קרית שמונה.
וכל המעונין רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
עמרם קלעג'י, יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה — מחוז הצפון
תאריך: יד באב התשמ"ז 9.8.1987

מרחב תכנון מקומי
הגליל המזרחי
הודעה לפי סעיף 77 לחוק התכנון והבניה
התשכ"ה-1965

הועדה המקומית לתכנון ולבניה הגליל המזרחי מודיעה, כי בישיבתה מס' 104/87 מיום 17.8.87, הוחלט על הכנת תכנית מפורטת במגדל.
השטחים הכלולים בתחום התכנית:
בגוש: 15510 חלקות 49—65, 78—79, 104—148, 154, 167, 169, 171, 172.
בגוש: 15513 חלקות 112, 113, 119, 120, 142, 188, 189.
בגוש: 15571 חלקות 1—22, 26, 33, 36, 40, 76.
בגוש: 15518 חלקות 1—25.
סעיד ע. חיק — יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה הגליל המזרחי — טבריה

טלוויזיה

08.00 טלטקסט — עד כאן — חדשות. 08.05 שעת כושר. 08.40 ראשית הקריאה — כלי סורות — ל. 09.00 אנגלית ה. 09.20 חשבון שעת כושר. 08.40 הקריאה — כלי סורות — ל. 09.00 אנגלית ה. 09.20 חשבון משוט ר' — והתחלקות (כ). 10.10 אנגלית ו'. 10.30 הניל הרד — רגע עם דודלי — גם רגע כונה בית (כ). 11.00 ערבית מדוברת — ר'—ה' — קריש (אל) סאעה 11.15 אנגלית ט'. 12.30 גיאוגרפיה של א"י — פני הארץ — ליד הנחל (כ). 12.09 אנגלית ח'. 12.25 תלמוד — שניים אוחזין — היכי דמי, חלק 1 (כ). 13.00 גיאוגרפיה כללית — ז'-ט' — המרכה. 13.30 אנגלית י"א-י"ב. 13.45 צרפתית — העשרה. 14.00 טלטקסט — נער כאן — חדשות. 14.05 חוכב הטבע פרק 11 — במעלה הנהר ובמורדו הזוג דארל מסייר לאורך הנהר וואי שבוולס. 14.30 קסים קסם. 14.55 נחשון. 15.00 קשר משפחתי. 15.40 שעת כושרך. 15.50 מאחיים שניות למעשה הלול. 15.55 הפתרון בערוץ המשה המייל פרק אחרון אמריקה — קיים וקון נישאים ומפליגים לאמריקה. 17.00 ערב חדש — מנחת רפי רשף. 17.30 דוביכחת לי "מפגש הכוכבים". 17.55 "אחות קוקייה" — סדרת דרמה, קט, שגדלה כבת יחידה, מגלה שנתיים לפני הלידה, השאירה אמה את אחותה בעגלה בפתח חנות. האם סובלת מרגשות אשם, וקט גדלה באווירה של מתח וחשד. 18.30 קיצור החדשות (ערבית). 18.32 סקירת תכניות (ערבית). 18.35 ספורט (ערבית). 19.30 חדשות (ערבית). 20.00 כותרות מבט. 20.02 "אלגרו" — תכנית אחרונה. 21.00 מבט לחדשות. 21.30 "תשדירי שירות" "קשרי משפחה" הפרק התשיעי: "הלאה הנשק הגרעיני" סטיבן ואליס קיטון יוצאים להפגנה נגד הנשק הגרעיני בערב חג ההודיה, ובמקום לסעוד עם משפחתם את סעודת החג הם מבלים את הערב בכלא המשטרה. 22.00 "זה הזמן" — תכנית אירוח שבועית מנחה רם עברון. 22.50 "מיאמי, מחלק המוסר" שם הפרק: "איש לא חי לנצח". 23.35 פסוקו של יום. חדשות הלילה.

ערוץ 2
19.00 לקט שירים מ"שעה טובה" 19.30 חיבור שני — ג'או בלוס-אנג'לס 20.00 תעודה — משה שמיר. 21.00 סוף 2.

רדיו

קול המוסיקה

06.01 צלילי בוקר. 07.09 בהאונה נינוחה. 09.00 קונצרט בוקר — רספיגי: חלונות כנסייה; ויוואלדי: קונצ'רטו לכנור ולתזמורת; הבאנס: רפסודיה ארמנית מס' 3 לתזמורת ולכלי קשת; שטוז: חמישייה בדו מינור לחליל, קלרניות, קרן בסון ופסנתר; שוסטקוביץ': קונצ'רטו מס' 1 בסי במול מג'ור לצ'לו ולתזמורת; ביזה: רומא סימפוניה בדו מג'ור. 11.57 פינת השיר — משירי ש. שלום. 12.00 מן הסרטייה. 13.05 בהאונה נינוחה. 15.00 הסברה מוסיקלית — תגוזות הרגש — תכנית עשירית. 16.00 מאולמי הקונצרטים שלנו — הפילהרמונית הישראלית, מנצח רימתר לפארה, סולנים שילה ארמסטרונג — סופרן, אלכסיס וייסנברג — פסנתר; מוסלו קברטה ברהמס קונצ'רטו מס' 1 לפסנתר ולתזמורת (ש"ח). 18.00 רגש על הביצוע — על אחת כמה וכמה. 19.00 בין הכרים — מעולם מטעמי המוסיקה — מיצירותיו של גבריאל פורה. 20.05 אינטרלוד — רצף מוסיקלי. 20.27 פינת השיר. 20.30 מאולמי הקונצרטים בעולם — קונצרט בסדרה אוסטריה ושכנותיה — איטליה — רספיגי: מורקות רומאה; בוזוני: קונצ'רטו לכנור ותזמורת אופ. 35 א'; מליפיירו: הפסיון מחוה — מיסתוריון לסופרן, שני טנורים, בריטון מקהלה ותזמורת. 22.30 פעם ועוד — סטיבן סקוט: מוסיקה למיתרים מקושתים. 23.00 מחזורי יצירות — בטהובן: סונטות לכנור ולפסנתר שלישיות.

רשת א'

07.30 רדירקל. 08.05 תוגה — עם בני הנדל. 08.27 משפט דמיאניוק — שידור חי מבנייני האומה בירושלים. 18.05 שירים עבריים. 13.30 חדשות ויומן באנגלית. 13.45 חדשות ויומן בצרפתית. 14.06 בראש צעיר — מגוון יומי לילדים ולבני נוער. 15.27 האוניברסיטה הפתוחה — יהדות ארצות-הברית במאה ה-20 — תפוצת היהודים בקרב יהודי ארצות-הברית — חלק שני — פרופ' ישעיהו ליבמן. 15.57 משפט דמיאניוק — שידור חי מבנייני האומה בירושלים. 19.05 סיכום המשנה היומית. 19.30 שידורים לעולים. 22.05 לכל אדם כוכב — עם האסטרולוג אילן מקר. שידור חי ממצפה הקוסמוס בתל-אביב

רשת ב'

07.00 הבוקר הזה. 08.05 עושים עניין — עם גבי גזית ושלום קיטל. 09.05 כוכבת הבוקר — עם רינון חורק. 10.05 כל צבעי הקשת — מגוון יומי. 12.10 אלף-אלף בבית — עם אהוד מנור. 13.05 בחצי היום — חדשות ומוסיקה. 14.05 לראות או לא לראות — יומן חדשות לתרבות ולאמנות. 14.30 כה צחוק — הזוי. 15.05 רגעי קסם. 16.05 יומן כלכלה. 16.30 על מספרים ואנשים — מגוון המשק והחברה. 17.06 שירים ושעורים. 17.55 קראתי ספר — קוראים ממליצים. 18.06 מדרום לסמכטיון — עם יהודים ועל יהודים בדרום-אמריקה. 19.35 דין ודברים — מגוון לענייני חוק ומשפט. 20.05 סולם המזורות — מצעד הפזמונים המסורתיים. 22.05 שירים מדרום-אמריקה. 23.05 מדרום לסמכטיון — עם יהודים ועל יהודים בדרום-אמריקה — דיון בהשתתפות מומחים ובגל פתוח: עלייה שבין מצוקה לרווחה על קשיי העלייה וקשיי הקליטה של יהודי דרום-אמריקה.

גלי צה"ל

06.05 צלילי בוקר — שירים עבריים. 06.30 פוקחים עין. 07.07 שבע אפס שבע — עם אלכס אנסקי. 08.00 בוקר טוב ישראל. 10.05 אילה בוקר — עם אלי ישראלי. 10.05 מוסיקה — עם אורלי יניב. 11.05 נכון לעכשיו — עם רפי רשף. 13.05 אחד אחר — להיטים עבריים. עורכת ומגישה שירה גרא. 14.05 דו רה מי — עם רני קרסל ודודי לנץ. 15.05 שירים לחג — עם ארז טל. 16.05 ארבע אחר הצהריים שעה של שירים עבריים. 17.00 ערב טוב ישראל. 18.05 ספרא וסייפא — ירחון לענייני ספרות צבאית. עורך ומגיש איתן גלבוע. 18.45 משלש — עימות יומי בענייני השעה. 18.57 הודעות לחיילים. 19.05 שירים מכאן — שירים עבריים עם שירה גרא. 20.05 ספרים רבותי ספרים — המגאזין הספרותי של גל"צ (ש"ח). 21.00 מבט לחדשות. 21.30 לילה לא שקט. 22.05 על הדבש ועל העוקץ. 23.05 עשרים וארבע — היום שהיה — עם ירון וילנסקי. 23.55 שירת חצות — עם המסורת חדרה לוד. 00.05 ציפורי לילה — עם יאיר לפיד. תוכנית מוסיקלית בנימה אישית. 02.05 לא רוצים לישון מוסיקה לשעות הקטנות של הלילה. 05.05 צלילי בוקר — שירים עבריים.

שידורי צה"ל 2

19.05 רדיו רדיו — עם יואב קוטנר. 20.05 סבבבבסים — אינפורמציה, רשי"ם, משחקי רדיו ומוסיקה. 22.05 הפסקת עשר — עם מיכל ניב. 23.05 קול הג'אז הזה — עורך ומגיש: דני קרסל.

רשת ג'

06.04 בחורה לאשר — להיטים ותיקים. 07.07 שיר בבוקר בבוקר — שירים עבריים. 09.05 מה, כבר תשע — עם אבי אתגר. 10.05 דברים טובים — עם שמירה אימבר. 11.05 שבעים מי יודע — שירי שנות השבעים. 12.05 אהבה יומיומית — עם יוסי סיאס. 13.05 רק בימי חול — עם מנחם פרי. 14.06 לי ולך — שיר וברכה. 15.05 חדש, חדש ומחודש — עם שוש עטרי. 16.05 הצגה יומית — עם יקיר אביב. 18.06 זהו זה... — מצעד פזמוני העבר — עם קובי ברקאי. 20.05 קו ההתחלה — תקליטי-שירים ראשונים. 21.05 קצה אחרת — סוף מתקדם — עם אורלי מורג. 23.05 הלילה הוא שירים.

קולנוע

תל-אביב
9.30 ,7.15 ,4.30
אסתר: לוחם עם כבוד 5, 7.15, 9.40
אורלי: משפ' פלודר 5, 7.15, 9.30
בן-יהודה: כלא הילטון 4.30, 7.00, 9.30
גת: בלוז לחופש הגדול 3.15, 6.15, 9.15
גורדון: השכונה שלנו 7.00, 9.30
דקל: האלמנה השחורה 5, 7.15, 9.30
דרייב אין: נינג'ה אמריקאי 3 7.45
חן: צעיר מכדי למות 5, 7.15, 9.30
לימור חרש: המורד 4.30, 7.15, 9.30
מוזיאון ת"א: מזהו של סוכן 7.30, 9.30
9.30 ,7.15 ,4.30
סינמה 1: ילדים חורגים לאלוהים 5, 7.15, 9.30
סינמה 2: 007 באזור מסוכן 5, 7.15, 9.30
פאר: לא שם זין 5, 7.30, 9.30
פאריס: מתפשת את גורדר 12, 2, 7.15, 9.30
רב-חן:
חן 1: פגישה עיוורת 5, 7.30, 9.50
חן 2: ליבו של אנג'ל 5, 7.25, 9.45
חן 3: הנוכל האוהבת והמאוהבת 5, 7.40, 9.45
חן 4: נשק קטלני 11, 2, 5, 7.40, 9.45
חן 5: אני והחברה 11, 2, 5, 7.40, 9.45
שחף: סוד ההצלחה 4.30, 7.00, 9.30
תל-אביב: שומר ראש 5, 7.15, 9.30
תכלת: החנות מעבר לפינה 4.30, 7.00, 9.35
לב 1: המשפחה 2, 4.30, 7.15, 9.30
לב 2: גברים גברים 2, 5, 8, 10.00
לב 3: ימי הרדיו — שעות: כמו לב 2
לב 4: נרדפי החוק 2, 5, 7.50, 10.00

רמת-גן
ארמון: פגישה עיוורת 4, 6.40, 9.30
לילי: לא שם זין 7.15, 9.30
ארמון: לוחם עם כבוד 5, 7.30, 9.45
רב-גן:
גן 1: הנוכל האוהבת והמאוהבת 5, 7.20, 9.40
גן 2: בלוז לחופש הגדול 5, 7.20, 9.40
גן 3: אני והחברה 5, 7.30, 9.40
גן 4: לבו של אנג'ל 6.15, 9.15

ירושלים
אדיסון: שומר ראש 4.30, 7.15, 9.30
אורגיל: בלוז לחופש הגדול 4.30, 9.15
בית אגרון:
וולט דיסני — במבי 16.00
זכרונות אהבה מפירנצה 18.00
נערי הכרך 20.15
מופע הקולנוע של רוקי 22.00
כפיר: סוד ההצלחה 4.00, 7.00, 9.30
אורגיל: בייבי אריזונה 4.30, 7, 9.15
מיטשל: גבר מאוהב 7.00, 9.00
סמדר: ימי הרדיו 7.00, 9.30
חביב: סגור לרגל שיפוצים
אוריון
אור 1: לא שם זין 4.30, 7.15, 9.15
אור 2: צעיר מכדי למות 4.30, 7.15, 9.30
אור 3: תמיד 4.30, 7.00, 9.00
אור 4: נכר בהומנה 6.30, 9.00
אור 5: קוקה קולה קיד 4.30, 7.00, 9.00
עדן: נינג'ה אמריקאי מס' 3 4.30, 7, 9.00
תיאטרון ירושלים:
שיחות מלוכלכות 18.45, 21.45

חיפה
אורה: צעיר מכדי למות 4.30, 7.00, 9.15
חן: ההצגה מעבר לפינה 4.30, 6.45, 9.00
עצמון 1: שומר ראש 4.30, 7.00, 9.15
עצמון 2: גבר מאוהב 4.30, 7.00, 9.15
עצמון 3: ילדים חורגים לאלוהים 4.30, 7.00, 9.15
רון: משפ' פלודר 4, 6.30, 9.00
אמפי: רחובות של זהב 4.30, 7.00, 9.15
אורלי: בלוז לחופש הגדול 6.45, 9.15
קרן אור המחודש: לא שם זין 7.00, 9.15
פאר: לא שם זין 5.00, 7.30, 9.30

נתניה
שרון: הנוכל, האוהבת והמאוהבת 5, 7, 9.15
סטודיו: משוגע מראי 5, 7, 9.15

חולון
סביון: נינג'ה אמריקאי 3 5, 7.15, 9.30
מגדל: לוחם עם כבוד 6.00, 9.00
ארמון: קרוקודיל דנדי 5, 7.30, 9.30

בת-ים
עצמאות: עצמאות — סוד ההצלחה 5, 7.15, 9.30

הרצליה
היכל: נינג'ה אמריקאי 3 5.00, 7.15, 9.30

באר-שבע
חן: נינג'ה אמריקאי 3 4.30, 7.30, 9.30

פתח-תקוה
היכל 1: משפחת פלודר 5, 7.15, 9.30
היכל 2: סוד ההצלחה 5.00, 7.15, 9.30
היכל 3: שם הוורד 7.15, 9.30

עפולה
מטרו: נשק קטלני 9.00

גבעתיים
חדר: סוד ההצלחה 4.30, 7.15, 9.30

ראשון-לציון
רון 1: משפחת פלודר 5.00, 7.30, 9.30
רון 2: סוד ההצלחה 5.00, 7.30, 9.30

תיאטרון

הבימה
התיאטרון הלאומי
הערב יום ב', 14.9
אילוף הסוררת: 17.30, 20.30
נפש יהודי: 20.30

שרותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי-מרקחת

בת-ים
גני בת-ים — הנביאים 3

חולון
אחוה — הנשיין 52

ירושלים
רפאל — זלמן סורוצקין 39

נתניה
קרניאל — מ. מסחרי ק. נורדאו

פתח-תקוה
אסותא — ברון הירש 21

רמת-גן
פינצ'י — חיבת ציון 43

תל-אביב
לב העיר — אחד העם 69
השל"ח — קופ"ח מכבי, השל"ח 7

חיפה
יבנה — אבן סינא 7

משטרה

ירושלים, תל-אביב, חיפה, רמת-גן, בני-ברק, חולון, פתח-תקוה — טל' 100. באר-שבע, נהריה, נתניה, נצרת — טל' 100. אילת — 1244 חדרה — 22444.

רכבות

מירושלים לבני-ברק וחיפה:
בימים א'-ה': 16.00
בימי ו' וערבי חג: 11.30
מחיפה לבני-ברק וירושלים:
א'-ה': 7.00
מתל-אביב לחיפה:
בימים א'-ה': 6.00, 7.00, 8.00, 8.16, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00.
מתל-אביב לנהריה:
בימים א'-ה': 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00.
מחיפה, בנימינה, לתל-אביב:
בימים א'-ה': 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.05*, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30.
מנהריה לחיפה ותל-אביב:
בימים א'-ה': 6.30, 9.05, 10.40, 14.35, 16.35, 18.38
בימי ו' וערבי חג: 9.05, 10.35.
* הרכבת תופעל בימי א' בשבוע יום אחרי חג בלבד.

תורנות בתי-חולים

תל-אביב והמרכז
● בית החולים ע"ש שיבא תל-השומר - כל המחלקות - כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח-תקוה - כל המחלקות - כל השבוע.
● בית החולים ע"ש רוקח תל-אביב - בימים ב', ד', ו' - כירורגיה ופנימית. ילדים - כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל-אביב - בימים א', ג', ה' שבת - כירורגיה ופנימית.
● בית החולים וולפסון, חולון - כל המחלקות - כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא - כל המחלקות - כל השבוע.

נתניה
● בית לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים - כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים
שערי צדק - עיניים, פנימית
בקור חולים — ילדים
הדסה ע"כ — כירורגיה, אורטופדיה, א.א.ג.
משגב לדך — נשים

מוקד קופ"ח כללית
המוקד ימסור מידע טלפוני בימים א'-ה' ב-08.00-20.00, בימי ו' 08.00-15.00 טלפונים: 03-433500, 03-433800.
יד ביד - אוזן קשבת בטלפון להורים ולנוער - קו לנוער במצוקה
ירושלים - 02-243355
ת"א - 226027 (24 שעות)
חיפה - 04-229486 (11.00-20.00)
גליל מערבי - 04-922222
קו פתוח להורים במצוקה: בימי ב' רביעי - טל. 222752.
"קו פתוח" — אוזן קשבת לילדים ובני-נוער 03-321680 (24 שעות)

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים שליד החסתי לרפואת שיניים בישראל
בתל-אביב — בימים א'—ה' בין השעות: 21.00—23.00. בלילות שבת וערבי חג בין השעות: 16.00—24.00. בשבתות ובחגים בין השעות: 15.00—21.00.
הכתובת: רח' בר-כוכבא 49, טל' 284649.
בחיפה: רחוב הגפן 26, קומה ב', טל' 523566, פתוחה מדי יום ביומו, כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ-20.00 עד 23.00 בערב.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00—24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד.
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המעלית) קומה א', טל': 294869, 03-285822.

מרכז סיוע לקורבנות אונס
לרעננה ואיזור השרון, טל' 052-32482 בימים א'—ה' בשעות 17.00—21.00.

עזרה ראשונה נפשית
ער"ן ירושלים — טל' 02-227171.
ער"ן תל-אביב — טל' 03-5461111.
ער"ן ילדים ונוער, ת"א — טל' 03-261113.
ער"ן חיפה — טל' 04-672222.
ער"ן באר-שבע — טל' 057-418111.
ער"ן נתניה — טל' 053-35316.

סילוק מיטרדים
מוקד עת"א למקרים דחופים — טל' 106.

מד"א

ירושלים, ת"א, חיפה — טל' 101. רמת-גן, בני-ברק, גבעתיים — טל' 781111. לוד, רמלה — 101, טל' 08-221022. עפולה — טלפון 065-93334. טבעון — 101. טלפון 04-931401. נהריה — טל' 04-823333. בת-ים — טל' 5511111. באר-שבע — טל' 057-74767. שה"ל בגוש דן, טל' 03-330848.

הוועידה לקידום היצירה הערבית נפתחת הערב בסימן מחלוקת

הסופרים המזוהים עם „המתקדמת" מחרימים הוועידה ● חברי התאחדות הסופרים הערביים המזוהים עם חד"ש טרם החליטו אם ישתתפו

מאת קאסם זייד, כתב „על המשמר"

הוועידה הראשונה לקידום מעמד היוצר והיצירה הערבית תתקיים היום בנצרת בהשתתפות שר־החינוך והתרבות יצחק נבון והשר עזר וייצמן. לוועידה הוזמנו כל הסופרים והמשוררים הערביים על כל זרמיהם הפוליטיים.

מארגנת הוועידה בקי פריישטט, יועצת מ"מ ראש הממשלה לענייני תרבות ואמנות, אמרה, שהסופרים והמשוררים הערביים לא זכו עד כה לתמיכה מוראלית וכספית לקידום יצירותיהם ושהמטרה העיקרית של הוועידה היא לפעול להענקת מילגות לסופרים ערביים שיאפשרו להם להתפנות לכתיבה. בוועידה יוצגו יצירותיהם של הסופרים והמשוררים הערביים.

לכתבנו נודע, שהסופרים והמשוררים חברי מערכת כתב העת „אל־כואכב" המזוהים עם התנועה המתקדמת לשלום החליטו להחרים את הוועידה. בקי פריישטט אמרה, כי הסיבה להחרמתם את הוועידה היא האשמתם אותה בשיתוף פעולה עם הסופרים חברי חד"ש. היא הפריכה טענה זו ואמרה, שהיא שואפת להגיע לשיתוף פעולה עם כל הסופרים והמשוררים הערביים מכל גוני הקשת הפוליטית.

חברי התאחדות הסופרים הערביים, שהוקמה לפני שבועיים והידועה בהזדהותה עם חד"ש, טרם החליטו אם לקחת חלק בוועידה לקידום מעמד היוצר והיצירה הערביים. מזכיר ההתאחדות, מוחמד עלי טהה, אמר, שההתאחדות החליטה לתת יד חופשית לחבריה להחליט אם להשתתף בוועידה. הוא הסביר כי ההיערכות לקיום ועידה זו קדמה להקמתה של התאחדות הסופרים הערביים ושההתאחדות כגוף נבחר לא קיבלה הזמנה לוועידה.

הסופר ד"ר מחמוד עבאסי, מתומכי הוועידה, דחה את הטענות כאילו מהווה הוועידה תחליף לכל גוף נבחר על־ידי הסופרים הערביים. לדבריו, מתקיימת הוועידה על־פי בקשת אגודת הסופרים הערביים היוצאת, שהיתה חברה באגודת הסופרים העבריים הכללית, במטרה לקדם את ענייני הסופרים הערביים בישראל. הוא הכחיש את הטענה כי הוועידה היא בעלת אופי פוליטי.

קנסות כבדים לנהגים שלא הפעילו מונה

שלושה נהגי מוניות מירושלים, מנשה עוזרד, חיים חוגיה ואריה בן־חורין, הורשעו בבית־משפט השלום בירושלים באי־הפעלת מונה בזמן נסיעה והוטלו עליהם קנסות כבדים. לשניים מהם נשלל רשיון הנהיגה לחודש ימים. (שע"ח)

חוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965
מרחב תכנון מקומי
דרום השרון
הודעה בדבר אשור שינוי תכנית מתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965 כי הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז המרכז אישרה באישור שר הפנים שינוי תכנית מתאר מקומית הנקרא: „שינוי תכנית מתאר מקומית מס' שר/1340/ו.
ואלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית: גוש 6718 חלקה 25 גת רמון. עיקרי הוראות שינוי התכנית: שינוי יעוד מאזור מגורים למחוזה לאזור חקלאי למגורים בחלקה א' של הגהלה ובחלקת מגורים לבעלי קרקע. הודעה על הפקדת שינוי התכנית יחד עם התשריט המצורף אליו, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3267 התשמ"ה עמ' 689 ובעתון בוקר על המשמר מתאריך: 24.10.85 ובעתון ערב חדשות מתאריך: 24.10.85 בשפה העברית ובעתון בוקר נוסף הצופה מתאריך: 24.10.85. שינוי התכנית האמור בצורה שבה אישרה הוועדה המחוזית, ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הוועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הוועדה המקומית לתכנון ולבניה וכל המעונין לעיין בו, ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

ר. שרש, יו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז המרכז

ביה"ד לעבודה דחה עתירת עובדי „צים" נגד פיטוריהם

מאת יואב אביב, כתב „על המשמר"

עתירתם של 64 עובדי חברת „צים" שפוטרו מהחברה באוקטובר 1984 במסגרת הצמצומים נדחתה אתמול על־ידי בית הדין האזורי לעבודה בחיפה.

בהחלטתם לדחות את עתירת העובדים, נגילאי 53"57, אמרו השופטים, כי לא רק שהעובדים קיבלו תנאי פרישה סבירים, אלא „שהחברה השפיעה עליהם שפע של הטבות העובר על גדותיו".

העובדים עתרו נגד הנהלת החברה, נגד ועד העובדים ומועצת פועלי חיפה וביקשו מבית־המשפט למנוע את פרישתם המוקדמת בהסתמך על הסכם העבודה הקיבוצי שנחתם בין חברת „צים" לבין מועצת פועלי חיפה וועד העובדים. לטענתם, ההסכם להוצאתם לגימלאות הושג בקנוניה שנרקמה בין הנהלת החברה, מועצת הפועלים והוועד.

בהחלטתם קבעו השופטים, כי לא מצאו כל הוכחה לקיומה של קנוניה כזו. השופטים קבעו, כי התנאים בהם פוטרו העובדים הינם הוגנים וציינו את עיקריהם, שהם קבלת גימלה חודשית בסך 70 אחוז מהשכר עד גיל 65, תשלומים לביטוח לאומי בתקופה המקבילה ונסיעות העובדים ובנות זוגם לחו"ל באוניות החברה מידי שנה.

במהלך הדיונים המשפטיים ביקשה חברת „צים" לחזור בה מחתימתה על הסכם הפרישה אולם לחץ של מועצת פועלי חיפה מנע זאת ממנה. השופטים בראשות השופט שמואל גוטמכר ביקשו מהצדדים להגיע לפשרה, אך לאחר שנציג „צים" לא הסכים לכך החליט בית־המשפט שלא לחייב את העובדים בתשלום הוצאות המשפט.

מוני יקים תובע את „חדשות": לא טבעתי המונח „אשכנאצים"

מוני יקים, מי שהיה מראשי תנועת הפנתרים השחורים, תובע מהעתון חדשות פיצוי בסך 100 אלף שקל.

יקים הגיש לאחרונה תביעת נזיקין נגד העתון בבית משפט השלום בבאר שבע ותביעתו מסתמכת על חוק איסור לשון הרע וטוען בה, שהעתון המציא, כאילו יקים היה זה שטבע את הביטוי אשכנאצים, בעוד שאין הדבר כך ואף ייחס לו התבטאות כזאת.

עתון חדשות טרם הגיש כתב־הגנה על התביעה.

מוני יקים צירף לתביעתו ידיעה שנגזרה מגיליון עתון חדשות מיום 29.10.85 שכותרתה: „במשטרה שולטים אשכנאצים". יקים טוען, שבידיעה נמסר דיווח על הליך פלילי שהתקיים נגדו ובתוך כך דווח, כאילו הוא אמר לשוטר: „מה אתה שומע למפקדים האשכנאצים שלך. זוהי משטרה הנשלטת על ידי האשכנאצים." לטענת יקים, לא הופיע ביטוי כזה בכתב האישום שהוגש נגדו ועליו דיווח העתון והביטוי לא צוטט מכתב האישום, אלא הומצא על־ידי העתון.

עוד טוען מוני יקים בתביעתו, כי באותה ידיעה הוא חוגדר על־ידי העתון כפעיל שכונות שטבע את המונח אשכנאצים, מה שאינו נכון לטענת מוני יקים.

התובע טוען, שפרסום הידיעה מהווה עבירה על חוק לשון הרע ואף פגע בו ובעיסוקו. זאת, כיוון שעד לפרסום הידיעה הוא ביסס את מעמדו כאיש ציבור וכמראיין באירועים פומביים ועתה נפגעו עיסוקיו אלה. מוני יקים טוען, שמאז הפרסום בעתון חדשות ממאנים מרואיינים פוטנציאליים רבים להתראיין אצלו בפני הציבור ואנשים כועסים לו, ביחסם לו התבטאויות כפי שכתב העתון, למרות שאין הוא מתבטא כך. (עתים)

30 אסירים נתגלו כנושאי נוגדני איידס

נציבות שירות בתי־הסוהר עורכת מיבצע בדיקות בקרב אסירים לאיתור נושאי נוגדני איידס בגופם. עד כה נבדקו כ־8,000 אסירים ועצירים ואצל 30 מהם נמצאו נוגדני המחלה.

גם עשרות סוהרים נבדקו ומנציבות שירות בתי־הסוהר נמסר, שבניגוד לפרסומים שהיו לאחרונה, לא חייב נציב שירות בתי־הסוהר את הסוהרים בעריכת הבדיקה והם עורכים אותה מרצונם החופשי ולא בכפיה של הנהלה. דובר השרות ציין, שהפרסומים שאין בהם אמת, כאילו נתן נציב מימון הוראה לסוהרים להיבדק, גרמו לבהלת שווא בקרב הסוהרים ועתה נערך מיבצע הסברה להרגעת הרוחות.

בראש מיבצע ההסברה של נציבות שירות בתי־הסוהר עומד ד"ר יעקב זיגלבוים, ראש המחלקה לרפואה של הנציבות. על מבצע ההסברה הוחלט לפני כשנה ומומחים בנושא האיידס עוברים מאז בין מיתקני הכליאה השונים ומסבירים על המחלה ועל החשיבות שבעריכת בדיקות לגילוי נוגדניה. פעולות ההסברה נעשות בקרב קבוצות של אסירים ועצירים וגם לסוהרים. (עתים)

שערי מטבע־חוץ בנק הפועלים — 11.9.87

מטבע	יחידה	בנקנוטים קניה	בנקנוטים מכירה	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1	—	—	1.6676	1.6884	1.6767
דולר אמריקאי	1	1.55	1.62	1.5851	1.6049	1.5938
מרק גרמני	1	0.86	0.90	0.8789	0.8899	0.8830
לירה שטרלינג	1	2.56	2.68	2.6091	2.6416	2.6266
פרנק צרפתי	1	0.25	0.27	0.2622	0.2655	0.2638
ין יפאני	100	1.09	1.14	1.1120	1.1258	1.1169
גילדן הולנדי	1	0.76	0.80	0.7800	0.7897	0.7842
פרנק שוויצרי	1	1.04	1.09	1.0624	1.0757	1.0672
כתר שבדי	1	0.24	0.26	0.2492	0.2523	0.2504
כתר נורווגי	1	0.23	0.25	0.2390	0.2420	0.2404
כתר דני	1	0.22	0.23	0.2267	0.2295	0.2280
מרק פיני	1	0.35	0.37	0.3616	0.3661	0.3636
דולר קנדי	1	1.18	1.24	1.2013	1.2163	1.2093
דולר אוסטרלי	1	1.12	1.20	1.1561	1.1705	1.1623
ראנד דר' אפריקני	1	0.47	0.79	0.7781	0.7878	0.7823
פרנק בלגי	10	0.41	0.44	0.4228	0.4281	0.4246
שילינג אוסטרי	10	1.23	1.28	1.2479	1.2634	1.2546
לירה איטלקית	1,000	1.19	1.26	1.2119	1.2271	1.2174

ועדת משנה לתכנון ובניה
חולון
תיק בנין 5017/5
הודעה על פי סעיף 149 (1)(ג) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965
ניתנת בזה הודעה שהוגשה לוועדה בקשה להיתר בניה על חלקה 276 בגוש 7161 ברח' חוות חמש מס' א/31 חולון, והכוללת מתן הקלה כ: א. אחוזי בניה 3% משטח המגרש 644/5 מ"ר בקומה ב' בלבד. החלקה הנ"ל נמצאת באזור מגורים 2 קומות.
את התכנית אפשר לראות במשרדי הועדה בעיריית חולון רחוב וייצמן 58 בשעות ובימים של קבלת קהל.
התנגדות לבקשה להקלה לעיל ניתן להגיש תוך 14 יום מתאריך פרסום הודעה זו. התנגדות שתוגש חייבת להיות בכתב ומנומקת.
ידוע לי כי הפרסום הנ"ל הינו על אחריותי בלבד ואינו מהווה אישור למתן ההקלה המבוקשת.
ינוקא רפאל
חוות חמש א/31 — חולון

חוק התכנון והבניה תשכ"ה־1965
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
תל־אביב—יפו
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965
הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו בקשה ליתן אשור לשימוש חורג ממגורים למשרד למקצוע חופשי בלבד בקומת קרקע לתקופה של 10 שנים ברחוב פנקס מס' 35 גוש 6212 חלקה 370.
תיק בנין 7/0478־085
בקשת מס' 870506
בעל קרקע או בנין או המחזיק בהם שיש לו התנגדות להוצאת היתר/אשור הנ"ל במקום זה רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו, שד' בן גוריון 68, את התנגדותו המנומקת ולציין כתבתו המדוייקת וטלפון.
התנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.
י. פספר, סגן ראש העיריה, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה — תל־אביב־יפו

„רמבו" נוקה מחשד לאחר מסדר זיהוי

מסדר זהוי נערך אתמול לטיהור כלב הרועים הגרמני „רמבו" מחשד שחזר לסורו ונשך עובר־אורח.

כזכור, הובא הכלב „רמבו" בחודש שעבר לדין, לאחר שמשרד־הבריאות טען כי הוא נשך בשנה האחרונה 7 אנשים. המשפט ביטל אז צו להשמדת הכלב.

בשבועיים האחרונים חקר משרד־הבריאות טענה חדשה, לפיה ננשך תושב תל־אביב על־ידי כלב זאב בחדר המדרגות בשכונת עין הים בחיפה. המתלונן התייצב בלשכת הבריאות בחיפה ומסר פרטים, שהיה בהם כדי להצביע על חשד שכלב הרועים הגרמני „רמבו" מעורב בנשיכתו.

משרד־הבריאות פנה אל בני משפחת אסור, בעלים של „רמבו", וביקש להביא את הכלב לתחנת הסגר. אלא שלתחנת ההסגר הובא כלב זאב שחור, העונה לשם „ברק", על־ידי אשה שטענה כי כלבה היה מעורב בנשיכה של תושב תל־אביב.

המתלונן זומן להתייצב בתחנת הסגר של משרד־הבריאות בחיפה על־מנת לזהות את הכלב שנשך אותו. אתמול הוצג האיש למסדר זיהוי הכלבים וזיהה באופן חד־משמעי את הכלב „ברק", כלב הזאב השחור, שנשך אותו. מסדר זיהוי זה הסיר כל חשד מהכלב „רמבו".

בעקבות מסדר הזיהוי שוחרר הכלב „ברק" מתחנת ההסגר, בה שהה יותר מ־10 ימים.

ד"ר שמואל רשפון, סגן הרופא המחוזי בחיפה אמר, כי הכלב „ברק" נמצא בריא ומחוסן ולכן שוחרר בתום תקופת ההסגר. כמו־כן, לא היה צורך לתת לאיש שננשך זריקות חיסון נגד מחלת הכלבת.

סיפורו של הכלב „רמבו" היכה גלים בארץ ובחו"ל ואוהב כלבים גרמני אף הציע להעניק לו „מקלט מדיני", מחשש להשמדתו. (עתים)

עם הגר והילדים
ומשפחות נצר ורביץ
אבלים על מותו
בטרם עת של
אריה רביץ ז"ל
בית שער הגולן

למשפחה, לקיבוץ עין שמר
ל„מוצרי תכן"
אתכם באבלכם הכבד במות
אברהם (ברטיקו) דגן
„ארקל" בית זרע

אנו מודיעים בצער על מותה של
חנה פקר
ומשתתפים באבלם של
שרה ועמנואל ומשפחותיהם
הלוויה התקיימה ב־13.9.87
קיבוץ גזית

ההסתדרות הכללית
מועצת פועלי ר"ג
משתתפת בצערו של עובדנו וחברנו לעבודה
סוחר משה
במות עליו אביו
שמואל ז"ל
שאול סוירי, מזכיר המועצה, המזכירות והעובדים

למשה סוחר
משתתפים בצערך
על מות
אביך ז"ל
מזכירות מפ"ם
רמת־גן—גבעתיים

למוצרי תכן למשפחה
ולקיבוץ עין שמר
אתכם באבלכם במות
אברהם (ברטיקו) דגן ז"ל
מפעל „המברשת"
קיבוץ רוחמה

גידול של 11% במספר ההרוגים בתאונות ב־7 החודשים האחרונים

על כך מסר מ"מ שר־התחבורה משה קצב בישיבת הממשלה שדנה בנושא הקטל בדרכים

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר"

מ"מ שר התחבורה משה קצב אמר אתמול בישיבת הממשלה, כי בשבעת החודשים האחרונים חל גידול של למעלה מ־11 אחוז בהרוגים בתאונות דרכים, לעומת התקופה המקבילה אשתקד. מאז קום המדינה נהרגו 14.400 איש בתאונות דרכים — יותר ממספר ההרוגים בכל מלחמות ישראל.

קצב אמר, כי אין תרופות פלא להפסקת הקטל בדרכים. שיפור מערכת הכבישים, תימרור נאות וברור, אכיפת החוק, הסברה וחינוך — יוכלו לצמצם את היקף התאונות. קצב הוסיף, כי השופט דב לוין, יו"ר המועצה הלאומית למניעת תאונות, הציע שהממשלה תקים מטה מיוחד, שיכוון את כל הגורמים המטפלים במניעת תאונות.

ראש הממשלה יצחק שמיר, אשר יזם את העלאת הנושא בממשלה נוכח הריבוי בתאונות הדרכים (ולפני שבועיים עלה הנושא בישיבת הממשלה ואושרו אמצעים לצימצום התאונות) אמר, כי ראוי שהממשלה תשמע מדי פעם, ככל הניתן, דיווח על תאונות הדרכים, כדי שהנושא לא יוסר מתודעת הציבור. מזכיר הממשלה אלי רובינשטיין אמר, בתשובה לשאלה, כי מדי פעם, בתדירות גבוהה, תהיה סקירה בממשלה על מצב התאונות, כדי להגביר את תודעת הציבור לכך.

ראש הממשלה קרא לציבור הנהגים ברכב לנהוג בזהירות „כך שלקראת השנה החדשה הבאה עלינו לטובה ייאמר: הרף למוות בכבישים".

מנהל מינהל הבטיחות בדרכים, במשרד התחבורה, איתן בן־יהושע, אמר כי לא דרושה הקמת מטה מיוחד לריכוז הטיפול בנושא, כהצעת השופט לוין, מאחר שמינהל הבטיחות הוא הגוף העוסק בנושא ומנהל מעקב מתמיד. בן־יהושע פירט פעולות שיש לעשות בטווח הקצר והבינוני. הוא אמר, בין היתר, כי שיעור התאונות הנגרם כתוצאה מבעיות טכניות הוא 15 עד 20 אחוז, ולא ארבעה אחוזים בלבד, כפי שעולה מדיווחי המשטרה. בן־יהושע קרא להקים סיירת בטיחות עירונית בתל־אביב, „דוגמת „סיירת תפוז" בשעתה, שבוטלה. עם ביטולה קבלה המשטרה 200 חצאי תקנים, שבהם היה צריך להפעיל סטודנטים בסיורי בטיחות, אך התקנים לא אוישו והנושא נותר פרוץ.

עזר וייצמן אמר, כי כשהיה שר התחבורה הקים את „סיירת תפוז" בתל־אביב ולא דרושה החלטת ממשלה כדי להקים סיירת כזו מחדש. הוא אמר, כי משרד התחבורה יכול לרכז את הטיפול במלחמה בתאונות הדרכים ואין צורך להקים מטה מיוחד. עזר אמר, כי אפשר אמנם לשפר את הכבישים בהוצאה כספית, אבל שורש הרע הוא לא רמת הכבישים אלא התנהגות של נהגים.

מזכיר מפ"ם, ח"כ אלעזר גרנות, בפגישת היכרות עם שגריר רומניה החדש, ד"ר ג'וליאן ביטולנו (צילום: י.פ.פ.א.)

אמ"י מתנה התוכנית לזכר אופיר בתשלום למשפחתו

מאת אתי רונאל, כתבת „על המשמר"

ביום רביעי האחרון התכוונה הטלוויזיה להתחיל בצילומי האמנים שהתגייסו להופיע בתוכנית לזכרו של שייקה אופיר, ואשר כללו את הגששים, יהורם גאון ורבים אחרים. אולם לידי מפיק התוכנית, אהרן גולדפינגר, הגיע מכתב מן האמרגן אברהם (פשנל) דשא, המצטט את תביעת אמ"י (איגוד אמני ישראל) מן הטלוויזיה לשלם לאלמנתו של אופיר, לידיה, 10 אלפים דולר ולא — לא יוכלו האמנים להשתתף בתוכנית.

מסתבר שהפנטומימאי ג'וקי ארקין מתכוון להפיק לזכרו של אופיר מופע אמנים שהכנסותיו יימסרו לבני משפחתו והוא ביקש מהטלוויזיה לכסות האירוע. אולם הטלוויזיה סרבה לעשות כן והעדיפה להפיק תוכנית משל עצמה בשיתופו של פשנל, שתרם לתוכנית חומר רב על שייקה מארכיונו האישי. בתגובה אסר ארקין, הממלא בימים אלה את מקומו של יו"ר אמ"י, טסו אלקלעי השוהה בחו"ל, על האמנים שהיו אמורים להשתתף בתכנית לעשות כן, ועתה לא ברור אם הערב לזכרו של שייקה אכן יופק.

ברשות השידור עוררה דרישתו של ארקין מבוכה רבה. לא ייתכן — אמרו שם אתמול — שהטלוויזיה הממלכתית תתרום את הכנסותיה לאדם פרטי, אפילו מדובר בלידיה אופיר. ומאחר ששייקה שילם כל ימיו מיסי חבר לאמ"י, מוטלת חובת הדאגה לבני משפחתו על הארגון. חבל יהיה אם חלקו של שייקה, שהטלוויזיה ביקשה להקדיש לו תכנית מיוחדת עוד בחייו, יגרע דווקא אחרי מותו, אמרו ברשות השידור.

את תגובתו של ג'וקי ארקין לא ניתן היה להשיג.

הוחל בקידוחי קרקע באתר המיועד לאיצטדיון בי"ם

עיריית ירושלים החלה אתמול בקידוחי קרקע באתר המיועד להקמת איצטדיון הכדורגל בשכונת מלחה בירושלים במטרה להשלים את הבדיקות הראשונות הקשורות בהקמת האיצטדיון ולאפשר את תחילת העבודות במקום ברגע שתאושר הקמת האיצטדיון על ידי הממשלה.

דובר עיריית ירושלים, רפי דברה, אמר לכתב עתי"ם, כי עיריית ירושלים הקציבה כחצי מיליון ש"ח לביצוע העבודות הראשונות באיצטדיון הכדורגל ובמקביל עומדת העירייה להגיש לאישור בישיבת מועצת העירייה בשבוע הבא, את תוכנית העבודות הראשונות הקשורות בהכנת משטח הדשא בשטח האיצטדיון.

בנושא תוכנית הקמת האיצטדיון שהציעה סיעת ש"ס לראש הממשלה אמר רפי דברה, כי הצעת תנועת ש"ס להקים את האיצטדיון בדרומה של ירושלים הועלתה כבר בשנת 1979. לדבריו, ועדת משרד הפנים שהתכנסה לדון בנושא הקמת האיצטדיון קבעה כי עלות הקמת האיצטדיון במקום תהיה כעלות ה„לביא" והצעת הקמת האיצטדיון על פי הצעת תנועת ש"ס היא התעללות בתושבי ירושלים.

(עתים)

הסוציאל־דמוקרטים בגרמניה יפעלו ליציאת יהודי סוריה

מאת דורית גפן, כתבתנו לענייני מפלגות

יו"ר המחלקה לקשרי חוץ של מפלגת העבודה, ישראל גת, נפגש ביום חמישי שעבר עם הנס יוהכים פוגל, יו"ר המפלגה הסוציאל־דמוקרטית בגרמניה־המערבית, ועם נשיא האינטרנציונל הסוציאליסטי, וילי ברנדט, וביקש מהם לעשות למען יציאת יהודי סוריה.

בפגישה שנערכה בבון הבטיחו השניים לפנות לנשיא סוריה חאפז אסד ולהפעיל את השפעתם כדי להקל על יציאת יהודי סוריה.

נודע, כי גם השר לשעבר וישנייבסקי, הידוע בקשריו ההדוקים בעולם הערבי ובמיוחד עם מפלגת הבעת' הסורית, הבטיח לעשות למען יציאת יהודי סוריה.

שיבושים בטלוויזיה הלימודית בשל עיצומי הטכנאים

מאת אתי רונאל, כתבת „על המשמר"

שביתתם של טכנאי הטלוויזיה הלימודית נמשכה גם אתמול וגרמה לביטול הקרנת „ערב חדש" ותוכניות נוספות.

ביום ה' הכריזו הטכנאים על עיצומים לפיהם יבוטלו כל ההפקות, הצילומים והשידורים אחרי השעה 15.00. ביום שישי הסתיימו השידורים בשעות הצהריים המוקדמות לאחר שהפגישה בין עובדי ההנדסה ומנכ"ל הטלוויזיה החינוכית הסתיימה ללא תוצאות.

עובדי ההנדסה טוענים, כי ננקטת סחבת בהשוואת תנאי שכרם לעובדים המקבילים ברשות השידור, למרות שההסכם בעניין זה נחתם מזמן.

מאחר ולא ברור אם האוצר יסכים להענות לדרישות הטכנאים, צפוי כי העיצומים יימשכו גם היום.

המרכז החדש לשירותי דם נפתח בתל־השומר

מאת רונית מורגנשטרן, כתבת „על המשמר"

המרכז החדש לשרותי דם של מד"א נפתח אתמול ליד בית החולים שיבא. המרכז החדש והמשוכלל יחליף את בנק הדם שביפו הממוקם במבנה מיושן מזה 30 שנה.

במרכז החדש הושקעו 16 מיליון דולר תרומת אגודת ידידי מד"א בעולם והוא מתוכנן לענות על צרכי הדם של כל מדינת ישראל בשנת 2000.

במרכז החדש יש מערכת ממוחשבת היכולה לעקוב אחר רבע מליון תרומות דם בשנה מרגע תרומת הדם ועד משלוח המנה לבית החולים. המחשב יסייע גם באיתור מהיר של בעלי סוג דם נדיר בשעת חרום. בנק הדם החדש כולל מכשור משוכלל כמו אוטוגרופר שהוא מערכת אוטומטית לסיווג דם, מערכות אוטומטיות לזיהוי נוגדנים לצהבת, עגבת ואיידס.

בנוסף לתרומות דם רגילות יש במרכז החדש התרמת פלסמה בשיטת פרזיס, המאפשרת לקבל מהתורם 3 מנות פלסמה במקום אחת כרגיל מבלי לקחת ממנו כדוריות לבנות או אדומות, כך שבעצם התורם לא תרם דם אלא פלסמה בלבד, אותה הוא מחזיר לגופו תוך 3 שעות.

בנק הדם סיפק בשנה האחרונה 175 אלף מנות דם שהם 90 אחוז מצריכת הדם בארץ. 20 אחוז מתורמי הדם הם נשים. הדם נלקח במחט סטרילית חד פעמית וכל מנה נבדקת אם יש בה נוגדני איידס, צהבת נגיפית או עגבת.

מזג אוויר

ירושלים 17 עד 29, רמת הגולן 17 עד 31, נהריה 22 עד 30, צפת 18 עד 29, חיפה 22 עד 31, נהריה 22 עד 30, צפת 18 עד 29, חיפה 22 עד 31, טבריה 22 עד 32, נצרת 19 עד 31, תל־אביב 23 עד 30, נתב"ג 21 עד 30, יריחו 22 עד 37, עזה 23 עד 29, באר־שבע 21 עד 33, אילת 25 עד 39. (עתים)

פרס תובע 20 מיליון דולר למחקר ופיתוח באוניברסיטאות

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר"

במהלך דיון שערכה אתמול הממשלה על מצב המדע בישראל הציע מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס, כי הממשלה תחליט מיד על הקציית 20 מיליון דולר למוסדות להשכלה גבוהה, כדי לסגור את הגרעון במוסדות אלה בתחום המחקר והפיתוח.

הממשלה החליטה לא להחליט על כך עד שובו של שר האוצר משה ניסים מארה"ב. כן הטילה הממשלה על ועדת השרים לענייני מדע וטכנולוגיה להגיש לה הצעות בנושא זה תוך חודש.

שר המדע והפיתוח גדעון פת אמר, כי יש תחושה של ירידה בכושר המדעי של ישראל. אנו עדיין בשורה הראשונה בעולם, אמר, אך לא יחלוף זמן ונמצא עצמנו נסוגים לשורה השניה והשלישית. הבעיה העיקרית, אמר פת, היא מחסור באמצעים כספיים. תמיכת הממשלה בכל המוסדות להשכלה גבוהה, בתקציב השוטף ובמחקר והפיתוח כאחד, היא 5 מיליון דולר בשנה בלבד. יש במוסדות להשכלה גבוהה שחיקה גדולה, מחסור בציוד ובעזרי מחקר, ומדענים מוכשרים מעתיקים את מרכז הכובד של פעילותם לחו"ל, שם הם נהנים מאמצעי מחקר בלתי מוגבלים. כן פחת מספר הבאים להשתלמות אקדמית בישראל. כל שנה מקבלים 4100 ישראלים, שיצאו לארה"ב ללמודי תואר שני ושלישי, מעמד של תושב קבע בארה"ב.

ברונו שולל השתחררות מהירה של הממשלה מהמניות הבנקאיות

מאת אודי נחשון, כתבנו הכלכלי בת"א

נגיד בנק ישראל, פרופ' מיכאל ברונו, שולל השתחררות מהירה של הממשלה מהמניות הבנקאיות שיועברו לידיה תוך תקופה קצרה של עד שנה.

בדברו אתמול בפני הוועדה הכלכלית־חברתית של מפלגת העבודה אמר הנגיד, כי מוסכם על כולם שבטווח ארוך לא רצוי שהממשלה תשלוט בבנקים, אולם יש חילוקי דעות לגבי משך תקופת המעבר. לדבריו, אין הוא מקבל „פתרון מהיר", כיוון שהוא כרוך בעלות מכירה גבוהה לממשלה.

אם מקבלים את הפתרון ההדרגתי, השאלה היא מה יקרה בתקופת המעבר, אמר פרופ' ברונו. לדבריו, לפתרון בעיה זו באמצעות מו"מ של הממשלה עם בעלי השליטה בבנקים יש יתרון על פתרונה באמצעות חקיקה של מתן זכויות הצבעה למניות.

בדברו על המדיניות המוניטרית, הודה הנגיד כי הריבית הריאלית ב־1985 היתה גבוהה ביותר ושהיא תורה ועלתה בתחילת 1987. „הריבית שעליה דיברו כריבית רצחנית היא הריבית על האשראי השקלי החופשי שהיא גבוהה יחסית — 25 אחוז ריאלית לשנה. בחודשים האחרונים אנחנו עוברים יותר להשפעה עקיפה על הריבית בתחום זה", אמר ברונו.

מרחק עצירת הרכבת — במרכז משפט נהג הקטר באסון הבונים

מאת יואב אביב, כתב „על המשמר"

ממצאים הנוגעים למרחק העצירה של קטר הרכבת שהיה מעורב באסון הבונים, בו קופחו חייהם של 22 מנוסעי אוטובוס וביניהם 19 מתלמידי בית־הספר „ברנר" בפתח־תקווה, עמדו אתמול במוקד משפטו של נהג הקטר שלמה סומך, המואשם בבית־המשפט המחוזי בחיפה בגרימת מוות ברשלנות ובנהיגה בלתי זהירה שגרמה לתאונה.

המשפט נערך בפני השופטת רחל חיוה. על הנאשם מלמדים סניגוריה עורכי־הדין דב ויסגלס ויואב סלומון והיועץ המשפטי של הרכבת, רונן רבאל. את התביעה מייצגים עורכי־הדין וליה סלבנסקי ומשה כהן ובראשה עומדת פרקליטת מחוז חיפה, עו"ד לולי בורשינסקי.

העד המרכזי בפתיחת המשפט אתמול היה יונתן המאירי, שמאי ביטוח שהיה בין נוסעי הרכבת וערך צילומים בזירת האסון מספר שניות לאחר התאונה המזעזעת.

מעדותו עולה, כי קטר הרכבת נעצר במרחק של כ־617 מטר ממקום ההתנגשות עם האוטובוס בצומת. לפי גירסה אחרת, של בוחני המשטרה, נעצרה הרכבת במרחק של כ־440 מטרים ממקום ההתנגשות. לנתון זה חשיבות רבה כדי לשפוך אור על מהירות הנסיעה של הרכבת ותגובת נהג הקטר.

שני כרטיסנים של הרכבת, טיבי פליקס וסאמי רחמים, מסרו בעדותם, כי שמעו חבטה במהלך הנסיעה ולאחר מכן גילו כי היתה זו התנגשות בין האוטובוס והרכבת.

נהג אוטובוס של אגד אילן זהבי מקיראון, שנהג באוטובוס השלישי בשיירת האוטובוסים שהסיעו את תלמידי ביה"ס לטיול, העיד בבית־המשפט, כי הנהגת רנת דוידוב ז"ל נבחרה להוביל את שיירת האוטובוסים, לאחר שהכירה את מסלול הנסיעה. העד סיפר, כי צפה באוטובוס החלוץ, שחצה את המסילה באיטיות, כשלפתע הגיח קטר הרכבת מבין שדרות עצים ונגח את האוטובוס, שכמעט שני שלישים ממנו הספיק לעבור את המסילה.